

ČASOPIS

pro

KATOLICKÉ DUCHOWENSTWO.

Wydáwán

příspjwánjm

mnoha duchownjch a učených mužů

od

Knjžecj Arcibiskupské Pražské Konsistoře.

Prwnj ročnj běh.

Swazek třetj.

W Praze, 1828.

W Knjžecj Arcibiskupské knihtiskárně.

- Præmonštrátský klášter w Željwě, 2 exempláře.
 Pan Ant. Stránský, gymnas. katecheta w Hradci-Králowé.
 — Jan Pospíšil, knihlačitel w Hradci-Králowé.
 — Ant. Geřábek, far. na Pauchowě.
 — Wácl. Pelikán, kap. w Žirči.
 — Fil. Špaček, kap. w c. k. špitále na Plesjch.
 — Fr. Fultner, kap. we Wšetarech.
 — Karel Wlk, lok. we Zwoli.
 — Wácl. Branžowský, koop. we Zwoli.
 — Jan Jansa, kap. w Austi.

(Pokračowánj.)

N á w ě š t j.

☞ K tomuto druhému swazku přiložen gest prwnj ná-
 dawek k Časopisu našemu, a sice: Knjžka Sw. Augustina,
 giž titul dal: „Soliloquia animæ ad Deum,“ a
 „Manuale“ t. g. Rukowěť, z gazyka latinského w
 český, což neywlastněgi býti mohlo, přeložené od M. D.
 A. z Weleslawjna; a všem, kdožkoli na náš Časopis bud
 giž předplatili, aneb geště do 31. čerwence b. r. před-
 platj, zdarma se dostane. Předplacenj na pauhý ča-
 sopis trwá sice, pokud zásoba tištěných exemplárů do-
 stačj, skrze celý ročnj běh; ale po wyrčene lhůtě každý
 tištěný arch nádawku 3 kr. na stříbře státi bude.

Přjdawky podobné w té mjře se rozmnožj, w gake
 počet předplatitelů na časopis náš přibýwati bude; ne-
 boť wšecken čistý wýnos po zaprawenj autrat na wydánj
 spisů sw. Otců w gazyku českém se wynaložj. K témuž
 také cili Knjžecj Arcibiskupská Pražská Konsistoř zčeš-
 těnj neyznamenitějšiho spisu sw. Augustina: „De ci-
 uitate Dei“ obgednává, a spis ten po částkách P.P.
 Předplatitelům, gakožto přjdawek k časopisu našemu do-
 dáwati bude.

Redakc j.

ČASOPIS

pro

KATOLICKÉ DUCHOWENSTWO.

Wydáwán

příspjwánjm

mnoha duchownjch a učených mužů

od

Knjžecj Arcibiskupské Pražské Konsistoře.

Prwnj ročnj běh.

Swazek třetj.

W Praze, 1828.

W Knjžecj Arcibiskupské knihtiskárně.

Πάντα δοκιμάζετε • τὸ καλὸν κατέχετε.

Πρὸς Θεσσαλ. Α. V. 21

*Veritas est dulcis et amara; quando dulcis, pascit; quando
amara, curat.*

S. Augustinus.

Quid fortius desiderat anima, quam veritatem?

Leo XII.

I. POGEDNÁNÍ.

1. Nedostatečnost přirozeného čili pauhorozumného náboženství.

Od Fr. W. Nowotného, t. č. kaplana Lochowského.

§. 1.

Aučen tohoto pagednání.

Náš přemeyšlivý čas uwyká sobě na kletbu bu-
daucjch gakausi urážliwau osobliwostj wšeco, ať
gest to Božského aneb lidského půwodu, měřiti
na pjd' vlastnjho náhledu, a co w tomto kořen
swé gestosti nemá, tjm i pohrdati. Kterážto od-
wážliwost se zwláště za nynějšjho wěku o to, co
člowěku neydůstognějšjho, neydražšjho a neymi-
legšjho býti má, o prawé náboženstwí otjratí po-
čjná, takže hmotnau rukau i na takowé prawdy,
které se nám w čase druhdy k oblaženj z Božských
ozjwaly ust, a za které děkowati srdečně dobro-
tiwému nebi gest powinnost neysladšj naše, sá-
hati se osměluge, a takowé tak dlauho krautiti a
žmoliti, až z rumu swého weledůstogného půwo-
denstwí gen co pauhý náhled a nález lidského
rozumu beze wšj wzhlednosti a účinnosti wyku-
kugj: slowem, nynějšj duch swěta usiluge sobě

wšecko i sebe kladnějšj (*positivum*) zpřirozeniti a přiosobiti na zwelebenj swého náhledu, nepowáže té škaredé newděčnosti, kterau se proti těm a takowým prawdám, gesto mu gen zvláštnj dobrotau Božj darowány byly prohřešuge. Gest pak toto počjnánj tjm nakazliwějšj a nebezpečnějšj, čjm za gedno nepatrněgi a pokautněgi se w lidskau mysl pljzj, a čjm, za druhé se přjhodnějšj a přjručnějšj býti zdá důměnkám gistého sápowého odpadlstwj. Gestit to onen zárodek, z něhožto se gen to snětiwé sjmě nynějšj studenosti, lhostegnosti, nezdjlnosti, newraucnosti a neochotnosti trausj do wšeho, co se koli rozumu k uznánj a zplněnj dobrotiwým Bohem klade. Pročež také potřebj gest zvláště za nynějšj doby, aby se rozlézánj této neřesti záhy spasně položily hráze, a to tjm dřjwe, opatrněgi a horliwěgi, čjm se wjce tato rezowitost a zpálenina lidského smeyšlenj gak pod zlatohlawem, tak pod lbicj, gak u péra tak u gehly, při wýhnjch, za pluhem, ano i na pastwách bolestně giž spatřuge.

Že wšak ale aučel tohoto přewráceného tak počjnánj, gak pozorugeme, nenj nižádný giný, nežli z gedné strany hrubá wynášeliwost, z druhé pak chtiwost a tužba po bezuzdnějšjm a prostopáznějšjm gestě žiwobyťj, za kterým nynějšj zheyralý swět z blahocinného lůna kladného náboženstwj utjkage, sobě pomocj vlastnjho náhledu gakési nowé a swým úmyslům a náklonnostem přjhodnějšj, a powolnějšj působj a tudy na wět-

šjm djlé k přirozenému své útočiště běře; nebo toto gsauci téměř gen plod a nález rozumu lidského, také swému původci blauidiwému wjdňgšj a prominliwěgšj gest; kdežto náboženství kladmé, totiž zgewené, gsauc swého božského původu a dūstogenství sobě dobře wědomo, wšaký pokljsek lidský přjsně, důtkliwě, a přece tak dobrotiwě a wážně kárá, a gakožto Boha urážliwý, člověka pak nehodný zawrhuge. Z toho se tedy také domeyšljme, že by mezi prostředky čeljcjmi k obmezenj a wykořeněnj této sněliwosti také ten zvláště prospěšen byl, aby se nedostatečnost toho náboženství, do kterého se nyněgšj wynášeliwý swět na zkázu swau vlastnj takrád ubjrá, odhalila, a tak práznota a zpozdilost snaženj takého okazala.

Gakkoli nedostatečnost přirozeného náboženství pro wedenj člověka k powolánj geho dosti patrná gest z důwodů giž přirozených, a také od mnohých učených a zkušných giž mužů dosti často důwtipně a podařile, a sice gak z ohledu vzdělanstwa, tak zvláště zprostnictwa dokázána byla, přece pro důležitost věci se i my geště z nowu na uwáženj a skaumánj geho nedostatečnosti pauštjme, užjwagjce k pokusu swému nowé cesty, a sice té, že z utroby geho saustawné dokázati mjnjme nedostatečnost geho. Z čehož napotom samo sebau se udá, gak zpozdi k sobě a gak newděčně proti prawému a sice zgewnému náboženství gednagj ti, genž se do náručj rozu-

menstwj uwrhugj, na něm přestáwagj, pléwy zbjr-
ragjce a perlami pohrdagjce.

Abychom však ale w tomto swém předse-
wzatém uwážení a neb posauzení djlem pořádek,
djlem gistá mjsta kodpočinutj, djlem také gistý
základ swého wyšetření měli, a tak beze wšj
strannosti, co komu přjslušj, přirkli, prospěge
nám dle zdání našeho tu k našemu aumyslu tak
přjhodnau otázku: co se žádati může od prawé-
ho neb dokonalého náboženstwj? předewšjm pře-
deslati a uměstiti, a pak, co se nám w takowéto
odpowědi gegj udá, na přirozené náboženstwj o-
brátiti. Čjmž pak se domeyšljme, že i těm po-
slaužjme, kteří prawé náboženstwj poznati a
gemu se swěřiti taužj.

§. 2. Co prawému náboženstwj udati při-
náležj? —

Poněwadž gen to náboženstwj, které swými
prawdami člowěka wšjm ohledem k gehu powo-
lánj weče, vlastně a skutečně gen dokonalým gest:
to však náboženstwj, kteréby člowěka w gistých
zwláště důležitých přjpadnostech a potřebách po-
wolánj gehu buď opustilo, aneb gemu aspoň do-
statečné rady newědělo: giž pro tyto a takowé swé
nedostatky a mdloby z těžka zaslaužj dokonalým, a
následowně i prawým slauti; protož dobře gest
wěděti, co prawé náboženstwj za swým cjem
člowěku wšecko poskytnauti a na ruku dáti má.
Z čehož také gendenkaždý poznati a uzavřjti mů-

že, zdali se w pravém náboženstwj nacházj, a pak-li tomu tak, gak welice za toto nesmjrné štěstj a dobrodinj děkowati má Bohu.

Dlužno pak gest náboženstwj, gežto dokonalým neb pravým býti má, udati:

a) swělé wyobrazenj Boha a geho vlastnostj.

b) Geho srownánj k člověčenstwu a k tworstwu wúbec i gakož i tohoto opět k Bohu; nebo gen auplnějšj poznánj toho, zněhožto se všechno, což dokonalého, všechno dobro a blaho preyštj, poznánj Boha, gakož i swé vlastnj srownalosti k němu, činj se člověk schopným powolánj swého.

c) Gistý a pravý způsob ctěnj Boha; nebo člověku Boha gednau náležitě poznawšjmu nelze gest, aby ctěnjm a wzjwánj nelnul rád k němu.

d) Pogištěnj nesmrtnosti lidské duše, gakož i návěštj, w čem gegj budaucj žiwot záležeti bude; gelikož toto pogištěnj a návěštj gest člověku útěchau a powzbuzenj; bez kteréžto blažitelné wyhljdky do budaucna genu nelze ani ctnostnu ani šťastnu býti. Dukazowé wyřknutj tohoto gsau dosti domácj a bljzcj.

e) Páté, čehož žádá člověk od pravého náboženstwj gest, aby swému zákonu takowau wzhlednost a wážnost dalo, gakowěby nelze bylo odepřiti tak lehce poslušenstwj; gelikož, gestliže zákon wzhlednostj poswěcen nenj, zdali mu lze gak slušj, půso bití? —

f) Aby, poněwadž se w tomto swětě tak mnoho zlého, zwláště pak, poněwadž se i w člowěku gakýsi neduh mrawný, gakási náchylnost k zlému nacházj, udalo přjčinu, kořen a cjl zla tohoto, gakož i spasné proti němu přede-psalo léky, nebo máli neduh zhogen býti, musj se negen kořen geho znáti, nýbrž i hogných naň přikládati léků.

g) Aby udalo člowěku, gak a čjmby se opět s Bohem, kdyby to neštěstj měl, geg w geho zákoně swatěm rozhněwati, smjřil; a konečně:

h) aby udalo gisté a platné prostředky, nimižto by člowěk gistégi w ctnosti a bohumilosti prospěl. Wšech těchto osm požadowánj musj nám při neymenšjm přirozené náboženstwj poskytnauti, máli prawým býti. Zdali ge poskytuje, uwidjme.

§. 3. Přirozené náboženstwj neposkytuge dostatečnau známost Boha.

Předewšjm však, nežli k posauzenj přirozeného náboženstwj přikročjme, slušno gest také onen znamenitý rozdjl mezi nyněgšjm aněkdegšjm rozumenstwjm uwésti. Nyněgšj rozumenstwj gest we swých prawdách a udánjch tak oswětlené, wytrjbené, spořádané a pogištěné, že se skoro dostatečným býti widj; kdežto někdegšj se gen w trapných mrákotách všelikých láchor a důmněnek, negistot a pochybnostj až k aurazu potlaukalo. Ale ať gsau rozumomilci tak uznalj a sprawedliwj, a to, eo se swětla, co čistoty a

gistoty do swých náboženských pogemů a poznání ze zgewenstwj wypůgčili a obdrželi, gemu takowé wděčně nawrátj, a pak k swému užasnutj poznagj, gak nuzný zbytek pogemů a poznáním zůstane, a s tjmto zbytkem, ať se, mohau-li, spokojj; pakli nemohau, proč tedy weleštedrau ruku blažiwého zgewenstwj od sebe tak newděčně a zpozdlile odstrkuj? —

Gakkoli ale rozum lidský, mage gakausi wnitřnj wrozenau giž neyvyššj bytost do sebe widu (*ideam*), a gsa k tomu za všelikau i zewnitřnj přjčinau wzbuzen a weden záhy se giž přemeyšlenjm k uznání gedné nutné, prwnj a poslednj aučinné přjčiny všeho, cožkoli gest, wynesl, a tuto působjčj přjčinu Bohem nazwal: tak přece gemu na tomto pauhém uznání nebylo geště dosti; cjtiltě a nahljžel, že w tomto tak důležitém poznání gemu wjce swětla a přeswědčenj býti musj; a protož se také ode dáwna giž všemožně wynasnažował, se o této bytosti nepochopitelné přemeyšlenjm a pozorováním aučinkování a působení gegjho wjce dozvědětj: než zde právě, gak hrzo se pokusil skaumati i gestost Boží, gižgiž mdlobu a nedostatečnost swau bolestně poznal a zkusil; neboť se gakési poswatné temno záhy před geho smělé představilo oko, které mu do swatyně bytj Božjho zřegměgi nahlédnauti tjm wjce bránilo, čím wjce on o to usilował; gak nám toho Seneka o Simonidowi s Hieronem uwádj dukaz.

Následek smutný této mlloby a tmawosti u poznánj gestosti Božj byl pro rozum lidský ten, že sobě při všem swém přesvědčenj o gsaucnosti tohoto tak nepochopitelného bytj Božjho, gen takowá o Bohu twořil ponětj a předstawenj, na kterých mnoho lidských, a tudy giž Boha nehodných vlastnostjano i náklonnostj lpělo. Kterézto vlastnosti, gestliže rozum od důstogenstwj gestosti Božj odmjsiti se wynasnažil, celý pogem zatjm o Bohu ztratil. Nad čjmž se však rozum lidský nikdy tak přjliš trápiti a stydět i nepotřebowal, protože mu to nikdy na ugmu a na potupu nebylo, že sám ze sebe Boha náležitě nepoznal; neboť se to dosti přirozeně a gehu sje přiměřeně dalo: gelikož poznawagicnost gehu gakožto mocnost obmezená, gen tak dalece widj a pogjmá, gak dalece gj názornost napomáhá, a proto také pro tuto swau záwislost a obmezenost, kterau wtakém pádu dosti trapně cjtjwá, nenj schopna, sama ze sebe chápati to, co se nad obzor gegjho předstawenj wynášj. Pročež i také ty a takowé prawdy, které sobě rozum lidský přemeyšlenjm z předmětů nedozračných odtahuge, wydobýwá a uzpůsobuge, wždy do sebe mnoho temnosti, přjsnosti a negistoty magj a mji budau, leč by se vyššjm něgakým swětlem a poznánjm oswjtily, zmjrnily a spořádaly. Člowěku pak wtakých přjpadnostech nezbywá nic giného, nežli wraucně žádati a sobě práti, aby w těch a takowých důležitých, zwlášť

pak náboženských poznánjch a prawdách dosta-
tečnost swěta a gistoty byla.

Dle přirozeného wytjžbeného giž nábožen-
stwj, gak dalece saustawa geho oboru wýučného
sahá, gest sice geděn na neyweyš samostatný,
mocný, maudrý a swatý Bůh, kterýž gest spolu
i tworcem, i włádcem i zachowatelem wšeho, což-
koli mimo něg gest. — Ale ach, gakéto srowná-
nj mezi njzkostj člowěka a nedopracnau wýsostj
a welebnostj Božj! — Žádné se zde mezi nimi
blahočinné nenacházj nastupněnj, kteréby člowě-
ka gakýmsi přibljženstwjm k Bohu pozdwichlo a
zdůstognilo, a Boha opět k člowěku z nedoprae-
né wýsosti a wznešenosti milostj naklonilo: slo-
wem, žádné se zde nenacházj střednietwj, kteréby
progewugjc gakýsi zwláštnj záwazek přjzně Božj
k člowěku, člowěka blažitelnau důwěrnostj, lá-
skau a odewzdanostj k Bohu naplňowalo. Gen
neobmezená mocnost, wědomost a swatost gsau
téměr gediné a neyhlawněgšj podstatnosti Božstwj
tohoto: samé dokonalosti, které, gestliže ge sobě
člowěk w gegich neobsáhlosti přemeyšleti a před-
stawowati počjná, wjce užasugj, nežli láskau a dů-
wěrnostj pogjmagi. A w moci této bytosti gest
řjzenj a zachowánj tohoto swěta. Které gestliže
sobě rozum lidský na mysli přemjťá, při wšem
swém obdiwenj nad tak krásným a rozmanitým
wšude pořádkem, tu tak trapnau myšlénku před
sebau spatřj, zdali také tato bytost welemocná a
wšjm všudy włádnaucj při swém weškerenstwa

řízenj ohled léře na člowěka nepatrného, aneb zdali co dá na prosby geho? a t. d.

Máť owšem rozum wjce přjčin pro tuto doměnkú, nežli protinj; nieméně mohau přece také okamženj přigjti, která člowěka k tomu domejšlenj, gak *Cicero* prawj: *Magna dii curant, parva negligunt*, Welkých wěcj hledj bohové, malých sobě newšjmnau, naklonj a donutj. Což gak brzo člowěka pogme, také wšecku geho důwěrnost, lásku a odewzdanost w hrůzu a strach promněnuge, a tudy i ctnost i blaženost geho z uhlu takořka wywraj.

§. 4. Přirozené náboženstwj neudává ni žádného prawého způsobu ctěnj Boha.

Gesliže však přirozené náboženstwj we swém nawedenj k poznánj Boha giž mdloby a nedůstátky prozrazuge, tjm méně takowé ukryge, gestliže naň tu požadownost, aby nám udalo gi stý a prawý způsob ctjti Boha, uложjme. Hlawnj aučel náboženstwj gest poznánj Boha, — a zaměstknánj — ctěnj geho. Tato však pocta we wyššj bytosti, kterau člowěku Boha swého gednau náležitě poznawšjmu nutno cljti gest, musj býti, gak za to máme, tak zřjena, aby gak wnitřně a sice z ohledu úmyslu a citu, tak zewnitřně a sice opět z ohledu wýgewu gegjho, Boha negen hodna, nýbrž i pro člowěka powzbuditelná a zawděčiwá byla. Musj tedy za tauto přjčinnau býti gádrem a sběhem wšech srownalostj

a záwazků člověka s Bohem; nebo připamato-
wánj a uznáwánj, co všecko Bůh člověku gest,
gest také spolu giž to, co člověka k wraucjmu
obdiwenj a wděčnému wáženj Boha a geho ne-
skončené přjzně a milosti budj, a tudjž giž giž ta-
ké pro něho na neyweyš powzbuditelné a zawděči-
wé, takže gemu nelze, aby se celým srdcem a všj
myslj u wděčném uznánj k Bohu newinul swému,
a geho milost a přjzeň sobě zjškati a zachowati
netaužil, wěda dobře, že tato milost gest gedi-
ným a prawým zdrogem všj hognosti a blaženo-
sti geho.

Přináležjť sem zwláště gakožto zewnitřnj způ-
sob ctěnj Boha, gistá Boha hodná obět, gegjmž-
to smyslem duchownjm by člověk swé srownánj
progewil k Bohu. Způsob však takowéto oběti,
kteráby wraucnost a spořádanost člověka k Bohu
i zewnitřně obrazila, přináležj udati prawdám
náboženstwj. Než způsob takowéto pocty čili
oběti ztěžka nalezneme w udánjch rozumenstwj,
nebo gak brzo nelze gest nám dle učenj geho ná-
ležitě poznati Boha a geho srownánj k nám, naše
pak k němu, gak možno nám býti může, geg ná-
ležitě ctjti, když všecka prawá pocta gen z nále-
žitého poznánj se wyléwá a preystj? — Což nám
i také až kzastyděnj dokazugj a doswědčugj do-
sti nehodnj a neslušnj, ano i necudnj a ukrutnj způ-
sobowé, gjmžto národowé i neywzdělčaněgšj Boha
ctjti se domeyšleli za oněch zwláště wěků, kde

přirozené náboženstwj téměř vlastně a gedině wládlo.

Namjtagjt sice přjzniwcowé rozumenstwj, že Bůh žádné pocty, ani služby, ani oběti nepotřebuge, následowně že také zbytečno gest, aby náboženstwj gistý a zwláštňj způsob pocty aneb služby Božj udáwalo.

Načež my w krátkosti odpowjdláme: Bůh sám pro sebe nepotřebuge owšem nižádné pocty, nižádné služby, gsa sám sobě we všem, cožkoli dokonalého, všecko; nieméně náboženstwj nenj zde k wůli Bohu, nýbrž k wůli člowěku, aby tento zgeho wyřknutj poznal, od koho záwisj, a z čj štědroty všecka geho hognost a blaženost plyne, a následowně aby také wěděl, čj dobrotu ctjti, sobě wážiti a gak swau uznalost powinnau slušně na gewo dáwati má. Dát se tato blažitelná powinnost člowěka přirownánjm patněgšj učiniti, a sice, gestliže králům a knjžatům zemským, kteřj gen dost málo o dobro swých poddaných pečugj, giž gistým zwláštňjm a zewnitřňjm způsobem powinně, gak za to máme, swau wnitřňj wážnost, uznalost a odevzdanost progewugjce se zawděčugeme, pročby také slušno a powinno býti nemělo gistým a zwláštňjm způsobem swau wděčnost i zewnitřně gewiti a dokazowati Bohu, který nám všecko gest? Pakli ale tato tak krásná, weliká a zawděčiwá powinnost člowěku gest, tedy musj mu náboženstwj také plněnj gegjho udati způsob.

Ale prawj ginj: Bůh bez toho zná a wj smeyšlenj a dychtěj člowěka, k čemu tedy gezewnilřně progewowati? — I to gest prawda pro nás důležitá; ale zdaliž také naše i neywraucněgšj city a myšlěnkj k Bohu, gestliže z přjkladu giných podobně rozwraucněných powzbuzenj a rozhogněj nenabýwagj, samy sebau neumdléwagj? — Kdežto zewnitřnj a pospolitá pobožnost i wnitřnj roznjcenost rozhogůuge a posilňuge. Ó gak welice tohoto zewnitřnjho powzbuzenj člowěk we swých pobožnostech k Bohu potřebj má, sami nám toho nyněgšj rozumowci, genž se we všem oswjncenci nazjwati osmělugj, dokazugj; na nichť patřně widěti gest, gak mnoho gim na wraucnosti a pobožnosti k Bohu scházj, scházj gen proto, poněwadž swau wraucnost, gestliže však která w nich býwá, genom sami ze sebe žiwiti chtěj. Pročež z těchto a takowých tedy přjčin welmi potřebj gest člowěku gistého zwláštňjho a prawého způsobu Boha swého ctjti, který však způsob přirozené náboženstwj člowěku dlužno ostáwá.

5. Přirozené náboženstwj neručj za nesmrtelnost lidské duše.

Gedna z neydůležitěgšjch potřeb člowěka gest zagisté také ta, aby wěděl, zdali geho lepšj djl, geho duše s tjmto geho wezdegšjm pomjgegjcjm trwánjm také býti přestane čili nepřestane. Ačkoli má a uwádjrozumestwj mnoho důležitých důwodů a přjčin pro tuto prawdu, které djlem z podstatnosti duše,

ďjlem z řizenj Božjho čerpá abéře, z nichžto se dosti názorně saudití a očekáwati dá, že duše lidská žiwa býti nepřestane; přece krom prawdodobnosti gakkoli vysoké a potěšitelné, nižádnau gístotu w této tak důležité přjpadnosti budaucna člowěku nepodává: kterážto negistota gen auzkost, bázwlost a malomyslnost působj, takže člowěk při wšem swém přeswědčenj o wždytrwagicnosti swého ducha se přece geště nutně, auzkostně a taužebně po něgakém wyššjm a hodnowěrněgšjm pogištěnj a zaručenj této pro něho tak blažitelné prawdy, bez které mu ani ctnostnu ani šťastnu býti nelze, ohljžj. Dúkaz toho dostatečný podali nám ti, genž swau maudrostj, co blahočinné hwězdy rozbřeskowali mráкотné temnoty oněch wěků, kderozum lidský téměř skoro sám sobě zanechán gsa, wůli a swobodu měl dle uznánj a nahlédnutj swého sobě počjnati, a prawdy a důmněnky takowé twořiti, gakowěby genu potřebné a přjhodné byly, a sice mezi mnohými Sokrates, Cicero, Seneka a g. m.

Sokrates, tento neydůstogněgšj kmet pohan-ského starodáwna, který se swým učenjm o nesmrtnosti lidské duše tak dobře zpowěstnil a zwěčnil, neměl sám této prawdy gístoty nižádné; gak nám toho i w poslednjch okamženjch zaslaužilého žiwobyťj swého, kde se člowěk tak rád i té neyslabšj třtiny naděge chápe a držj, smutné swědectwj dal, když k swým wěrným přátelům o nesmrtnosti swého ducha gen s neywětšj

a neypřjkrějšj pochybnostj takto prawil: „Bud se proměnjm w necitelný hmot, bud přigdu w společnost bohů“ (Xenoph. Apol.) *Cicero* pak, tento přeobratný mudřec weleslawné Romy se o tomto tak důležitém předmětu takto wygádřuge: „Gen tak dlaho přesvědčen gsem o nesmrtelnosti duše, gak dlaho Platonowu knihu (*Phædona*), čtu; gak brzo gi ale odložjm, a sám nad tjm přemeyšljm, gižgiž pochybugi.“ Na giném však ale mjestě a sice w swé knize, genž gedná o stárj, smeyšlj tentýž o té samé důležitosti chwalitebněgi, když prawj: „Gestliže w tom blaudjm, že w nesmrtelnost lidských dušj věřjm, rád blaudjm, aniž chci, aby mně tento blud, w němž se kochám, dokawad žiw gsem, byl odňat; gsemli však gednau mrtew, ničeho, gak se někteřj domejšlegj, nepocjlm, a proto se neobáwám, že mi tento prázny blud od zemřelých mudrců wyteykán bude.“

A Seneka konečně, který giž na pomezj pohanstwa žiw gsa wšecky nálezy a náhledy téměř všech tehdegšjch učenců před sebau měl, a tudy z nich lehkó neylepšj gádro důkazů a myslének pro tuto prawdu, pro nesmrtelnost lidské duše sobě wybrati mohl, tjm samým skoro smyslem se we swém 102. psanj wyznává, že gen proto rád věřj domněnkám o nesmrtelnosti lidské duše, poněwadž mu nimi welicj mužowé wěc tu neypřjgemnějšj ztwrzugj a připowjdagj.

Gsať však ale krom této otázky, zdali duše lidská nesmrtelná, geště giné, a pro člowěka

neméně ano wjce důležité otázky, a sice: Wčem bude žiwot duše někdy na věčnosti záležeti, aneb jaký osud a pod gakau wýminkau gi tamto očekává? — Gestliže však přirozené náboženstwí giž prwnj otázce zadostnečinj, gakž mu možno bude odpowjdati dostatečně na druhau? — Z čehož tedy všeho lehce a slušně uzavřiti lze, že gestliže těmto tehdegšjm světlům lidského znání na mjestě gistoty genom přánliwé zdání o nesmrtelnosti lidské duše bylo, takowý to nedůstatek w tak důležitém poznání genom ze mdloby a nedostatečnosti tehdegšjho rozumenstwí pocházeti mohl.

§. 6. Zákon rozumenstwí nemá dostatečné wzhlednosti.

Člowěk cjtj a znamená při všem swém wznešeném a dobrém uznání a chtění gakaus odpornau mocnost waudech swých, která se i geho dobrému uzavření a wywedení wždy téměř na odpor stawj; takže gedenskaždý dobrý skutek geho gest vlastně gen wjtězstwí nad geho náchyllostí k zlému. Za kteraužto přjčinau a případností důležitau má také, aby w bogi se smyslností rozum šťastně a pevně stál, potřebj podpory a posily; takowé však genu poskytnauti přináležj zwláště zákonu mravnému, gakožto ředidlu předpisujcjm, gelikož geho powolání zwláště w tom záležj, aby rozumu proti smyslnosti přispěl. Toto však ale zaštatí genu gen tenkrátě lze, když sám takowau wzhledností upewněn a ozdoben

gest, proti které i smyslnost sočiwého hlasu swého pozdwihnauti se tak lehce neosměl.

W přirozeném však náboženstwí stogj rozum se zákonem mravným gako dárce a spolu také gako poddanec geho, a protož giž tjnto srownánjm zákon rozumenstwí na wzhlednosti tratj; nebo gako dárce zákona zdá a widj se rozum nad swúg předpis býti, což i geho hrdost žádá a se býti domeyšlj, a protož se giž wjce gako swobodnj nežli gako poddanec zákona mravného považuge, a gak brzo toto nastane, tedy giž giž zákona wážnost nutně mizj a klesá. Což se obyčegně pochybowánjm gewiti počne, a konečně w neposlušenstwí rozlege, zwláště tenkráté, když se mezi rozumem a smyslností rozepře shlukne o powinnosti takowé, gichžto splněnj cosi odporného a obtjžného do sebe má. A však, zdaliž může býti přece co škodliwějšjho a nebezpečnějšjho, gako pochybnost a nerozhodnutost w powinnostech? —

Z té tedy přičiny k žádánj gest, aby mravnému zákonu wyššj wzhlednost, nežli ona gest rozumu lidského, a sice takowá byla, která by swým předpisem rozumnau wůli člowěka gistěgi k uzavřenj a wykonánj wedla: takowau však dáti zákonu mravnému může gediné Bůh, a následně přirozené náboženstwí se tauto předností zákona swého nikdy právem honositi nebude a nemůže, gelikož geho srownánj k rozumu vždy co nález k nálezci totěž zůstane.

§. 7. Přirozené náboženstwj odmlčuge se na otázku: odkud a proč tak mnoho, zvláště mrawného zla w swětě? —

W tomto diwûplném swětě widj se býti při tak mnohých a rozmanitých krásách a dokonalostech také mnoho zlého, zvláště pak w člowěku gakýsi neduh mrawný, gakási náchylnost k zlému, kteráž gest i přjčinau všakého znemrawněnj geho, nebo tato náklonnost působj, že ne zřjdeka dobrá wíle člowěka umdlj a k tomu, co nechce, se nahne a uchýlj. Čehož zkušenost dosti častá a smutná nás sama sebau giž na tu otázku přiwdáj: odkud a proč toto zlo se zvláště w člowěku nacházj, a gak se toto s nedostjhlau maudrostj a swatostj Božj srownáwá a snášj?

Důležitost těchto otázek a gegich odpovědjcjtil záhy giž rozum lidský; než newěda sám sobě se všjm swým náboženským poznánjm w tomto temnu rady, a Bohu tyto nedostatky a nedokonalosti přičjsti djlem nemoha, djlem nechtěge, přece však ale kořen geho taužebně hledage, upadl do mnohých neméně drzjch a potupných bludů a domněnek. Domejšlegj se někteřj (Fatalisté čili Osudnjci), žeby tento swět nebyl djlo Božj, nýbrž aučinek slepé gen náhody. Ginj opět gako Peršané, žeby dwoge Božstwj, gedno dobré a druhé zlé bylo, od kterýchžto by to dobré i to zlé, které se w tomto swětě nacházj, gedno každé od půwodce swého pocházelo. Ba těmto opět na odpor Stoikowé, žeby sice gen gedn

Bůh byl, který tento svět stvořil a ním vládně, nicméně ale jen tak dalece vládně, jak dalece ona látka, z které tento svět stvořen jest, od něho samého závisí; z přirozené však povahy této látky že se všechny nedůstatky, vady a nedokonalosti v tomto světě wylévají a vysvětlují. A Pláto konečně k vysvětlení té příčiny, proč člověk v tomto světě tolika nesnázm podroben, a gausi nezkrotnau náklonnostj k zlému porušen a poražen jest, uvádí tu tak nedůwodnau ano skoro směšnau domněnku, že člověk již před tímto svým nynějším žiwobytím někde žil, tam ale hřešil, a proto tyto hřechy nyní na pokutu do nynějšjho těla jako do nějakého žaláře zavřijn jest byl. Té samé domněnky byl skoro i Cicero, jak nám sw. Augustin svědčí (*cont. Jul.*) Z těchto tedy dosti potupných a upadů, do kterých rozum lidský chtěge sobě označiti půwod a příčinu všeho zvláště mravného zla v tomto světě, klesl, saudití opět lze, jak málo světla ze svých náboženských prawd a poznání w této tak důležité otázce nabyti mu bylo, a následowně jak welice potřebj měl i až dosawáde má vyššjho poučení, kteréby mu tu prawau příčinu všeho zlého w tomto světě udalo a odhalilo. Což mu na neywejš užitečné a potřebné jest; nebo měli se dlé svého powolání zwelebowati, musí také onen pramen znáti, z kterého se všechna překážka u zdokonalení jeho preyští, djlem aby prameny jeho všemožně ucpával a obmezowal, djlem ale

aby také wěděl, komu winu této wady a nesnáze přičjsti gediné může, a tak poučen gsa vlastnj škodau tjm horliwěgi, bedliwěgi a opatrněgi na swém budaucně pracował spasenj.

§. 8. Přirozené náboženstwj nemá nižádného dostatečného prostředku kdosaženj odpuštěnj hřjchů.

Z předešlých, zwláště dwau poslednjch §§. gest spolu i poznati, že člowěku pro geho náchylnost k zlému nenj tak nesnadno se pronevěřiti zákonu mrawnému, a tudy se i před Bohem gakožto neywyššjm ochráncem a zástupcem zákona mrawného w nemilost uwesti. Což rozumu nikdy gedno a lhostegno býti nemůže; gelikož swatost wúle Božj to žádá a zaslubuge, aby se gj všude odewšech, zwláště rozumných tworů zadost činilo, položiwši k tomu cjlí na splněnj odměnu, na přestaupenj pak trest čili pokutu, aby tak čilau poslušnost sobě tjm wjce a spjše wzbudila a wydobila; kterážto i sprawedlnost gegj pod dohledem swětowládce mrawného také, gak dalece to gen možno gest, všude mjsto má a mjtí musj, kdekoli toho prospěch dobra žádá. Namjtát se tedy w této tak důležité přjpadnosti spasenj člowěka, ta tak prospěšná otázka, zdali se kde něgaký ústaw milosti, něgaký osprawedlňugjcj prostředek nacházj, gehožto potřebowánjm by se člowěk, skrze hřjch w pokutu propadlý, gak winy, tak trestu zbawil a zmyl, t. g. gehožto aučínkem by člowěk sprawedlnosti Božj tak zadost u-

činil, žeby se gj hodno widělo, gemu uděliti odpuštění hříchů? —

Žeby takowý ústaw milosti, takowý posvěcenj čili žádostčinicj prostředek k dosaženj odpuštění hřichu člověku u geho spasenj negen whod, nýbrž i na neyweyš prospěšen, ano i potřeben byl, cjtj a nahljžj rozum dobře. Gak málo ale gemu samému takowý prostředek, aby způsobný, t. g. aby gistý a Boha hodný byl, dáno bylo nagjtj, také djlem z nezpůsobnosti oněch obřadů, na které u vyhledáwánj a wymeyšlenj prostředků k osprawedlněnj člověka z hříchů, rozum lidský přišel, djlem také z ustawičných hádek, kterése mezi učenými o tuto wěc dosti prudee wedly i až dosawáde wedau, nahljžjme. Nalezámeť u všech téměř národů gisté obřady a způsoby osprawedlnowánj se z hříchů, gako kaupánj a mytj se w gistých wodách, oběti, sliby, žertwy a t. d. gichžto nezpůsobnost sama nás k uznánj gegich nedostatečnosti wede.

K tomu se také až dosawáde rozum lidský pohrdage swětlem zgeweného náboženstwj, geště nerozhodnul a rozhodnauti nemohl, gaký by člověku prostředek byl ku smjřenj se s Bohem. Udáwáť sice za takowý prostředek polepšenj. Polepšenj gest owšem gedem z neyzpůsobilegšjch prostředků k dosaženj odpuštění hříchů; nic méně zdali ale také gjž sám ze sebe dostatečný gest, gest giná opět otázka, kterau rozhodnauti dosti krušné a peprné gest, proto že gsau domněnky

pro wyřknutj to i proti němu, a sice přjzniwco-
wé rozumenstwj twrdj, žeby dostatečné bylo
polepšenj k dosaženj odpuštěnj hřjehů; přátelé
wšak zgeweného náboženstwj tomu docela odpj-
ragj, gedni i druzj swé přjčiny a důwody ma-
gjece a uwáděgjece.

Prawj pak rozumugcj: Cjl wšakého tre-
stánj nemůž býti nižádný giný, leč naprawenj to-
ho, na němž se prowozuge. Kdo se wšak polep-
šil, gest giž mrawně dobr, a následowně gestliže
dřjwe trestán nebyl, teď trestu prázen býti má,
poněwadž gest mrawně dobr. Pakliby ale polep-
šenj onen platný prostředek k obmytj swe winy
býti nemělo, tedyby wšickni lidé, poněwadž wši-
ckni, ten wjce, onen méně hřešili, a žádného pro-
středku lepšjho neznagj, newědauce gak a čjm
zadost učiniti, wždy we wině zůstali, a tudž i
wždy trestáni, t. g. na wždy nešťastni býti museli.
Aby wšak ale wšickni lidé a na wždy nešťastni
byli, a býti měli, protiwj se dobrotě Božj. Což
by i také, kdyby polepšenj platné býti nemělo,
člowěka wjce od ljtosti nad hřjchem zráželo, než-
li k ni powzbuzowalo. Z čehož tedy wšeho ná-
sleduge, že polepšenj gakožto gediný a dlé uzná-
nj rozumu neylepšj prostředek k dosaženj odpu-
štěnj hřjehů, také k tomu cjl platný a zadosti-
ěinný býti musj.

Nacež zgeweného náboženstwj zastáwatelé: Cjl
wšakého trestu nenj gen, gak se výše prawj, na-
prawenj onoho, na kterém se prowozuge; nýbrž

můžeť trestati se také zvláště i proto, aby ginj před stegným výstupkem wystraženi byli. Tak se tresce na příklad swémyslný sauwrah potupným pohřbenjm těla geho, aby giným před tjmto škaredým činem ošklivost do srdce wštjpe-na byla. Tak se tresce zlosyn na hrdle k wystraže giným, aniž se mu možnost podá, aby swé polepšenj skutkem dokázal.

Žeby však ale ten, kdo se polepšil, giž trestu prázen býti měl, gest teprw k dokázánj, a to tjm wjce, čjm méně zde rozumu lidskému přináležj žádati, aby hned a na tom mjstě a před geho očima každý zločin trestán byl: trestati se tenkrát, kdy a kde toho možnost a prospěch do-braneylépe ukazuge. Že však ale rozum lidský lepšjho prostředku k dosaženj odpuštěnj hřjchů nad polepšenj nezná, nenj nižádný geště to důwod, z něhožby se sauditi mohlo, žeby proto giž platen byl a platen býti musel; aniž z toho násle-duge, žeby proto giž všickni lidé a to geště na wždycky nešťastni býti museli; nebo zdaliž nenj Bohu swobodno, buď wšem aneb aspoň těm, kte-rjby toho wjce zaslaužili, zgewiti milostiwě pro-středek takowý, kterým by on smjřen býti chtěl. Gemu to geđiné a vlastně a práwem přináležj, aby on, poněwadž on skrze takowý prostředek smjřen býti má, také nás lidi pogistil, zdali ten a takowý prostředek, o kterém se rozum lidský domeyšlj, žeby smjřliw byl, také gemu skutečně milý, přjge-mný a smjřliwý, a tudy i nám lidem platný gest.

Mimo tyto wywrátiwé důwody uwáděgj z této strany k důkazu, žeby panhé polepšenj k dosaženj odpuštěnj hřjchů geště dostatečné nebylo, ten tak důležitý důwod, že, kdyby člověk, gak brzo se polepšj, aneb snad docela, gak brzo se gen lepšiti počne, giž všakého trestu prázen býti měl, by to nemálo ano na neyweyš wzhlednosti a wážnosti zákona mrawného škodilo a ubližowalo; nebo, gak brzoby tomu tak bylo, tedyby se swéwolnost a lehkomyšlnost lidská lehce a záhy přemluwila, že to se zákonem mrawným a geho ostřihánjm tak přjsně, gak se prawj, newyhljžj, a že tudjž na tom tak mnoho nenj, když se wůli geho zadost neučinj. Gen když, prý, se člověk, třebas až na konci swého žiwota polepšj, tedy že všem trestům ugde, a bude geště těm, kteřj zákona mrawného wždy aneb aspoň na wětšjm djle poslušni a ctnosti pilni a milowni byli, zároweň nalezen a powažowán. Kdož nenahljžj, že se tjmt očitě křiwým a bludným důmyslem brána té neyzarputilegšj a neyumyšleněgšj nekagjcnosti a prostopášnosti rozewjrá?! —

Ze všeho tedy poznati gest, gak welice rozum cjtj potřebnost něgakého platného a zadosti činného prostředku k dosaženj odpuštěnj hřjchů. Že pak ale sám ze sebe nižádného tak wymysli w stawu nenj, což mu tedy zbýwá, nežli sobě srdečně přát a žádati, aby Bůh sám milostiwě gemu takowý prostředek udati ráčil. Co však Bůh člověku w důležitostech geho powołánj udá a

zgewj, přináležj již z té samé příčiny w okres zgewenj Božjho, nikoli ale w obor rozumenstwj lidského, a následowně přirozené náboženstwj čili rozumenstwj člověku w tomto tak důležitém poznánj nikdy posloužiti moci nebude, protože co samo nemá a nezná, také ginému ani dáti ani říci nemůže.

§. 9. Přirozené náboženstwj gest konečně i ohledem ctnosti nedostatečno.

Neyauplnějšj gest geště přirozené náboženstwj we swém mravnictwj (Sittenlehre). Což i z příčiny dosti blzké a přirozené teče; nebo uznánj nějaké povinnosti wždy se na srownánj, w gakém kdo kě komu stogj, stawj a klade. Kterézto srownánj rozumem poněkud poznané a nahlednuté se také obyčegně zgewenstwjm gen potvrzuge, a lépe geště wyswětluge a tříbj, takže skoro se s rozumem w tom shodugje, ty samé povinnosti, aniž wjce udává. Z čehož tedy i dosti zhledná auplnost přirozené povinnosti wystupuge. Nic však méně tato wyhlášená auplnost záhy již mizj, gak brzo přirozené mravnictwj w geho vyšším stupni a sice w nauce o ctnosti skaumáme a považugeme; nebo zde neukrygj se nám nedůstatky a mdloby geho zvláště w pohnůtkách, které djlem z nedůstatku a negistoty předešlých hlawnjch předewším prawd rozumenstwj, djlem ale také z toho vypléwagj, že geho pravidla na prawdách méně poznatelných, ba časem i na dušewných okoličnostech spočjwagj.

Ach, gak mnoho neurčitosti, gak mnoho drsnatosti ano i studenosti a nezhlednosti nacházj se giž w přirozeném pogmu ctnosti, a následowně gak mnoho zde geště ku třjbenj zbýwá! — Gak mdlé a nepowzbuditelné gest i náwodstwj gehu! — Ach, gak mnoho se tu nedostává geště prostředků a náwrhů, zvláště takowých, kteříby swau platnostj a prospěšnostj člověka gistěgi a lehčěgi zasnaubili ctnosti; o kterých však ale rozumenstwj buď nic aneb domeyšliwě dosti málo cowj, newj gen proto, poněwadž se w gehu poznaných prawdách nepotwruzuj a nezakládaj. Tak by byl mezi ginými na příklad krásný, wznešený a aučinliwý prostředek pro člověka k pogištěnj a oblehčenj swé ctnosti, dobře zřízené wzjwánj a ctěnj Boha; nebo zde se člověk duchem swým neywjce a neykrásněgi roznujtj, powýšj a dobrému zapřipowj; přirozené však náboženstwj, gak giž weyše okázáno bylo, nižádného slušného způsobu, gakby se Bůh od člověka náležitě wzjwal a ctil, nezná.

Tak by byla ona utěšená wyhljídka do budaucnosti, kde se ctnostnému teprw prawá odměna chystá, mocnau ostruhau a podporau stálu a wěrnu býti ctnosti. Než přirozené náboženstwj gen na neyweyš skaupeř pozdwihuge člověku raušku nad budaucnostj. Takby také weliká pomoe a posila byla člověku na trnowé cestě k etnosti, předešjm tenkrátě, když se u něho o složenj zastaralých a zewšednělých giž hřjchů gedná, kdyby

wěděl, aneb aspoň daufati mohl, že také Bůh na upřjmném snaženj a tauženj geho podjl béře, a takowé swau milostj podporuge a k šťastnému cjl doprowázj. Přirozené však náboženstwj o tom ledwa snjti může.

Nemalau pak geště mdlobu prozrazuge přirozená nauka o ctnosti také w tom, když se o ulehčej obtjžnějšjch zwláště powinnostj gedná. Tak byla na přjklad ta owšem odporná, ale na neyweyš krásná a důležitá powinnost, milowati i nepřátele, a dobře činiti těm, kteřj nám ubližugj, za starodáwna skoro docela přehlednutá a neuznána, neuznána rovněž gen proto, poněwadž přirozená nauka o ctnosti tuto welikau powinnost swými náwrhy buď gen málo aneb docela nic nepodporowala a neoblehčowala.

§. 10. Hlawnj záwěrek.

Gestliže tedy přirozené náboženstwj čili rozumenstwj člowěku u geho powolánj buď nic a neb gen tak málo na ruku gest, gak se weyš w stručné sice ale přece dosti dostatečné krátkosti okázalo, gak mu tedy lze býti dokonalým? — Nenjli však dokonalé, zdali by to negenom zpozčilost nebyla, howěti a wěrně býti gemu, když se může lepšjho užjti; alebrž zdali z toho zgewně ta pro člowěka tak weliká a důležitá powinnost newypleywá, aby se, gestliže se w lůně dokonalého náboženstwj nenacházj, záhy po něgakém giném lepšjm čili dokonalejšjm, a sice takowém o-

hlédl, kteréby gemu zvláště w těch a takowých weyše řečených přípádnostech a potřebách powolánj geho lépe, ano neylépe a neywěrněgi poslaužilo.

Kteréz pak ale bude to náboženstw, od kterého by se očekáwati mohlo, že člověku neylepe a neywěrněgi poslaužj?—Kteréz giné, nežli právě Bohem zgewené čili kladmé. Dát se dobře a přirozeně mysliti i také dokázati, žeby zgewené náboženstw dokonalejšj bylo přirozeného; nebo w přirozené náboženstw mohau právem náležeti gen takowé prawdy, na které lidský duch buď náhodau, buď schwálnjm pozorovánjm a přemeyšlenjm přišel. Do zgeweného ale negen tyto co zgewenj dobné, (formálnj) protože Bůh půwodcem i rozumu lidského gest, a sice gak dalece rozumem poněkud nalezeny a postjhnuty, Bohem ale pogištěny a oswědčeny gsau, nýbrž i ty a takowé prawdy, a sice co zgewenj látné (materiálnj), na kteréby mysl lidská nikdy byla nepřišla, kdyby se dobrotě Božj, gj zvláště i těmito přispěti, za dobré bylo neuwidělo.

Protož také kdokoliwěk giž toho štěstj požjwá vyhřjwati se na wýslunj blahočinného zgewenstw, ô ten budiž wděčen Bohu swému za tuto přednost a milost nesmjrnau, budiž wděčen wěrnostj a poslušnostjneysrdečnějšj předpisům a radám tohoto wůdce. Wše pak budiž we wšj wěrnosti, upřjmosti, dobromyslnosti a lásce duchem katoličkým řečeno a na srdce wloženo všem i křesťanským rozumowatelům.!! —

2. Dwogj katolický, a gedén pohoršliwý protikřesťanský wýklad čtenj u sw. Luk.

XXIII, 43.

Od Wáclawa Wiléma Wáclawjčka.

Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso!

Sw. Lukáš gest gediný, který nám w swém Ewan-
gelium úplnau zpráwu o dwau lotřich dává, u
prostřed kterých Ježš ukřižowán byl. Onť i ta
slova uwodj, kteráž oni k Ježšowi byli promlu-
wili, gakož i odpověď gednomu z nich danau od
Pána. Sw. Matauš (27, 44.) a Marek (15, 32.)
poznamenali toliko, že lotři s Ježšem ukřižowa-
ni byli, a utrhawě mluwili gemu. Wlastně ale
byl to gen gedén z dwau, kterýžto bohaprázdné
úsměšky proti božskému trpiteli opětowal po zlo-
leyených Židech a gich knjžatech, tak že Matauš
a Marek hebreyského mluwenj způsobu užjwagj,
mjsto gednotného množný počet kladauce, čili o
gednom gako o wjcerých mluwjce *). Nic méně
gsau, kdož se domnjwagj, že spočátku oba lo-
trowé ukřižowanému Kristu se rauhali; druhý
pak (tak nazwaný lotr dobrý) že milostj Spasite-
lowau byw oswjcen, a zewnitř pohnut geho duše
welikostj, newjdanau trpěliwostj a tichostj, též i

*) gako u př. w knize Saudeč 12, 17.

diwy a zázraky, které potom při geho smrti se událi, a nynj giž započali, sobě usmyslil a hágil newinnosti trpjcjho beránka. — I prawiltě lotr rúhawý : „Gsili ty Kristus (Mesiáš), spomoz soběi nám!“ druhý pak trestal ho řka: „Ani ty se Boha nebogjš (posmjwage se newinně trpjcjmu rovně gako okolostogjcj), gežto gsi w témž odsauzenj (spolu také na křjži krwácjš, a swau brzkau smrt před očima widjš)? Amy zagisté sprawedliwě trpjme, neb hodné věci (hodnau pomstu) za skutky naše trpjme; ale tento nic zlého, neučinil,“ *οὐδεν ἀποπον ἐπραΐε*, nic neslušného, zlého, trestuhodného! A hned na to nakloniwhlavy k Ježjšowi, dj gemu:

„Pane, rozpomeň se na mne, když přigdeš do králowstwj swého!“

Takhle mluwil lotr dobrý k Ježjšowi, gakožto k Mesiášowi, králi židowskému, nepochybge nikoli, že ačkoli on umjrá i umře, zase obžiwné a pánem se býti dokáže králowstwj swého. Necht také ostatně geho ponětj, kteráž o tomto králowstwj Kristowu měl, nedokonalá byla, dostit, že geště po smrti skrze Ježjše šťasten býti daufá, w něho wěřj, a to w okamženj, kde Kristus ode všech opuštěn, potupen, a skrze zdánliwau nemožnost sobě pomoci za podwodnjka a swůdce lidu gmjn byl. Sw. Hilarinus, Jeronym, Augustin a ginj ozdobugj tohoto dobrého lotra chwálau mučedlnickau pro swědectwj, kteréž prawdě téhož přjmo času wydal, kde opuštěna býti zdála

se ; on, prý, swau vlastnj krwj pokřtěn byl, a smrt s welikau wjrau a láskau přetrpěl, staw se tudy hoden zasljbenj, kteréž gemu Kristus učinil :

Και ειπεν αυτω ο Ιησους· Αμην λεγω σοι· Σημερον μετ εμς εση εν τω παραδεισω.

Et dixit illi Jesus : Amen dico tibi : Hodie mecum eris in paradiso.

„I řekl gemu Ježš : Amen prawjm tobě : Dnes budeš semnau w rági.“

To „dnes, *hodie, σημερον*“ a to „semnau, *me-cum, μετ εμς*“, pak to „w rági, *in paradiso, εν τω παραδεισω*“ činj owšem tento slib Páně poněkud neswětly, a dalo k všeligakým wýkladům přičinu a podnět. Marcion dokonce toto mjsto, gakž sw. Epiphanius (*cont. Marc.*) naswědčuje, ze všech po ruce magicjch exemplárů Lukášowých wymazal ; i wywrhli odtud dle Origena někteřj swau lehkowěrnostj swedenj katoljci, za nemotornost to pokládawše k wěrenj, žeby Ježš téhož dne s lotrem w rági čili w nebi byl, kde tělo geho w hrobě spočjwalo, a geho duše do pekel sstaupila, wyswobodit duše starých sw. otců a giných lidj sprawedliwých. Tušiliť gsau, že ten werš od hěretiků neb giného pjsem swatých porušitele podvržen gest, Hesich Jerusalémský wyprawuge, že mnohým toto mjsto takto rozděliti a puňktowati se obljbilo : *Amen dico tibi hodie, mecum eris in paradiso.* A však nemjstná to emphasj, a zbytečné všeliké úsilj, gi chtjti umjstiti, an se to čtenj wedlé katolického wěroučenj welmi

dobře dá vysvětliti. Následuge zde dwogj takowý výklad k ljběžnému gednoho neb druhého obránj.

a. W ý k l a d p r w n j.

Paradisus, řecky *παράδεισος*, gak Pollux chce perského a dle giných hebreyského původu, slowe wesměš něgaká welni přjgemná a rozkošná zahrada *), zwláště pak znamená to slowce podlé mluwy biblické onu milostnau zahradu, kde Bůh prwnjho člověka usadil, zahradu Edenskau **). W metaphoricckém pak smyslu užjwagj ho sw. spisowatelé k wyznačenj onoho skrytého místa w řjši mrtwých (*ᾗδης*), kde se duše zemřelých ctnostných spravedliwých lidj druhdy zdržowaly, a tak wůbec k wyznamenánj samého onoho budau-cjho blahoslawenstwj, do kteréhož onyno od přišedšjho Mesiáše, Syna Božjho, uwdeny byly, a i my gednau w nebi očekáwáme. — Neyprvé se při poslednjm tomto wýznamu, gelikož obydlj Božj, andělů a spasenců značj, pozdržjme.

*) 2 Ezdraš. 2, 8. Kazat. 2, 5. W pjsni Šalomauunově 4, 11. psáno stogj: Emissiones tuæ paradisus pomorum puuicorum, w půwodnjm textu se čte: פָּרְדֵּס (pardes), a odtud prý řecky a latinsky, paradisus! z kořene פָּרָה (para) — protulit, fructificavit, a z הָדַס (hadas), totiž myrt neb myrtus die Myrte, der Myrtenbaum), poněwadž myrt swau wůnj a chutj občerstwuge a w zahradách obzwláštnj gest; pardes, paradisus znamená tedy myrtowau zahradu, a wesměš wšeliké giué welni přjgemné a rozkošné, wšelikého způsobu plodnými a wonnými štěpy wysazené zahrady. **) 1 Mogž. 2, 8. 9. Jzai. 51, 3. etc.

„Kdo má ucho (uši, rozum, wtip) slyš, co Duch (S. zgewenj Božj skrze toto widěnj) prawj cjkwj m: tomu kdož swjtězj (nad zlými přjklady a pokušenjmi k hřjchu, u př. k odpadlstwj od křesťanstwj) dám gjsti z dřewa žiwota, kteréž gest w rági Boha mého“ totiž tomu dám žiwot věčný, dám gemu nebe; čteme w zgew. sw. Jana II, 7. A sw. Pawel pjše (II. Kor. XII, 4.): „Wytržen gsem byl d o ráge,“ totiž do nebe (empyreyského,) — „a zkusil a citedlnostj swau známosti nabyl takowých věcj, Božjm wywoleným připrawených, gichž žádný pauhý člowěk (neb gazyk) nemůže wyprawiti.“ Tento pak rág, čili naprosto nebe představowali sobě tělesnj Židé tak skoro gako rozkošný Eden, kde prwnj naši rodičowé w plnu wezdegšj blahosti žiwi byli; neginak smyslili o swém Elysium (*Arva Elysia*) pohané *). I za našich geště časůw žádagj úpěgjcj nad swými mrtwými Židé, by w Edenu shromážďeni byli.

Za časů pak Kristowých věřiliť gsau, že zesnulé duše neyvyššj blaženosti ragské toliko po gistých stupnjch dostihnau, ty pak které geště dočištěny negsau, že za něgaký čas buď na zemi neb někde ginde bydlegj, prwé než do ráge připuštěny býwagj **). A pročez slibuge na milost přigatému lotrowi Ježjš, že ne teprw po několi-

*) Virg. Aeneidos VI. Sophokles, Plutarch, Diođor etc. **) Grogcius ad Luc. 23, 43.

ku, snad dokonce tisícjch let, ale „dnes, *hodie*, *σήμερον*“, totiž w tom okamženj, w kterém duše z těla wygde, s njm w rági čili w nebi bude, tam totiž, kdežto o Bohu žeby byl, a anděľum i swatým swým se gewil twářj w twář, mysljme, tedy w sjdle Božjm, sjdle anděľů a spasenců.

Prawda sice, že Ježjś teprwé 40tého dne po swém z mrtwých wstánj na nebe wstaupil: a však gakožto Syn Božj byl a gest on wždy wsláwě Otce swého, a byl tedy i toho okamženj, kde lotr skonal, a odlaučilá gehu od těla duše na wěčnost se odebrala. „Dnes budeš semnau wrági“ — budeš semnau, kde gá wždy od wěčnosti, Syn Božj, Bůh od Boha (Jan 1.), kdežto i anděľé a swatj oblahoslaweni, magjce blažený žiwot wěčný!

Týmž způsobem wykládagj naše čtenj sw. otcowé, Cyrill Jerusalémský, an *catech.* 13. wýslovně dj, že lotr dobrý wstaupil do nebe, prwé než Abraham, než Mogžjś a družj proroci; sw. Chrisostom *hom. secunda de cruce et latrone* — *patuisse*, prawjť, *illi coelum, eoque ante caeteros introisse*; nápodobně mluwj sw. Řehoř Nissenský *serm. de resur. Dom.* a sw. August. *tractat. in Joan. III.* Sw. pak Cyprián béré odtud přjčinu *epis.* 73. aby dowodil, že krew mučedlnjků prawý křest gest, genž otwjrá brány nebeské. — z té posléze přjčiny cťj netoliko latinská, alebrž i řecká cjrkew památku na milost přigatého lotra dne 30. března, kterýž totiž den

za den aumrtj Páně pokládala a držela starobylá mnoha stoletj přesvědčenost.

β. Wýklad druhý.

Podotknuto již, že pod gménem *παραδεισος* se také mjinj a wyrozumjwá ono skryté mjesto w řjši mrtwých (*hádes*), tak nazwané předpekli, neboli limb otců (*limbus patrum*), aneb lůno Abrahamowo (*sinus Abrahae*), kde duše starých otců, patriarchů, proroků a wesměs sprawedliwých lidj bydlely, w blažené naděgi swého wykaupenj pokogně a bez bolesti očekáwagjce, až Kristus k nim sstaupil. K lepšjmu téhož pochopenj připomenauti zde potřebj.

Dle židowského předstawowánj způsobu znamená řjše mrtwých, *αιδης*, wesměs obydlj neboli mjesto přebýwánj zemřelých; a w tomto přjbytku se druhdy trogj welikošíroká kragina rozeznávala: prwnj, totiž wrchnj končina, kde se zesnulé duše blahoslawených zdržowaly, rág, lůno Abrahamowo nazwaná; dolegšj, kde zatracenci byli, t. g. Gehenna, aneb peklo; a prostřednj byla ona weliká propast (*chaos, χάσμα μέγα*), dělejšj onyno dvě kraginy od sebe *). — Do prwnj

*) Sw. Ambrož de bono mortis cap. 10. Tertul. de anima a adversus Marc. Srow. také Josefa Flavia antiqu. XVIII, 1, 3. ade bell. jud. II. 8, 14. III. 8, 5. Dále smyslili Rabjui, že ty zesnulé duše docela lepá, tenká a swogjm předešlým podobná těla majj, a z gedné kraginy (strany) do druhé wídeli, a giné tam rozeznati mohau. Lightfoot horæ Salm. ex Midras cohelet, 103.

této kraginy či strany, gakožto do mjsta rozkoše, aspoň gisté pokoge (*requietis*) nesen gest od andělů mrtwý Lazar, gakž o tom u sw. Lukáše XVI, 19 — 31. čteme *). Tamž také sstaupil hned po smrti Kristus podlé duše, gakž wpátém članku wjry wyznáváme: „*Descendit ad inferos* **)“, a sw. otcowé témuž učj, gmenowitě Ignac *epist. ad Trall.* Justin *in dial. cum Tryphone*, Origines *hom. 15. in Genes.*; zvláště pak Eusebius *in demonst. evang. lib. X.*, Cyrill Geruz. *catech. IV.*, Ambrož *lib. IV. de fide ad Gratianum*, Jeroným *in Ecclesiasten* i ginj. Atamtěž, do limbu (w hádes), čili do předpek-lj k Abrahamowi, Isakowi, k swatým prorokům a giným bohabogným starým otcům giž giž k wrchu blahoslawenstwj, k widěnj Boha twářj w twář uwedenu býti magiejm zasljbil Ježjš toho dobrého lotra téhož dne s sebau uwésti, řka gemu:

*) Wěřili tomu Židé, že duše nábožných od andělů, slubů Božjch, do nebe nesený býwaj, gakž to z chaldeyského paraphrasty ad Cant. 4, 12 zřegmo. **) 1. Petr. 3, 19. Známoť, že Kristus za těch 40ti duj, kteřjž mezi geho zmrtyých wstánjm a na nebe wstaupenjm uplynuli, ne wždy u sw. apoštolů byl, něbrž gen w gistých dobách; ostatnj pak čas bydlel u duchů, čili gak mlawiti způsob máme, u zemřelých starych otců w *adōns* (w řjši mrtwych. w předpek-lj), kamž se také hned po své smrti dlé duše byl odebral, a poněwadž hlawnj geho zaměstnánj za geho pozemského žiwobyj w smrtněm těle kázanj bylo, kázalt gest také těmto duchům čili zesnulým dušjm, kteréžto smrt (ta panownice nad řjšj mrtvých gako w něgalém žaláři, k Žid. 10, 19. 20. držela, a u gim totiž přjstup do nebe odepřjn byl, až ge Ježjš byl otewřel a gim wně swobodně wgjtj powolil.

„Dnes budeš semnau wrági!“

Aniž pak gest toto wyswětlenj nowé, od kterého si gednotnjka nedáwno smyšlené. Maldonat odwołává se k geho dotwrzenj *ad Quaestiones Justino Mart. adscriptas*, a sice na otázku 761au; na sw. Athanasia *in epist. ad Epictetum*; August. *lib. XII. de Gene. ad literam c. 34.* a na Prudencia, kterýžto poslednj w hymně *in exequiis defunctorum* pěge:

*Sed dum resolubile corpus
Revocas Deus, atque reformas;
Quanam regione jubebis
Animam requiescere puram?
Gremio senis abdita sancti
Recubet, ut est Eleazar *),
Quem floribus undique septum
Dives procul aspicit ardens.
Sequimur tua dicta redemptor,
Quibus atra morte triumphans
Tua per vestigia mandas
Socium crucis ire latronem. **)*

W týž smysl wzata býti mohau slowa Origenowa *hom. 15. in Gen: Quod Christus dixit latroni: Hodie mecum eris in paradiso; non*

*) אלעזר (el azar), staženě Lazar, Bůh spomoz — gměno od chudoby wzato. **) Někteřj starj cirkewnj učitelé byli toho mjuěnj, že duše nábožných lidj po smrti w lůně Abrahamowu, w rági se octnau, w sladké tam předchuti swé budaucj odplaty odpočjwagjce, kteréžto se gim teprwa při poslednjm saudu dostane. Lakt. *Inst. div. VII. cap. 21.*

illi soli dictum, sed omnibus sanctis dictum intellige, pro quibus in inferum descendit; i sw. Chrisostoma, ačkoli gsme geg prwnjho wýkladu swědkem dobrowážným byli dokázali, hom. 4. in Marcum: Antequam, dj on, Christus aperiret paradisi (coeli) januam, cum latrone omnes sanctorum animae ad inferos (ádης) seducebantur. Dicit enim Jacob Gen. 37. Lugens descendam ad inferos (do Schoel). Evangelium quoque Abraham et Lazarum in inferis collocat.

Nenahljžjme w skutku a prawdě, coby se proti důwodnosti gednoho neb druhého z těchto dwau zde položených wýkladů namjtati mohlo. „Dnes budeš semnau w rági“ — w nebi, u Boha a s Bohem, aneb w limbu u sw. otců swého národu, u Abrahama, Isaka a Jakuba! etc. Wšeliké giné wykládánj gest nucené, nemjstné neb dokonce směšné, gako hned ono Theophilaktowo a Euthymiowo, dle kterýchž prý Ježíš lotra s sebau uwe-dl do býwalého ráge, prwnjho rozkošného obydlj Adama w Mezopotanii, aneb kdekoli rág ten umjstěn byl; nebo mnedle což gednage měl se tam Kristus po swé smrti odebrati, a gakého by-by tam blahoděgstwj poskytl a proukázal lotrowi, an Eden giž pust a prázden byl? Ginj opěť domeyšlegj se, že tady žádné mjsto určité se nemjnj, anobrž rág, *παράδεισος* se nazjwá, kdekoli Kristus gest, a odkudkoli Bůh widj se; poněwadž prý ale duše lotrowa Krista následowala, a tudy Boha wi-

děla, že s njm téhož dne wrági byl; neb taklby i giž na kříži wnebi byl býwal, an wedlé Krista a s Kristem wisel i Boha widěl, gakž ho očima wj-ry widěti wsudy. — Wýkladové pak, kteréž o tomto čtenj biblickém nowěgšj protestanštj exegetowé podáwagj, gsau dokona protikřestanštj a urážliwj.

Že však ale takowý gedenzde uwodjme, nestáwá se proto, gakobychom časopis náš hned w prwnjm gehu rozkwětu pohoršliwostmi ozdobowati chtěli, anobrž mjinjce tudy mladému nezkušenému duchowenstwu a wesměs našemu čtenářstwu powinné wýstrahy poskytnauti před nedůhledným knih protestantských, obzwlášť nowěgšjch čjtánjm, gelikož duchem Belialowým dyšj, pocházegjce nazwjce od pauhých racionalistů. I klademe sem tedy s potřebnými poznamenánjm ten takowý

γ. Wýklad protikřesťanský.

Gesti wzat z cizozemského spisu: „Der Schriftforscher zur Belebung eines gründlichen (ginák racionalistského) Bibelstudiums, und Verbreitung der reinen (z kaliště) verschönernden (štj to zlatý prodeg cukrowaných hadů a gešterů oznamugjcej) Religion, von J. L. W. Scherer. Waimar 1803 etc. Altenburg 1805 etc. Tamž w prwnj částce str. 148—150. wyswětluge gistý polobezegmenný M-r čtenj Lukášowo XXIII, 45. následowně: „Obyčegně, djť on, wykládá se wýpowěd

Ježšowa: Dnes geště budeš semnau na mjstě wěčného spasenj, budeš semnau wšelikých blaženostj požjwati. Takiby byl ale Ježš obrazně mluwil. Παραδεισος slowe vlastně přjgemná někáká, wšeho spůsobu plodnými stromy wysazená zahrada — rozkošné gakési k obýwánj mjsto. Druhý geho wýznam gest metaphorický, sjdlo Božj, andělů a spasenců. A wšak mělli Ježš také geště na křížji obrazně mluwiti, a mohlli zločince na budaucj žiwot poukázati, o kterémž tento nic newěděł, ani čehož daufati mohl? “ Igak hlaupe a nerozumně! gakkoli tohoto gedowatého pogednánj málolépšj opravitel Scherer učeným a dūmyslným ge býti prawj. Aneb gsauli wšecká ona gména, kterýmiž rozličnj národowé rozličnými gazyky onen budaucj blažený žiwot wěčný značj, *עֲלֵיוֹן*, *ερανος*, *coelum*, *le ciel*, *cielo*, *der Himmel*, *nebe*, *niebe*, *небе* a t. d., gsauli méně obrazná, a lzeli o neskončenosti mluwiti ginak nežli w obrazjch? (1 Kor. 13, 2. etc.) Dále, mnedle odkud to má M — r., že onen spoluukřížowaný na milost přigatý lotr o budaucjm žiwotu nic wěděti nemohl? Inebyli Žid? — a nemělili tito o trwánj čłowěka po smrti, a sice o wěčném geho trwánj žádně známosti? Neučilili Fariséowé, že po smrti nowé nastane žiwobyťj, že i wzkríšenj bude a odpłata, nechť ostatně gieh o tom předstawovánj smyslné neb duchownj bylo, na čemž zde nic nezáležj? Prawda sice, tento spoluukří-

žovaný byl lotr (*ληστης, κακουργος*) : ale medle, nemáli kagjej hřjšnj k žádného wjce odpuštění k dau-
fánj? (Jsai. 1, 18. Luk. 7, 47. k. 15. a g.). A
nenjli prawdě podobno, že lotr náš o swé spase-
nj giž dřjwe pečliw byl, an nynj swých prowi-
něnj weřegně wyznati se neostýchá, gimiž proti
Pánu a půwodci žiwota swého prohřešil, a pro
kterěz trestu smrti hodným se býti uznává? „My
zagisté sprawedliwě trpjme, neb hodnau pomstu
za skutky naše béřeme.“ A prosba, kterauž po-
dlé sebe wisjcjmu Ježjšowi přednesl : „Pane, řka,
pomni na mne, když přigdeš do králowstwjswé-
ho“, nedokazugeli, že měl žiwau důwěrnost w
milostiwého Boha, daufage skrze swau ljtost a
skraušenost odpuštění swých prowiněnj pro Kri-
sta Ježjše? Ach, M — re! M — re! přegem
tobě, gakž na nás na katoljky přjslušj, z toho srd-
ce, genom giskry této wjry, této lásky lotrowyk
našemu společnému božskému Spasiteli, aby se i
tobě dostalo gehu milosti a odpuštění pro ruhac-
twj, kteréž pligeš proti němu!! Neb ay, slyšme
austrňme, kterak člowěk ten nezdárný dále dů-
wtipkuge!

„Wisjcjho (prý) na křži lotra žádost byla,
aby od nastáwagjej smrti wyswobozen byl (což
wšak wěru sotwa kterému ukřžowanému wjce na
mysl přicházelo); pročez dj k Ježjšowi: spomoz
sobě i nám! A wšak newěřil, že Ježjš spomoci může,
poněwadž s gehu nowým náboženským ústawem,
a s gehu tegnými staupenci seznámen nebyl. Zdáť

se však, že lotr druhý o založeném kráľowstwí Ježšowu, o účiniwosti geho učenj a geho mocných skrytých přjdržencjch wjce známosti měl. Od těchhle doslechl, co Ježš předpowěděl, totiž že sice na kříž přibit bude, ale neumře, ano-brž po několika dnech swým dowěrným zase se okáže. Wěděltě, že Pilát, Nikodém a Josef z Arimathie přátelé Ježšowi gsau, a geho se u-gmau. Ugalili se ale kteréhoś ukřižowaného, tedy neumřel (ó, bylli giž gednau ukřižowán, pozdnj bylo všeliké ugjmánj.) Toť bylo onomu lotrowi známo, pročěž prosil Ježše za pomoc: rozpoměn se na mne, wyswobod' mne též od smrti kříže, když přigdeš do kráľowstwí swého, t. k staupencům swým, a tudy úplné swobody swé užjwati budeš. — Nešťastnj! zdaliž on ten gediný w Jerusalemě, gežto newj, že bok Ježšuw kopjm byl otewřen, a hned vyšla krew a woda (Jan. 19, 34.), a on tedy skutečně mrtew byl, nemoha žádnau wjce pomocj lidskau wzkrjšen býti, a že nicméně wstal, gakž předpowěděl, třetjho dne nesmrteľný a slawný z mrtwých? — Buď gest on newěřjč bezbožnj, buď nesmysľný pošetilec, kterému na počistěnj rozumu drobet čemeřice wzjti rádně. Podobným způsobem snil druhdy rúhawec Bahrdt *); ach, smutná to reminiscencj! — a chudaś M — r. zapomjná, že to daleko nehodno rozumného čłowěka starými

*) epist. 128. Ausführung des Plans und Zweckes Jesu X. Bandchen, 1786.

sebranými bádkami a lživými smyšlénkami wy-
 wraceti Bohem dotvrzené prawdy. — Připuštěno
 pak, že Ježíš s senátorem Nikodémem a Josefem
 Arimatheyským w spogenj a swazku tegném stál,
 kteřj mu lehké ukřižowánj u Piláta wymoci při-
 sljbili, a však mohli ten člowěk Ježíš wěděti,
 že na křiži neumře, a (w Arimatheowě rozkošné
 zahradě) lékařskau pomocj zase obžiwne? —
 Poněwadž Nikodém a Josef to swé spogenj s Ježí-
 šem tagiti musili, kterak pak mohl prostý Žid onen
 namilost přigatý lotr swé wyswobozenj od smr-
 ti křiže na mysli a srdci mji Pána prose: „Roz-
 poměn se na mne, když přigdeš do králowstw
 swého?“ — Nicméně twrdj z třínožky M — r:

„Načež odwece mudřec z Nazaréta:“ (*sic!*)
 tedy ne Kristus, který gest Bůh a člowěk? —
 „*Αὐτὸν λέγω σοι σημερον, **) μετ ἐμῆ ἐσθ ἐν τῇ παραδεισῷ;“
 w prawdě ugišlugi tebe dnes (aneb nynj), woné
 rozkošné zahradě semnau budeš, — tam ke mně
 přigdeš! t. g. w oné rozkošné zahradě Josefa Ari-
 matheyského, kde hrobka byla, a do kteréžto do-
 mněle mrtvého Ježíše byli položili. Ježíš zaslj-
 bil lotrowi, že k němu do zahrady (*παραδεισος*) bo-
 hatého Josefa přigde — t. g. od smrti křiže wy-
 swobozen bude.“ — Ptáme se nedruha M — a,
 zdalíž pak také Ježíš k slibu swému stál, lotra onoho
 od smrti křiže wyswobodiw? My aspoň nečte-
 me nikde, žeby gedem z těch dwau s Kristem ukři-

*) Hesichowa to zbytečná interpunktaej.

žowaných lotrů skřížě wzat a wyswobozen byl, čehožby pak sw. Ewangelistowé zagisté nebyli mlčenjm opominuli, anby se to spolu za diw a zázrak bylo pokládalo, a koslawenj syna Božjho slaužilo; čteme však dobře, že prwnjmu i druhému zlámali hnáty, kteřj ukřižowáni byli s Ježjšem! (Jan 19, 32.) Nesplnilli ale Ježjš slibu swého, sklamaw naděgi w sebe důwěřugjcjho lotra, mnedle cožby se musilo o tomto překřtěném mudrci z Nazaréta mysliti? — Ach hrozno a strašno to wyhljžj w nyněgšjm protestantském swětě! Náboženstwj wětšjho djlu gich učených, — i což gest? Naturalistwj, racionalistwj. Störrů, Morusů, Reinhardů etc. mezi nimi den po dni méně, a toto racionalistwj nakažuge giž také gako rak rozgjdawý zde onde lid samý! — Nastogte! tak daleko to přišlo, i přigjti musilo, an gim Pjsmo sw. dle vlastnjch náruziwostj wykládati, a paulý z něho román činiti wolno. Owšemť otwjrá giž negeden z nich oči — dobré to geště znamenj časowé! Naděgame se, že zase lépegi bude. My aspoň katoljci nic přitom netrpjme magjce slib Páně neustawně trwagjcj, co čas času ruce podáwati bude: *Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi!* — *Portae inferi non praevallebunt adversus eam!* (Mat. 16, 18. k. 28, 20.) — — Nynj geště nadrationalistského M — a doslech-něme, an zawjrá:

„Tjm způsobem nemůže nikoli Ježš rozumjn býti, žeby lotr s njm w nebi, w mjestě věčného spasenj se octl. Ježš wstal třetjho dne z hrobu zase žiw. Mnedle, kde byla mezi tjm časem geho duše? Znatel přirozenosti (fysik) neřekne že byla w nebi; ale biblj a cjrkewnj otcowé dj, že Ježš mezi tjm časem w pekle byl, že zlým duchům Ewangelium kázal, a gim všecku moc odňal. Dáti zde tomu můžeme (ginde nikoli, zde toliko, kde o doljčenj bohaprázdné lži činiti), že Ježš to mjesto znal a věděl, kde duch geho, an geho tělo w hrobě spočjwalo, bude, — pročezby byl onomu lotru peklo za geho budaucj obydlj zasljbil, a toto *παράδεισος* nazwal. Gaké odpory, gaké tu powstáwagj rozpaky a pochybnosti!“ — Owšem! w mozku a hlavě newěrcowě! Tento člověk narážj na 1. Petr. III, 9., kdežto o sstaupenj Páně do pekel řeč. Giž stařj protestanti, aby krom nebe a pekla žádného mezimjstj na věčnosti připustiti nemusili, totiž očistce, s kterým onen žalář duchůw u sw. Petra (*πυλανη*) něgakau podobnost má, wykládali toto čtenj o skutečném peklu zatracenců, z kteréhož prý onino zawrženj duchowé kázanjm Ježšowým wykaupeni byli, prohřešiwše se tudy proti učenj o newyswoboditelnosti zatracenců. Spolu pak zawrhli, aby gen kromě nebe a pekla třetjmu mjestu se wyhnuli, prwnj sstaupenj Páně do hádes (řjše mrtvých) k wyswobozenj sw. otců z předpeklj. Co se však nowějšjch protestantů dotýká, o těch gsme giž zmj-

njli, že z většj částky naturalisté gsau. Takowj pak lidé newražj na každý děg, který kdy nadpřirozená přjčina wywedla, třebas se na našj zemi stal, hledjce geg z přjčin pauze přirozených odváděti, gakž widjme, an to zwláště po Steinbarthowi při biblických zázracjch úsilně činj. Ny-nj ale wyprawuge apoštol Petr děg, který dokonce w nadtělesném swětě od neyvyššj nadtělesné přjčiny na nadtělesných bytnostech wykonán byl. Tento pak děg poskytuje nám spolu silný důkaz, gak spasitedlná smiřugjcj smrt Ježjše Krista, gak blahoděgná geho pro spasenj lidské wylitá krew také geště w řjši duchůw gestiť: ó — kterakby to mohli na sobě sněsti, aby wyprawowánj Petrowo sprostě a přirozeně, gakž tu ležj, přigali, a wecky následky, kteřj odtud proti hřjšnopawučinnému gich saustawu wyplýwagj, sobě obljbili? — Gsme w konci!

3. Mučedlnjci swaté cirkwe katolické.

Cirkewnj historické rozgjmánj.

Od Františka Aloyzia Wacka, biskupského Králohradeckého
Notáře, wikariátanjho Gičjuského tagemnjka, a Dekana w Kopidl-
ně nad Leštinau.

„Οὗτος ἦν ὃν ἔσχον ἐν ποτὶ εἰς γέλωτα καὶ εἰς παρα-
βολὴν ὀνειδισμῶ. Οἱ ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ εὐλο-
γούμεθα μανίαν, καὶ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἄτιμον. Πῶς
κατελογισθῇ ἐν νοῶι Θεοῦ, καὶ ἐν ἄλλοις ὁ κληρὸς αὐτοῦ
ἔστω.“ —

ΣΟΦΙΑ ΣΑΛΩΜΩΝ. Cap. V, 3 — 5.

Kormutliwé sice, ale wznešené diwadlo odewjrá se před očima maudrého zpytatele, kdy čístau, ne-
předpogatau myslj na tolik oslawených trpitelů
w cirkewnj historii wzezřj, genžto pro wjru Kri-
stowu obětmi se stali, a pod gménem muče-
dlnjků gsau známi. Zdetě widj, kterak člowěk
nade wše utrpenj powýšena se cjtj, an prawda
a ctnost, — tyto nebeské milostenky — w srd-
ci gehu obýwagj; kterak ta prawda a ctnost silau
astatečnostj geg ozbrogugj, k dobytj slawného
wjtězstwí i nad neystrašněgšjm utrpenjm. Ale ten
toliko, kterýž spanilau a šlechetnau mage mysl
stautěž pro prawdu trpj; kterýž prawdě pro gegj
swatost samu, ne však z gakého nečistého úmy-
slu, swědectwj dává, a když nelze gináč, pro
ni i krew swau cedj, — ten toliko gest gegj za-
swěcenec, a ten i w utrpenj swém snj nebesky o-
slawen bude; a tenkráté toliko řjci se může: že

zmužilé snešenj i neyhroznějšich muk swědčj o prawosti té věci, pro kterauž se trpj, a hrdinskému trpiteli věčné dobýwá sláwy. —

Pudjli ale muohého člowěka takowá mysl k k podniknutj welikých utrpenj, kterauž newyhnutelně za marnau a za následek hřjšných wášnj musjme wyhlásiti: zdaž může mjtj takowé sobě počjnánj, byť i neybolestnějšj bylo, gakés mravné ceny? Zdaž může věc, sama w sobě nepravá, takowýmžto utrpenjm, dobru a prawau se státi? An prawda a ctnost takowau marnost a neřest na neywejš zawrhugj, tak se též na každém pomstj, kdož gich tak welice potupuge, že ge s nešlechetnostj w gedem a tentýž druh uwrhug. —

Gak daleko to ale lidská marnost i w této věci přiwěsti může, shledáwáme na gistém Cynikowi Peregrinowi, kterýž byw za něgaký čas křesťanem, z marnosti a náramné cti žádosti, aby sobě welikého dobyl gména, při weřegných hrách w Olympii upáliti se dal. Z téhož nečistého podnětu shořel též Brahmanský mudřec Kalanus za času Alexandra Welikého. Též také gistý *Gymnosophista*, čili mudřec u starých *Indů*, gménem *Zarmakochegas*, upáliti se dal w *Athenách* cjsaři *Augustowi* ke cti, byw k němu od krále *Indického* geště s ginými osobami do *Samosu* wyslán, aby mu zde wěrnost přísahali. *) — Ó tako-

*) Wiz: Bredows Handbuch der alten Geschichte. —

wého druhu nebyli onino šlechetnj lidé, gichžto wznešená mysl a přesvědčenost o Božské prawdě wjry Kristowy naučila pohrdati wšj sláwau zemskau, a podnikati pro tutěz wjru weselau myslj i neystrašnějšj muky. Gsauce wznešenj wyznawačowé a mučedlnjci prawého náboženstwj, dokazugj onu nadobyčegnau moc, kteraužto ozbrogeni byli, an prawdě na věčné svědectwj a věčnosti na podiw neohroženě podrobili se smrti, kteréž ani věkové předešlj ani věk gegich newiděl gest. „Bylať to,“ dj slowůtný *Fleury* w druhém swém pogeďnánj o cirkewnj historii, „wěc neslýchaná a newjdáná, prawdu náboženstwj smrtj swau osvědčiti. Mohliť sice Řekowé a Řjmané pro swau vlast žiwot swůg dáti; ale pro wjru a pro prawdu gegj umřjti — nemohli.“ — Příkladj takowěžto neystálějšj ctnosti, gakož gi mučedlnjci cirkwe katolické w utrpenjch swých wygewili, chtjti lehko-
wážným gich posuzovánjm zatepniti, — což mnohý newěrec i za věku našeho činj, kterýž domnjwage se, gak prawj sw. Pawel, maudrým býti, bláznem gest,*) — toť prozrazuge nešlechetné srdce, a zahanbuge každého takowého nepowolaného, přewráceného saudce, gesto slawných trpitelů pro swatoswatau wěcleh-

*) Giž výborný Quintilian o podobné věci maudré pravidlo dáwa: „Modeste tamen et circumspecto iudicio de tantis viris iudicandum est, ne, quod plerisque accidit, damnet, quod non intelligunt.“ — Lib. X. cap. 1. —

čja tupj, pro gichžto welikost a wznešenost ani w duchu ani w srdci swém mjry a prawidla nemá, a o němž dle pjsma swatého řjci se může: „Swětlo, kteréž gest w tobě, gsau tmy, — neznáš tedy prawé ceny té věci, kteraužto lehčjš; oko twé nešlechetné gest, a tuť wšecko tělo twé tma wé. Mat. 6, 23. — *)

Prawdať sice, gakož giž swrchu řečeno gest: nepřinášj wezdy smrt mučedlnjkwí koruny tak weleslawné; gelikož gsau též mučedlnjci pro křiwé domněnky, pro bludy, pro neprawá náboženstwí. Takt známo gest, gak daleko to *Bonzowé* a *Braminowé* u *Indů* z náboženské šjlenosti přiwáděgj. Ipokládajť to za zásluhu nesmrtelnau, an tělo swé tisjcerým způsobem dáwagj rozsápati, gako by Bůh od lidj na mjstě ctuostj muk toliko požadowal. Tito *Bonzowé* a *Braminowé* gsau mučedlnjci bludu, žádosti zisku a swětské marnosti, genžto skrze takowá samolibá mučenj a trýzněnj sebe obdiwowánj národů a almužny sobě zjskati chtěgj. Podobná šjlenost, gakož i marnost a ctižádost pudj u těchto národů též bezděkyně k tomu, aby se swými zemřelými manželi upáliti se daly. *Berkier*, welmi hodnowěrný putownjk, gistj w swém cestopisu, žetě takowého zhroutelného obřadu (*ceremonie*) byl swědkem.

*) Το φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. — Ἐὰν δὲ ὁ σφθαλιμὸς σε πονηρὸς ᾖ, ὅλον το σῶμα σε σκοτεινὸν ἐστί. Mat. 6, 23. —

Můželi pak kdo tak ztřeštěně smělym býti, aby k těmto fantastům, odvážlivcům přirovnal křesťanské mučedlnjky? — „Způsob,“ wece učený protestant Nösselt, „způsob, kterýmž prwnj křesťanštj mučedlnjci skrze muky swé a smrt swau křesťanstwj potwrzowali, rozeznáwá gich naprosto odewšech giných; a mocnost odtud pocházejcjhо důvodu chtjti uzapřjti, že též ginj gsau křiwj mučedlnjci, byloby tolikéz, gako kdybychom platnost všech swědků pro historii proto zapřjti chtěli, že po všecky časy též mnoho křiwých a nepravých bylo swědků.“ — *)

Oněmno tedy koruna zásluhy právem přináležj, kterjž Božskau mocj prawé wjry a spanilau swau ctnostj gsauce nade všecku marnost wywýšení uměli pro tauž wjru a ctnost trpěti a umřjti, gakž toho žádala gich obapolná hodnost. A giž nesmrtelný *Plato* dosvědčuje. „Chcešli zkusiti,“ wece, „kdož opravdu dokonalý gest člověk: wezmiž mu všeko, co má, až na gehо šlechtnost; nenecheyž mu ani té útěchy, aby bez winy nešťastným býti zdáti se nemohl; prokljneyž ho co zlosyna a bezbožnjka; mrskey, ličug geg, gako by giž z nepravosti přesvědčen byl; nech geg w mučjrně katem trápiti a ukřižug ho: předceť, gestli muž právě dokonalý, zůstane njm i w mukách swých i při smrti swé.“ — A nemusjli se totéz

*) Viz gehо důwodný spis: „Vertheidigung der Wahrheit der christlichen Religion. Halle 1760. —

wyznati o křesťanských mučedlnjích, a o těch tjm wjce, gešto magjce zgeweným učenjm Božjm rozum swůg oswjcený a srdce swé duchem swatým posilněné prawau šlechetnost žiwota a z nj pocházegjcy wěčnau blaženost eo neylépe znali, a tudyt rádi za ni obětowali swůg wezdegšj, pomjgegjcy žiwot? Co tam swatý Pawel w listu swém k Židům w kapitole 11 o mučedlnjích starého zákona napsal: že skrze wjru silnj učinění gsau w bogi, — že gich swět nebyl hoden, a že všickni swědectwjm wjry w pjsmjch swatých schwáleni gsau, ač trpěli posmjwánj a bitj, nad to i wězenj i žaláře; ač kamenowáni, sekáni, pokaušjni, mečem zmordowáni byli: to tjm wjce o mučedlnjích nowého zákona řjci se musj, gelikož, gak tentýž Pawel swědčj, Bůh pro ně geště něco lepšjho obmýšlel. —

Tuť ale namjťá protestantský spisowatel pan Mahlmann: „že, prý, snadněgi gest pro prawdu umřjti, než pro ni trpěti, a že nepoznané mučedlnictwj tak mnoha šlechetných dušj výše se považowati a odplatiti musj, než u giných wyceděná krew.“ *) — Že tento geho úsudek naskrz prawdiwý nenj, snadnoť gest každému rozhodnauti. Gá dokládám k tomu: co pak onino swati mučedlnjci, o nichžto zde řeč gest, a kteříž pro prawdu smrt podstaupili, se přitom *fanaticky*

*) Bylťe Mahlmann po dlaubá léta wydawatelem časopisu nazwaného: „Die Zeitung für die elegante Welt,“ — kterýž w Berlíně vycházlel, —

zachowali? Co pak skrze neyukrutněgšj muky a neybolestněgšj utrpenj, kteráž i za délsj čas wolnau, stálau myslj snášeli gsau, nedokázali dosti nado- byčegnau moc a statnost ducha swého, kteráž od každé *fanatické* powahy welice vzdálena gest? Bylať to snad ctnost gen gednotných lidj, kteříž podnikli ten šlechetný bog? Nebyloliž to nesmjrné množstwj lidstwa každého wěku, pohlawj a powolánj, kteréž na potvrzenj prawdy wjry Kristowy život a krew obětowalo gest? — A gak wysoce musj ta gegich smrt giž proto wážena býti, ana tenkráté prawé wjře tak slawným svědec- twjm byla, když gi protiwnjci gegj ze země chtě- li wyhladiti; kdež tato wygewowánj gegj Božské moci tak zázracně působila na weškeren swět, že obywatelé gehu, gsauce puzeni gakaus nadpři- rozenau mocj, k té wjře Kristowé walně se při- znávali. — Wěru! nemálotě křesťanstwj tjm zjaskalo, že množstwj prawých swých wyzna- waču takowé udělilo sjly, že sto byli, prawdu gehu i smrtj swau zapečetiti, a pro vyplýwagjcy z něho blaženost i neywyššj, neysladšj blaho swět- ské naprosto opowrhnauti. Každý, kdo zdrawý měl zrak, musil zde widěti působenj moci Božj. Mnohá bludná, mučedlnictwo křesťanské křiwe posuzugjcy mysl měla by se giž tudy naprawiti, když powážj, že tenkráté swět nad tolikými sla- wnými wjtězstwjm wjry našj užasl a trnul, an *Nero*, *Domician*, *Decius* nad nj wyřkli gsau zká- zu; an se gednalo o gegj wyhlazenj. Nelze tedy

ztenčiti sláwu těchto až k smrti věrných wyzna-
wačů Kristowy wjry; nelze zatemniti gegich zá-
sluhu, kterauž gich právě křesťanské utrpenj a
hrdinské smrti podniknutj, kdež toho žádala čest
Božj a oswědčenj prawdy swětu tak spasitedlné,
tak welice zwelebugj. *) —

Gedná o této od tak mnohých lidj přeznané
věci mistrně učený a nábožný pan Gindřich San-
der, kterýž z oněch starších gest Protestantů,
kteřj geště věřili w božstw Jězše Krista a u-
čenj geho, a w spisech swých nám mnohé dů-
kazy ducha swého křesťanského zůstawili. „Stá-
lost, s kterauž mučedlnjci trpěli,“ wece, „učenj
prawdy Božj we swětě zachowala, — a i samo
gich utrpenj, srdnatost gegich, s kterauž w něm
wytrwali, krew gegich, kterauž wycedili, staly
se úrodným semenem, z něhož ta prawda nowé
potrawy a sjly podosáhla. Bylo giž častěgi zna-
menáno, že krew mučedlnjků mrwila pole cirkwe,
tak že wždy pak plodnějšim a úrodnějšim bylo.
A stalol se w prwnjch časech wjce než gednau, že
mnoho gich, widaucjch mučedlnjky umjrati, gako
křesťané s mjsta poprawnjho se nawrátilo, ano i
sami kati, kteřj gich odprawowali, geště při
poprawě za křesťany se prohlásili. Tito lidé do-

*) Prawj též slowůtný Spittler w swé cirkewnj historii: „Když
mnohdykrátě i skrze neytwrdšj osudy roznjcený enthusias-
mus přispjwá k rozšjřenj lži, proč pak by i k rozšjřenj praw-
dy nic přispěti neměl?“ Co protiwnjci učenj Kristowa na
gedné straně připauštěgj, to zapjragj na druhé, odkrywagj-
ce tudy sami swau prawdy nemilownau mysl. —

mýšleli se, že kdož tak umřít mohli, o pravdě učenj svého, pro kteraužto trpěli, pevně muse-
li přesvědčeni býti, a způsob, jakýmž trpěli,
učinil z nich postaupence pronásledované praw-
dy. Wjměsice, wece *Sander* dále, že to vše za
našich dnů za gakaus šlenost a mysli ztřeštěnost
pokládaj. Ale nechať w oněchno obrácenjch,
nechať w smrti oněch trpitelů gakeš mysli rozhor-
lenj widěti gest. Takowážto roznjcenost ducha
dobrá gest we světě, bez nj nic welikého nemůž
se státi, bez nj aniž jaký dobročinný úmysl
we světě nemůž wyweden býti. Nech každé my-
sli roznjcenj tak dobré powahy býti, a k tak
wznešeným účelům směrowati, gakož to u mu-
čedlnků bylo: tenkrát gest w rukau stwořitele
mocným prostředkem k wywedenj swatých úmy-
slů geho. Bylť to dobročinný duch nebes, kte-
rýž zaugmage ony výborné duše nad sebe samy
gich powyšowal, a tak staly se nástrojem Božské
prozřetelnosti k zachowánj spasitedlného nábo-
ženstwj, a k rozšjřenj geho na všecky potomnj
věky; tak ono mnohem pevněgi bylo zde zalo-
ženo, než by se rozmařilým a nádherným žiwo-
tem geho prwnjch wyznawačů bylo mohlo zalo-
žiti.“ *) —

Takto owšem smýšlj prawý znatel a ctitel
wjry Kristowy o oněch wznešených gegj wyzna-

*) Wiz geho mnohocenný spis „o Prozřetelnosti“ djl III. str.
149 — 151.

wačjch, genžto pro ni mučedlnickau smrt podstaupili. Slyšme však oněch lidj, kteří buď téwjry neznagj, aneb znagjce gi ze zlé wůle gi tupj, kterak o gegjch mučedlnjcejch saudj. „Bylať prý, ta gich stálost w utrpenjch gen gakás urputilá mysl a zatwřzelost, — tak se domýšlj Antonin, nazwaný mudřec; — bylať, prý, to gakás šjlenost neb wzteklost, — tak to *Epiktet* wykládá, nazjwage proto mučedlnjky *homines parabolanos*, gakž gistý druh lidj pogmenowán býwal, genž se samowolně s ljtými zwjřaty potýkáwal. Gistý *Cecilius* u *Minucia Felix*a opět pokládá gich mučedlnictwj za neslýchanau pošetilst a opowážliwost, gešto prý muk přjtomných si newšjmagjce, nastawagjcjch však a negistých se bogj, a když po smrti opět z nowého umřenj strach magj, tady se smrti nic nehrozj. *) — Mnozj newěrci držj opět to gich hrdinské smrtj pohrdánj za gakaus *epidemickau* duchownj nemoc, gakáž gednau přepadla *Lesbické* djwky, a w pozděgšjch časech *Lyonské* ženy, gjžto gsauce pu-

*) Proh mira stultitia et incredibilis audacia, — dj *Cecilius* — spernunt tormenta praesentia, dum incerta metuntur et futura: et dum mori post mortem timent, interim mori non timent: ita illis pavorum fallax spes solatia rediviva blanditur.“ — Bylit křesťané zagisté lépe než *Cecilius* o nesmrtnosti duše a budoucjm žiwotě přesvědčení. Při geho smýšlenj mohlat owšem ona propowjčka *Ennius*owa prawdiwá býti: „Strachtě wšecku maudrost wyhnal z ducha mého; Pavor sapientiam omuem mihi ex animo expulerat.“

zeny hromadně do praudu wody wskakowaly a se utápěly. A tak giné a giné nemotornosti newěrcowé předstjragj, gen aby to, co práwě cjrkw katolickau výborně šlechtj, uwedli w lehkost. Posléze přicházj *Voltaire*, ten všech newěrců wstoletj osmnáctém arciolec, se swým wjru křesťanskau tupjcjm spisem: „*La Raison par Alphabet*“ — a po *Alexandrowsku* ten *Gordický* uzel rozetjná, prawě: „Mudrcowé by tu wěc rádi dřjwe widěli očima swýma, než gi uwěřj.“ *) Ó těch přeslawných mudrců! — Kdýž tento protiwnjk křesťanstwj gednak wšecko, co o mučedlnjejch cjrkwěj historie wyprawuge, uwádj w pochybnost neb posměch, tak gednak zase tyto swaté trpitele bez rozpaku k *fanatikům* čili ztřeštěncům přirownáwá. „Toto wšak přirownánj, důwodně prawj Pan z *Kelleru*, nikoliwěk mjsta mjtí nemůže. *Fanatikowé* neswěděj o žádných činech neb stalých wěcech, alebrž domněnky toliko zastáwagj, gimiž pošetile pogati gsau. Počestnj, rozšafnj swědkowé skládagj swědectwj o tom, co sami widěli gsau. Kdož to činj, ten negistj nic z pauhé urputilosti neb z gakéhos zdánj a wymyšlenosti. **) Gen tedy nestydatý sudič a wtipáček *Voltaire* a gehu postaupenci mohau muče-

*) „Mais les Philosophes voudraient avoir vu tout cela de leurs yeux avant de croire.“ — Seconde Partie. Pag. 64.70. —

**) „Wiz gehu výborná poznamenánj k spisu P. Piaccina: „Religion, ein Gemälde in sechs Gesängen.“ Mannheim 1822. —

dlňjky za *fanatiky* wyhlásiti. Byloť giž mnoho takowých mudrlantů, genž na tuhau uzdu se pogmauti měli, aby tak netěkali w swé pošetilosti, a co wzhlédem wjry zasluhuge neyhľubšj wážnost, nečinili předmětem úsměšků a porauhánj. — Ode-
wřeme pak swé oči! Kde pak unieh widěti gest gakaus přepiatau mysli roznjcenost? Kde pak gaké šjlené sobě počjnánj? „Newjm ani toho ney-
menšjho,“ weee šlechetný Nösselt w swrchu uwe-
deném spisu §. 266, „čjmž by se dowoditi mohlo, že tito prwnj křesťané *Enthusiasté* byli; lečby-
chom tu gegich spanilau žádost, i giné té blaže-
nosti, kterauž w učenj Kristowu nalezli, účastné učiniti, gižto každý etnostný čłowěk, každý přj-
tel lidstwa a náboženstwj mjtí musj, přepiatau roznjcenostj čili *enthusiasmem* nazwati chtě-
li.“*) — Ó! kdož gich wydává za *enthusiasty*, nezná ducha, nezná oněch darů, gežto praw-
da a wjra do sebe magj. Obě toliko ge-
dno gsau, gsauce powždy maudrosti wěrné; nikdý gegich podstata nenj přepatá *fan-
tasie*. Diwoká toliko wášeň nenalezne gich sto-
py, a magjej prostřednj cestau kráčeti, wšecko
přes přjliš dělati bude. **) —

*) Práwě tak trefuě odpowjda P. Nösselt na námjtku od-
padlce Juliana: „Že prý prwnj křesťané gen sama láge a lu-
za byli,“ řka: „Mnohý čłowěk to pauze haultým slowem
chce dosaditi, čehož statnými důwody dokázati nemůž.“ Wiz
§. 268 — 271, z nichž krásně widěti, gak tato wěc se po-
wážowati má. —

**) Tak gimawě pęge Pan z Kellera w swých swrchu uведенých
poznamenánjch:

Kýž by tedy ti a takowj lidé naučili se žiwot těchto oslawených trpitelů aspoň tak dalece znáti, aby neupadli wohawnau neprawost, gjžto každý winným se činj, kdo šlechetné duše zlowolným posuzowánjm zohyžďuge! —

Když my w gích žiwotě práwě mrawnau snažnost shledáwáme, tento žiwot swůg powždy dle slowa Božjho uspořádati, tak že w úplné prawdě onich řjci se může, co se w Řeckém přjslowj prawj: „*Πῦμα θεῶν κατὼν βίω*“; kdyžtě gegich tak swatá a neunawená gest péče, to, co duši lidské neydražšjho, totiž prawé náboženstwj, zde rozšjiti; když na gegich karaktéru ctnosti nalezáme, kteréž tehdejšjmu známému swětu neznámé byly; když pro prawdu bez všeho vlastnjho zisku duši swau dáti gích spatřugeme; když posléze widjme, ani co dokonaľj mučedlnjci té swaté věci, pro kterauž umjragj, zjskagj i poprawce swé, což sám P. *Klinger*, znamenitý spisowatel wěkunašeho, gehož si však stěžj za wzor w mrawnosti

„Wer also spricht, misskennt den Geist und jene Gaben,
So Wahrheit und Religion tief an sich haben:
Sie beide sind nur E i n s, sind stets der Weisheit treu;
Nie ist ihr Wesen überspannte Phantasey.
Nur wilde Leidenschaft wird ihre Spur verfehlen,
Und statt der Mittelsrasse die Extremen wählen.“

Sám Arrián, pohanský mudřec za času Cjsaře Hadriána, nazjwá stálost mučedlnjků *αδιαφραγτοι*, inflexibilem constantiam, a nemohlť gináče, než si gích wysoce wážiti, gelikož gich za prawé pokřtěnce držj, a rozeznáwá od oněchno, kteřj, ač pokřtěni byli, wjru Kristowu usty toliko, ne ale skutky wyznáwali. W. Arrian: Epist. I. 2. c. 9.

a nábožnosti wezmem, pokládá velikým důkazem ctnostného člověka býti: tuť by věru! každý považiti měl, gak swaté mysli, gak wznešeného ducha byli. — Kterak nám musj k srdci býti, an konec swatého mučedlnjka *Štěpána* rozgjmáme. Tento welebný jahen, když službě Boží weške-ren život swůg wěnowal gest, snažiw se Bohu neyswětěgšjmu wždy wjc a wjc podobným býti; když wraucj geho křesťanská láska tolik lidstwa zde oblažiwši nesčjslných sobě položila zásluh, — geště umjrage za katy swé hlasem velikým do nebes o milost wolal, řka: „P a n e ! n e p o k l á d e y g i m t o h o z a h ř j c h !“ — Swatý Pawel, gehožto život, an na wjru Kristowu obrácen byl, nekonečný gest činů velikých, swatých a dobročinných řetěz, až do poslednjho dechnutj konal slawně apoštolský swůg úřad, odkud se stalo, že sjmě učenj Božjho, od něho tak hogně rozseté, giž po mnohých končinách swěta, wýborně kwětlo. Tento wznešený muž, gehož, gak sám w listu k Řimanům 8, 35 — 39. swědčj, n i c n e m o h l o od lásky ku Kristu odlaučiti, — gakauž pak za swau ctnost od swěta odplatu wzal? Člowěče drzj, kterýž tak rád, co swatého gest, tupjš, zpytuğ geho život a užasni: I ontě pro wjru Kristowu mučedlnickau smrt trpěl. A tauž smrtj Petra, Jakuba a giných nesčjslných život křesťanský korunowán gest. —

Když w prwnjch stoletjch cjrkwe Kristowy k onomu diwadlu, kde gegj wyznawačowé tak

welebně, tak wznešeně wjře samospasitedlné dávali swědectwj, obracjme swých očj; opět shledáwáme, že dokonalým (*Τελοτοις*) toliko dostává se té přeweliké cti, že utrpenjm swým, smrtj swau Kristowo oslawili náboženstwj. Taktě umřel *Polykarp*, *Justin* a jinj, gakž nám toho *Eusebius* w 4té knize, kap. 15, 16. a w knize Vté kapit. 1. zpráwu uděluge, uwáděge tam poznamenánj *gallikanských* mučedlnjků, kteréž křesťané *Wjděňstj* (Vienne) a *Lyonštj* we franské zemi cirkwjm Asiatským gsau odeslali. Sgasnau, utěšenau myslj předstaupil kmet *Polykarp* před pochopy swé, a sladký pokog obýwal w srdci gehu, an před *Proconsula* přiweden byl. Kteraktě zaswjtała gehu wznešená ctnost wůči všech přítomných, když podanau sobě swobodu: „Bude-li přísahati we gménu Cjsaře a zlořečiti Kristu,“ welikomyslně zawrhl. „Kterak bych mohl,“ odwece *Polykarp*, „gešto giž 86 let Kristu swému slaužjm, a od něho tak milostiwě zachowán gsem, — kterak bych mohl gemu zlořečiti?“ Rozhněwaný wládař nad odporem gehu, a wida, že ho pohanstwj zjškati nelze, kupálenj geg odsaudil. A patřte nynj na tohoto welikého mučedlnjka, wizte, kterak i při smrti swé mysl prawého wyznawače Kristowa progewuge: wstaupiw na hranici modlj se a děkuge Bohu, že geg korunau tauto tak nebesky oslawiti ráčil. *) — — —

*) Komutě *Voltaireůw* spis „*La Raison par Alphabet*“ — tento

Izde tedy ti neyšlechetnějšj toliko, gimžto wjra Kristowa hlawnjm účelem bywši, nižádným postranným záměrům nebyla podržena, tak neo-hrozeně, tak wjtězně bogowali, anto ginj nepravj křesťané, kteříž z wjry, gakožto *Quintus z Phrygie*, učinili nástrog swých sobětných umyslů, klesali a gi ohawně opauštěli. *) W onomno času, o němž pjsmo swaté prawj, že každý, kdož wás zabige, domnjawati se bude, že by Bohu tjm slaužil, *Epagathus* toliko, *Sanctus*, *Attalus*, *Blandina*, a t. d., bog smrti, Božskau gsauce mocj ozbrogenj, co swatj rekové podstaupili. Gak powyšuge se duše naše, an *Blandina*, gsauč wznešena nad útlost wěku swého, neohrozenau srdnatostj k mučitelům swým wolá: „Křesťanka gsem — nikdo z nás newe-de zlý žiwot.“ — Když onino hroznými mukami ztrýznění, a na těle z cela zemdlení, w duchu však silni gsauce, wšeccko welikomyslně snášegj, a učenj Kristowo, za prawé ge uznawše,

bohatý skřad wšech ohawných lžj a bludů, znám gest, ten wěděti bude, gaké tam tento poctiwý spisowatel (!!!), za kterého se wydává, w oddělenj „Miracles“ nadepsaném, nad smrtj tohoto welikého swatého úsměsky tropj! Kdyby gediný toliko paprsek ctnosti sw. Polykarpa srdce tohonerce byl pronikl, nebyl by se stal takým swatorušítelem, gakýž skutečně byl. Prawdiwě o něm napsal nesmrtný hrabě Josef de Maistre we wyborné swé knize „Abendstunden zu Petersburg 1825 djl 2hý: „Že w zahradách křesťanského ducha ani kwětinky nenj, kteréž by tato hausěnka nebyla pošpinila.“ —

*) Wiz Eusebia cjrkewnj historii knihu IV. kap. 15. —

krwj swau potwruzgj, slawně wolaŕjce: „Nic tady nenj strašlívěho, kde gest otcowa láska, nic tady trudného, kde sláwa Kristowa gest.“ *) — Pociť tedy každý, kdož spanilých citů gš schopen, gakýmž duchem ito swatj trpítelové byli roznjčeni! —

Kdož by si však mohl pomysliť, že i w této wěci w cirkwi našj stinnau nalezneme stránku? A předcet se nám smutná namjtá zkušenost, kterak i mezi křesťany marná, nečistá mysl welebnau wěc zohawuge. Tak gakož smrt oněch swatých křesťanských reků byla swětlým dukazem o božstwě Kristowě wjry; tak gj opět utrpenj mnohých pozdějšjch wyznawačů weliké cti nepřinášj; práwě gakož gsme swrchu pohany widěli, kteřjž též byli mučedlnjci marné swé myslj. —

Těchto trpítelů z křesťanstwa nepodgjmaj čistý duch Božj, negednali dle poznánj křesťanské prawdy, alebrž wášně, obzwlášť pýcha, wládly wgich srdcích, tak že P. Dannemayer w tom pádu dobře gest napsal: „Že mučedlnjci, totiž lidé, kteřjž sedjce uwězenj giž na smrt odsauzeni byli, geště wšech lidských křehkostj

*) W. Eusebia lib. cit. knihu V, kap. 1. — „*Μηδέν ὑποβιβάζειν, οπου πατρός ἀγαπή, μηδέν ἀλγεινον, οπου χριστὸς ὁσῶν.*“ — Že z Martyrologium, neb Passionalu sw. Cirkwe Římské, gelikož z welikého moře, zde několik toliko krupěj wywažugem, netřeba snad ani připomenouti. —

se sebe nesložili.“ *) — Magjce do sebe mysl, swětskau marnostj zapáchagjej, přikládali utrpenj swému přjliš welikau zewnitřnj sláwu, a tudy se stalo, že wšecku wnitřnj cenu potratilo. Gegich samoswognosti a pyšnému o sobě domněnj měli i neyswětějšj zákony cjr-kwe ustaupiti, na nichžto krásná cjrkewnj kázeň gediné byla založena; protiwiki se wyřčenjm biskupowým, an od nich schwáleným zlosynům, gakoby giž práwě kagjej byli, přjstupu do cjr-kwe tak dlouho zbraňowali, dokudž by neprosli stupně wykázaného pokánj, a tak swatosti cjr-kwe hodnými se býti dokázali. **) —

Auskoky a marnj obmyslowé gisté Panj Lucilly, kterauž nám cjrkewnj historie w známost uwádj, zřegným toho důkazem gsau, a gestit z nich widěti, gak náramnau geště přjchyllost titu mučedlnjci k pozemským věcem měli, nehledajce wždycky w utrpenjch swých což Božjho a práwě spasitedlného gest. — Gaké boge musil

*) W. spis geho : Leitfaden in der Kirchengeschichte. 4 Theile, Wien 1790. — w němž gednotné částky dobře wypracowane gsau; ducha však wůbec, gjmž tento spis cjrkewnj historie gest složen, nikoliwěk nechwáljme, zvláště kde Pan spisowatel tak rad protestantskau pège pjsen a přjležitosti hledá, kde by o hlavě našj sw. cjr-kwe geu cos potupného řjci mohl. Gestit z toho widěti, w gakém wěku kniha tato, magje katolickau býti, složena byla. — — — **) Bylot tehdaž té swatosti cjr-kwe tak bedliwě šetřjno, že gegj pogem za časů našich, gak Spittler ne bez důwodu w swé cjrkewnj historii prawj, takměř zmizel. — — —

proti nim podniknauti veliký biskup Cyprian, tento slavný hagitel cirkewnj kázně! Geho horliwost pro zachowánj swatého řádu w katolické cirkwi byla pro gich neprawé osobenj neproniklau hrázj, dosvědčugjc však nám, gak wadná a tudyť bezcenná byla mravnost těchto neprawých mučedlnjků. —

Kterak mnoho musila ale tehďáž cirkew skrze to trpěti, an hodnost a swatost prawé wjry od takowýchžto wyznawačů tak náramně přeznána a uražena byla, zvláště když powážjme, že welicj gegj odbognjci, *Lucián, Celsus, Julián* wšecku swau ostrowtipnost a *dialektiku* na to wynakládali, aby gi w potupu a lehkost uwedli? — Gakož wždycky, tak obzvláště tehďáž potřebj bylo, aby krásná a swatá učenj Kristowa, aby mysl gich prawých wyznawačů též w krásných a swatých skutejch se wygewila, gelikož před bystrostj a zlowolnostj gegich ljtých nepřátel nižádná wada, nižádné poklesnutj nemohlo se ukrýti, a i chyba gednotliwých lidj ráda se weškerému křesťanskému zboru za weliké přečiněnj přičítala. —

Tato trpká zkušenost předceľ ale prawdy milowného člowěka nikoliwěck nezaslepj, abyměrau od těchto neswatých mučedlnjků wzatau měřil onyno slavné trpitele, gegichžto swatosti gich podniknuté mučedlnictwj skwostná koruna gest. S na dnotě dozralá pšenice od kaukole k rozeznanj. A gakož nikdo krásně založenau zahradu, w njžto množstwj čilých plodných stro-

mů a spanilých kwětin k nalezenj, proto nerozmetá, že tam též mnohý nákríwlý strumek, mnohé ostj widěti gest: práwěž tak nikdo proto ctnost nezapře, že gsau též lidé, genžto gj sobě naprosto nic newážj, a protož žiwota swého njneokrašluj. Každýt má na sprawedliwé wáze wážiti zásluhy swých bližnjch. Deytež, co gest Božjho, Bohu, dj Božský Spasitel náš; — a deytež i člowěku, což geho gest, tak opět šlechetný lidský saudce prawj; a tuť prawá ctnost ukazuge se powždly w prawém swětle, a nezastjnýt gj temnost, kteráž neprawosti určita gest. Běda člowěku, gehožto winau by ctnost zatemněna a neprawost oslawena byla! O takowýchžto lidech, co swatých mučedlnjků se týče, w knize maudrosti 5, 3 — 5 napsáno stogj: „Titoť gsau, z nichž gsme někdy posměch mįwali, a kterěz gsme měli za přjslowj potupné. My blázni saudili gsme žiwot gegich za bláznowstwj, a skonánj gegich za nepoctiwé: Ay! gakiť gsau počtení mezi syny Božjmi, a mezi swatými gest los gegich.“ — —

4. Poslaupnost papežů Římských s připomenými pamětnými udalostmi.

Od Jozefa Mir. Krále, kněze cirkewnjho w Branué.

Stoletj I.

1. Sw. Apoštol PETR, zwolen leta 33. † leta 68.

Slawen byl cirkewnj sněm w Jerusalémě, na němž sw. Matěg na mjsto Jidáše zrádce Kristowa, za Apoštola zwolen byl. (Skutk. Apošt. 1, 23. 28.) L. P. 34. slawen byl sněm w Jerusalémě II., na němž S. S. Apoštolowé ku přisluhowánj stolu chudých sedm mužů wywolili. (Skutk. Apošt. Kap. 6.) L. P. 44. S. Apoštol Petr poneyprw do Řjma přišel, aby Šimona čaroděgnjka, gegž Řjmané co Boha ctili, potlačil a potrestal. Tu také l. P. 45. cirkew řjmskau, a stolici wrchnj zpráwy cirkwe založil. L. P. odešel z Řjma do Jerusalema se odebral, kamž i ginj swatj Apoštolowé, totiž Pawel, Jan, Jakub, a Barnabáš pokynutjm Božjm se sešli, a tu gelikož wrchnj řjditel cirkwe strany obřjzky a zachowáwánj zákona Mogžjšowa w Antiochii wzniklau rozepři rozhodl a upokojil. Skutk. Apoštl. 15, 29. 30.

L. P. 56. umřel cjsař řjmský Claudius, po němž panowati počal Claudius Domitius Nero. L. P. 59. S. Apoštol Pawel co wězeň do Řjma přiveden byw, až do l. P. 61. u wězenj držán byl; odtud pak, gak geho Řjmanům zaslaný list swědčj, do Španhel se odebral. Téhož 61. roku kře-

slané ze zapálení Řjma bywše obwiněni, hrozné suášeli pronásledowánj. S. Apoštol Petr, genž brzo do té, a brzo do giné kraginy k zakládánj nových obcej křesťanských z Řjma odcházal, a sw. Apoštol Pawel, genž tehdáž nepochybně w Špaňheljch Ewangelium kázal, o tom pronásledowánj křesťanů w Řjmě uslyšewše, do Řjma se odebrali, kdež na rozkaz cjsaře Nerona gati, do žaláře wsazeni, a l. P. 68. 29. čerwna umučeni byli. Téhož 68. roku 10. čerwence cjsař Nero, ukrutný křesťanů pronásledownjk se zabil.

S. Apoštol Petr gakožto wrchnj řjditel cirkwe nařjdl, aby památka radostného přjchodu Kristowa na swět (čas Adwentnj) každoročně po tři celé a geden necelý týden slawena byla. On také, čas čtyřidcetidennjho postu ustanowil, a nařjdl, aby den památky z mrtvých wstánj Kristowa wždy w neděli se slawil.

2. Sw. LINUS, zwolen léta 68. † léta 78.

To byl ten, gegž sw. Apoštol Petr, an z Řjma do rozličných kragin k zakládánj nových cirkwj odcházal, swým pomocnjkem, čili mjstodržjcjm, i s Cletem učinil. Linus w městě Řjmě, a Cletus w předměstjch Řjma auřad náměstnictwj konal.

L. P. 70. 71. 72. bylo obleženj města Jerusalema od Řjmanů, a auplná zkáza geho, při němž na 1,000,000, židů zahynulo. L. P. 80. cjsař řjmsky Vespasiánus umřel, po němž panowati

počal Titus Vespasianus. Tento swatý papež nařídil, aby osoby ženské neginák, nežli s přikrytí hlavy do chrámu přicházely.

3. Sw. CLETUS, zwolen léta 79. † léta 93.

Za geho cirkewaj zpráwy umřel Titus Vespasianus cjsař římský, po němž panowati počal Flavius Domitianus.

4. Sw. KLIMENT I. zwolen léta 93. † léta 102.

L. P. 96. 18. žářj umřel Flavius Domitianus, cjsař římský, po němž panowati počal Nerva Cocceius a panowal až do l. P. 98. Tento swatý řjditel cirkwe Božj nařídil, aby kněžj swatou Mešnj obět konagjej přjslušným poswátným rauchem se odjwali. On také Canon Mešnj uspořádal, swěcenj požitků země ustanowil, a nařídil, aby pokřtěný, gak brzo se to státi může, swátost biřmowánj přigal. *)

Stoletj II.

Na počátku tohoto stoletj panowal Trajan cjsař římský, genž křesťany ukrutně pronásledowaw, 11,000 gich do wyhnanstwj zapudil. L. Páně 101. umřel sw. Jan Apoštol a Ewangelista Páuč.

*) Baronii Odorici Raymundi Tarusini Compendium Annalium Ecclesiasticorum. S. Hieronymi Epist. 151. Sveton Plutarch. in vita Dionis. Hardions Allgem. heil. u. weltliche Geschichte V. Theil Seite 177. etc. G. Durandi in Rationali Divi. Offic. Lib. 6. cap. II. B. Gaventus in Rubricis Quadrag. Romanorum Pontificum brevis notitia a Guilielmo Burio.

5. SW. ANACLETUS, zvolen léta 103. † léta 112.

L. P. 104. ukrutné pronásledovánj křesťanů za císaře Trajana počaté trvalo, a mnoho tisíců mučedníků nebi zplodilo, mezi nimiž i sv. Anacletus se nacházel. Tento sv. papež našel, aby kněží od svého vlastního biskupa, a veřejně svěceni byli, a aby sv. Mše v posvátném místě u přítomnosti mnohých, všech s. s. večeri Páně přigimagicjch, konána byla.

6. SW. EVARYSTUS, zwolen léta 112. † léta 121.

Za geho ejrkewnj zpráwy umřel Trajan, cjsař řjmský, po němž panowati počal Aelius Adrianus. Téhož času Basilides, Saturninus, Carpocras kacjřowé učenj swé o ss. Trogici, o wtělenj Krista Pána, o Duchu swatém, a o wečeři Páně roztrusowati počali, gegichž bludy sw. Justin, Athenagoras, Origenes, Tertulian a ginj učitelowé ejrkwe porazili. Tento sw. papež přikázal, aby w staw manželstwa wstupugjcj, dle poslaupného učenj Apoštolského, od kněze weřegně žehnáni byli.

7. SW. ALEXANDER, zwořen léta 121. † léta 132.

Tento sw. papež nařídil, aby při sw. oběti mešnj listowé swatých Apoštolů (Epistolæ) a Ewangelia čtena byla. On také ku Canonu Mešnjmu ku památce utrpenj Kristowa modlitbu: „Qui pro nobis“ quam pateretur etc., a modlitbu po Consecracj: „Unde et nos memores,“ připogil. Poručil také, aby dle dodaného Apoštolského učení při swaté Mši wjno s wodaui se směšowalo.

8. Sw. SIXTUS I. zvolen léta 132. † léta 142.

Tento swatý ředitel cirkwe w swých do všech křesťanských zemj zaslaných listech biskupem celé cirkwe se nazjwá. On poručil, aby poswát-ného nádobj krom kněžj nikdo se nedotýkal, a raucho čili šat, na něžž Tělo Páně na oltáři se klade, aby z čistého plátna bylo. Nařídil též, aby při swaté Mši třikrát Swatý: Sanetus, Sanctus, Sanctus etc. se zpjwalo, a aby při té oběti památka za mrtvé dle rozkazu sw. Apoštolů se konala. L. 138. 12. čerwence, umřel cjsař řjm-ský Aelius Adrianus, po němž panowati počal Antonius Pius.

9. Sw. THELEOSPHORUS, zvolen léta 142. † l. 154.

L. P. 145. Walentinus kacjř počal předná-šeti bludy swé. Tento swatý řjditel cirkwe po-ručil, aby při swaté Mši: Sláva na wýsosti Bo-hu se zpjwalo, a aby w slawný den narozenj Pá-ně od každého kněze tři Mše čteny byly. Gedna w půl noci, když Kristus Pán se narodil, druhá na uswjtě, když od pastýřů ctěn byl; třetj, we třetj hodině dennj (t. g. okolo hodiny dewáté) když den wykaupenj našeho se nachýlil. L. P. 154. bylo hrozné pronásledowánj křesťanů, w němž i swatý Theleosphorus žiwot dokonál.

10. Sw. HIGENUS, zvolen léta 154. † léta 158.

Tento swatý papež nařídil, aby při swáto-sti křtu swědkowé přítomni byli. On také řád

swěcenj kněžstwa dle ustanowenj Apoštolského uspořádal.

11. Sw. PIUS, zwolen léta 158. † léta 167.

Za geho cjrkewnj zpráwy l. P. 161. umřel cjsař římský Antoninus Pius, po němž panowati počal M. Aurelius Antoninus Philosophus, genž křesťany pronásledowati poručil, w kterémž pronásledowánj S. Justin se společnjky swými život dokonal.

12. Sw. ANICETUS, zwolen l. 167. † l. 175.

Tento swatý papež obnowil nařizenj sw. Anacleta, aby kněžj na swrchu hlavy swé korunu, čili pleš nosili. L. P. 169. sw. Policarp, sw. Jana Ewangelisty žák, byl umučen.

13. Sw. SOTER, zwolen l. 175. † l. 179.

On přikázal, aby kněžj lačným životem swatou obět Mešnj konali. Aby w památnj den ustanowenj S. S. wečeře, (na zelený čtvrték) všickni wěřejj ku přigjmánj neysvětějšj Swátosti Oltárnj přistupowali. L. P. 177. 178. 179. křesťané opět ukrutně byli pronásledováni, w kterémž pronásledowánj sám ten swatý papež byl umučen.

14. Sw. ELEUTHERUS, zwolen l. 179. † l. 194.

L. P. 180. 16. března umřel cjsař M. Aurelius Philosophus, po němž panowati počal Lucius Aurelius Commodus, a panowal až do léta smrti swé 192.

15. Sw. VICTOR, zvolen l. 194. † l. 203.

Tento swatý papež nařídil, aby při slavnosti Welikonočnj a Swatodušnj křest swatý slavně byl udělowán, wodau w čas té slawnosti poswěcenau. Od něho swolán byl sněm w Řjmě, na němž o upokogenj rozdwogené cirkwe se jednalo. Řjmská cirkew slawila Welikonoc w neděli po čtrnáctém dni toho měsíce, kterýž posrownánj dne a noci z gara nastal, příkladem sw. Apoštolů Petra a Pawla. Cirkew w Asii swětिला tu slawnost na ten čtrnáctý den téhož měsíce, bez rozdílu, buď že padl na neděli, nebo na wšednj den, hágje se příkladem sw. Apoštolů Jana a Filipa. Že však toho čtrnáctého dne i židé podlé zákona Mogžjšowa Welikonoc slawili, zdálo se cirkwi řjmské býti nehodné, aby se křesťané s židy srownávali, a protož nařídila, aby ta slawnost wždy w neděli slawena byla. *)

Stoletj III.

16. Sw. ZEPHIRINUS, zvolen l. 203. † l. 221.

Tento sw. papež nařídil, aby všickni dospělého věku křesťané w čas Welikonočnj neysvětějšj Swátost Oltárnj přigjmali. Prikázal též, aby kalichowé a mjsky obětnj, ne gako prwé dřewěnj, ale skleněnj byly. Panowal tehďáž cjsař řjmský Severus, gehož rozkazem křesťan-

*) Dionis. in Traja. Aureli. Victo. Eusebii Histor. Eccles. Hardions. heil. u. weltliche Gesch. VII. Theil. Card. Baronius in Compendio Annal. Ecclesiast. Tertulianus contra Hæret. Guilielmi Burii Rom. Pontif. brevis notitia.

stwo ukrutně pronásledowáno bylo. L. 203 Simachus kacíř počal učiti, že maso ne od Boha, ale od ďábla stwořeno gest, a protože křesťané geg požjwati nemagj. Powstali také toho času kacíři Patriciáni, kteří sand Božj zapjragjce, w oplzlosti těla se plazili. L. P. 211, umřel Severus cjsař řjmský, w 70 roce wěku swěho. L. P. 217. slawen byl sněm Carthaginenský I., na němž u-zawřeno, aby ti, kdož od kacířů gsau pokřtěni, znowa křtěni byli. Tento sněm pro bludnost učenj swěho od cjrkwe katolické gest zawržen.

17. Sw. CALISTUS, zwolen l. 221. † l. 226.

S. Calistus nowě nařjdil, aby ti, kdož w swatý kněžský řád wstupugj, dle ustanowenj Apoštolského od manželského lože se zdržowali. On také manželstwj mezi krewnjmi přátely zakázal, a půst čtvero ročnjch časů (Quatember) dle Apoštolského dodaného učenj zachowati přikázal. L. P. 222. 10. března umřel cjsař řjmský Alagabalus, čili Heliogabalus, po němž panowal Alexander Severus.

18. Sw. URBAN, zwolen l. 226. † l. 233.

On nařjdil, aby poswatné nádobj při swaté oběti Mešnj užjwané, ne wjce ze křehkého skla, ale ze zlata a ze stříbra bylo. Nařjdil též, aby každý pokřtěný člowěk dle ustanowenj Krista Pána, a dle dodaného učenj Apoštolského, od biskupa swatým křížmem biřmowán byl.

19. Sw. PONTIANUS, zvolen l. 233. † l. 237.

On nařídil, aby kněz, prvé nežli swatau konati počne obět, před oltářem obecnej zpověď (Confiteor) se modlil. L. P. 235. 18. března cjsař Alexander Severus byl zamordován.

20. Sw. ANTHERUS, zvolen l. 237. † l. 233.

Za zprávy cirkwe tohoto papeže, panowal cjsař řjmský Maximinus, genž L. P. 235, na stolec cjsařský dosedna, křesťany ukrutně pronásledowal, a l. P. 238. i s synem swým byl usmrčen.

21. Sw. FABIANUS, zvolen l. 238. † l. 253.

Za gehu cirkewnij zpráwy panowal cjsař řjmský M. Antonius Cordianus, a syn gehu, a oba l. P. 239. náwodem Capeliána přednosty Mauritánie zabiti byli. Pak panowal Pupienus a Bains, kteřj l. P. 239. od wogska usmrčeni byli. Potom panowal M. J. Philippus s synem swým Filipem, až do l. 249. Potom panowati počal Decius, w Bubalii, w dolnj Pannonii rodilý, genž ukrutně křesťany pronásledowal. Diwiš biskup Antiochenský píše, že pronásledowánj to hrozné bylo, tak že křesťané se domnjwali, že žigj w čase tom, o němž Kristus Pán předpowěděl, řka: Bude sauženj takowé, žeby, byť možné bylo, w blud uwedeni byli i wywolenj. (Matauš 24, 24.)

22. Sw. CORNELIUS, zvolen l. 253. † l. 255.

Za gehu cirkewnij zpráwy umřel l. P. 251. cjsař řjmský Decius, pó němž panowati počal

C. Vibius Trebonianus Gallus, s synem swým Volusiánem, genž gako předkowé geho křesťany ukrutně pronásledowal. L. P. 254. prwnj cirkewnj powstala roztržka; nebo někteřj biskupowé na wzdor Corneliowi, Novatiana kacíře za papeže wywolili. L. P. 255. slawen byl sněm w Římě proti Novatiánowi, genž učil, že w modloslužbu wpadlj křesťané, bytby i také pokánj činili, do cirkwe přigjmání býti nemagj. L. P. 254. cjsař řjmský Vibius Trebonianus Gallus umřel: po němž panowati počal Julius Aemilianus, genž l. P. 254. byl usmrčen.

23. Sw. LUCIUS, zwolen l. 255. † l. 257.

24. Sw. ŠTEPAN, zwolen. l. 257. † l. 260.

Tento sw. papež nařjdl, aby poswátná k službě Božj zřjzená raucha dle starého obyčege cirkwe byla poswěcena. Nařjdl též, aby ti, kdož od kacířů způsobem cirkwe katolické we gměnu Otce, i Syna, i Ducha swatého křtěni gsau, nowě křtěni nebyli. L. P. 259. bylo opět hrozné pronásledowánj křesťanů; nebo cjsař řjmský P. Lic. Valerianus, genž na počátku panowánj swého křesťanům přál, pak od čaroděgnjka z Egypta sweden byw, neyukrutněgi ge pronásledowal. L. P. 260. P. Lic. Valerianus byl zabit.

25. Sw. SIXTUS II. zwolen l. 260. † l. 264.

Za cirkewnj geho zpráwy powstalo kacířstwj Sabelianowo, genž učil, že negen Syn, ale i Bůh Otec a Duch swatý z panny Marye se zro-

dil, a na kříži trpěl. Po smrti mučedlnické tohoto swatého papeže, za panování Publ. Luc. Galliena cjsaře římského podstaupené, w den třetj také sw. Wawřinec Lewita byl umučen.

26. Sw. DIWIŠ (Dionisius), zwolen l. 261. † l. 272.

Tento wrchnj cjrkwě Božj řjditel, neyprw w Řjmě, a pak po celé cjrkwě okršlky biskupské a farnj ustanowil, a nařjdil, aby mrtwá křesťanů těla na patřejcm k tomu ustanoweném mjestě pohřbowána byla. Za gehu cjrkwěnj zpráwy držán byl sněm Antiochenský II, proti kacjřskému učenj Paula Samosatenského, biskupa cjrkwě Antiochenské, genž Božstwj Kristu Pánu upjral. Aurelius Claudius II, cjsař římský od kněžj pohanských popuzen byw, křesťany ukrutně pronásledowal, mage za to, že wšecko zlé, genž tehďáž na Řjm se uwalilo, pro křesťany w Řjmě bydljcy bohové naň uwalili. Ten ukrutnjk mocnau ranau poražen byw, l. P. 270. zemřel.

27. Sw. FELIX I. zwolen l. 272. † l. 275.

Tento wrchnj řjditel cjrkwě nařjdil, aby k uctě swatých mučedlnjků, na gegich hrobjch swatá Mše se konala, a kde takowých hrobů nenj, aby ostatkowé swatých mučedlnjků pod oltářem se zachowali. L. P. 274. cjsař římský Domitius Aurelianus gako gehu předchůdcowé křesťany ukrutně mučiti kázal. Tento cjsař usmrčen byl l. P. 275. wlednu měsji.

28. Sw. EUTYCHIANUS, zwol. l. 275. † l. 283.

Tomuto wrchnjmu zpráwci cirkwe uspořádání modliteb při obětování w cirkwi swaté užjwaných se připisuge, gako i modlitby, které při swěcenj rozličných potravných wěcj se konagj. Za gehu cirkewnj zpráwy l. P. 275. zamordován byl cjsař řjmský M. Claudius Tacitus.

29 Sw. CAJUS, zwolen l. 284. † l. 296.

Za cirkewnj zpráwy gehu panował cjsař řjmský Diocletianus, genž l. P. 284. na stolec vládařstwj dosedna, ukrutným, genuž ani rovného nebylo, stal se křesťanstwa pronásledownj-kem. Trwalo to pronásledování za celých deset let. W gednom toliko měsjei, gak rownowěcj spisowatelowé poznamenali, na 17,000 křesťanů bylo unučeno. *)

Stoletj IV.

30. Sw. MARCELINUS, zwolen l. 296. † l. 303.

Ukrutné za cjsaře Diocletiana počaté pronásledování křesťanů neustále zůřilo. Tento papež nařjdl, aby w celé cirkwi při pohřbu křesťanů rozžaté swjce se užjwaly.

31. Sw. MARELLUS, zwolen léta 303. † léta 309.

L. P. 304. Cjsař Diocletianus a Maximianus widěwše, že Křesťany žádnau wymyšlenau proti

*) Spaut. Aurel. Vict. Dionis. Harduins heil. u. weltliche Geschichte l. c. Juli. Capit. in vita Aureli. Lamprid. in vita Eutrop. lib. 8. Card. Baronius in Compendio Annal. Eccles. Euseb. Hist. Eccl. Vopisc. in Tacit. et Flor. Roman. Pontif. brevis notitia a Guilielmo Burio, Canonico Zellhariensi.

njm ukrutnostj utlačiti nemohau, z mrzutosti panowánj se odřekli. Constantin Chlorus a Marcellinus, cjsařowé řjmštj umřeli, prwnj l. P. 306, druhý l. P. 309.

32. Sw. EUSEBIUS, zwolen léta 309. † léta 311.

Tento wrchnjředitel cjrkwec rozkaz obnowil, aby swátost biřmowánj toliko od biskupů wěřjcjm se udělowala. I za gehu cjrkwewnj zpráwy pronásledowánj křesťanů zůřilo. L. P. 306. panowati počal prwnj křesťanský cjsař Constantinus Weliký.

33. Sw. MELCHIADES, zwolen léta 311. † léta 313.

On nařjdl, aby při službách Božjch swjcnowé s hořjcjmi swjcemi na oltář se wystawowali. L. P. 313. slawen byl sněm w Řjmě proti Donatistům kacjřům.

34. Sw. SILVESTER I., zwol. l. 314. † léta 335.

W žiwotopisu tohoto sw. papeže se nacházj, že Constantinowi cjsaři, genž malomocenstwjm, čili wředowinau raněn byl, mnozj tu neprawau radu dávali, aby z krwe djetek kaupel si učinil; což on pláčem matek hnut gsa, neučinil. W noci na to we snu ukázal se mu sw. Apoštol Petr a Pawel, přikazugjcj mu, aby ku zhogenj malomocenstwj swého, k Silwestrowi papeži, genž před pronásledownjky křesťanstwa w skreyši skalnj se krege, se odebral. Cjsař Constantin uposlechna radu tu, ku Silwestrowi se

uchýlil, a křtem swatým od něho [obmyt byw, malomocenstw] těla swého okamžitě byl zbawen.

L. P. 314. slawen byl sněm w Arelatu I., genuž sám cjsář Constantinus přjtomen byl. Téhož roku slawen byl sněm Ancyranský w přjčině kázně cjrkewnj. Téhož roku slawen byl sněm Neocæsarienský strany kázně cjrkewnj L. P. 325. slawen byl hlawnj sněm Nicæiský I, proti kacjřskému učenj Aria, genž Kristu Pánu Božstw] upjral. Na tento sněm sám cjsář Constantin, a 318 biskupů se sešlo.

35. Sw. MAREK, zwolen léta 335. † léta 336.

L. P. 335. cjsář Constantin swé cjsářstw] na dwa djly rozdělil, totiž na djl východnj a západnj.

36. Sw. JULIUS, zwolen léta 337. † léta 352.

L. P. 337. umřel cjsář Constantin welký. L. P. 348. slawen byl sněm w Cartagu, na němž Donatistowé kacjřowé odsauzeni, a gegich učenj prokleta bylo.

37. LIBERIUS, zwolen léta 352. † léta 367.

38. FELIX (papež nepravý).

Papež Liberius prwnj bez titulu: swatý, se nacházj. On nařjdil, aby křesťané w postnjcha w suchých dnech (w Quatembu) od swatebnjho weselj se zdržowali. Tento zpráwce cjrke, proto, že Athanasowo odsauzenj podepsal, z Řjma byl wyhnán, na gehož místo Felix byl zwolen. Felix, proto že Constantia cjsáře (syna Constantina Welikého) učenjm Ariowým nakaženého, a

wšechny Ariány do klatby dal, z hodnosti papežské swržen, a Liberius opět dosazen byl.

L. P. 359. slawen byl sněm Arminenský, a sněm Selenský. Do Armium we Wlašjch sešli se biskupowé kragin západnjch, a do Selenu w Isaurii biskupowé kragin východnjch se shromáždili. Cjsař Constantin II., genž znáwođu swé arianstwjm nakažené manželky cjrkew katolickau pronásledowal, umřel l. P. 361. Po něm panowati počal cjsař Julianus, odpadlec nazwaný, (proto že od wjry w Krista zase k pohanstwji odpadl) křesťany hrozně pronásledowal. Umřel l. P. 363. Geho nástupce Fl. Jovinianus panowal až do l. smrti swé 364. Po něm panowati počal Valentinianus.

39. Sw. DAMASUS, zwol. léta 367. † léta 384.

Tento wrchnj zprávce cjrkwě poručil, aby žalmowé po celé cjrkwě se zpjwali, a ku konci každého žalmu aby: Sláva budiž Bohu Otci at. d. se přidalo.

L. P. 375. Umřel cjsař Valentinianus, po němž panowati počal Gratianus. L. P. 381. slawen byl hlawnj sněm Constantinopolský, djlem w Constantinopoli na východu, a djlem w Řjmně na západu, na němž učenj kacjřské Macedonia, genž Duchu swatému Božstwji upjral, prokletu bylo. L. P. 383. cjsař Gratianus byl zamordowan, po němž panowati počal Valentinianus II.

40. Sw. SIRICIUS, zwolen léta 385. † léta 398.

Prawj se, že tento sw. papež modlitby Canonu Mešnjho : Communicantes et memoriam venerantes etc. sepsal, a mnjchům, aby na kněžstwj swěceni byli, powolil; nebo před tjm mnjší toliko laici byli, gak nám to žiwotopis sw. Antonina a Hilariona dokazuje. L. P. 392. umřel cjsař Valentinianus II, po němž panowati počal Theodosius welký, a panowal až do léta smrti swé 396, po němž panowati počal geho syn Honorius. L. 398. slawen byl sněm w Carthagu (w Africe) na němž 214 biskupů se sešlo, a o vzdělánj kázně cirkewnj se gednalo.

41. Sw. ANASTASIUS, zwol. l. 398. † l. 402.

Tento wrchnj zpráwce cirkwe přikázal, aby na těle nedužiwj a nezdrawj na kněžstwj swěceni nebyli. Poručil, aby wěřjci, ano Ewangelium swaté při službách Božjch se čte, stogmo geg poslauchali, a tak uctiwost ku slowu Božjmu, a ochotnost k plněnj slova Božjho na gewo dávali. L. P. 401. slawen byl sněm w Carthagu; l. P. 402. slawen byl sněm w Milewitánu od biskupů Afrikánských. *)

*) Euseb. lib. 8. Nicephor. lib. 6. et 7. Aurel. Vict. Oros. Onuphr. in Fasc. Kepler. in tab. Rodul. p. 39. et 43. Harduins heil. u. weltliche Geschichte l. c. Card. Baronius in Compendio Annalium Eccles. Brevis notitia Romanorum Pontificum a Guilelmo Burio. Socrat. l. c. cap. I. Sosomenus lib. 2. S. Hieronymus in Chronic. Marcellin. lib. 25. Theodoretus lib. 4. S. Ambrosius de obitu Valentiniani, et in Psalmum 61. S. Paulin. Epist. 9.

Stoletj V.

42. Sw. INNOCENC I. zwol. léta 402. † léta 417.

Tento wrchnj zprávce cjrkewnj Pelagia kaccjře, genž učil, že malé djtky křtěny býti nemagj, proklew, nařjčil, aby djtky také z rodičů křesťanských zrozené, křtem swatým nowě zrozeny byly. Nařjčil též, aby ku památce pohřbu Kristowa w každau sobotu půst zachowán byl. Aby swatá hostie na den památky ustanowenj neyswětěgsj Swátosti Oltářnj (zelený čtvrtěk) consecrowaná, k welikému pátku zachowána byla. Ustanowil také, aby při oběti Mešnj poljbenj pokoge se udělowalo. L. 408. umřel Arkadius cjsař východnj, syn Theodosia welkého. L. P. 405. slawen byl sněm w Toletu, na němž opokánj těch biskupů se gednalo, kteří z kacjřstw Brisciliánů powstali.

43. Sw. ZOSIMUS, zwolen léta 417. † léta 418.

Tento papež ustanowil, aby w swatau Welikonočnj bjla sobota weliká woskowá swjce ke cti z mrtvých wstánj Krista Pána, genž wutrpenj a w smrti swé gako uhaslý, w swém z mrtvých wstánj w nowém swětle se zastkwěl, swěcena byla. Že ten způsob welikonočnj swjci (Paškal) poswěcowati, giž před Zosimem byl, poznává se z Prudentia básnjka křesťanského, genž celých 100 let před Zosimem žiw gsa, o swjci Welikonočnj w pjsujch swých zmjnu činj. Zosimus tedy práwo takowau Welikonočnj swjci po-

svěcovati, které prw gen hlawnjm, čili kathedrál-njm chrámům náleželo, i také farářům udělil. L. P. 418. byl slawen sněm cjrkewnj w Carthaĝu, na němž učenj Pelaĝiánů prokleta bylo.

44. Sw. BONIFACIUS I. zwolen l. 419. † l. 423.

Powstala nowá roztržka cjrkewnj, an En-lalius arcijáhen od Šimacha Consula řjm-ského, na stolici sw. Petra, na wzdor prawého papeže Bonifacia usazen byl. Honori-us cjsař však toho neprawého papeže Eulalia z města zapudiw, Bonifacia gakožto prawého cjr-kwe Božj řjдитеle potwrdil. Tento papež nařjdl, aby w den ustanowenj neyswětějšj Swátosti Ol-tárnj (zelený čtwrtek), Sláwa na wysostech Bo-hu etc. se zpjwalo. L. P. 423 umřel cjsař řjmský Honorius, po němž panowati počal Valentinianus III. L. P. 420 umřel sw. Hieronym učitel cjr-kwe.

45. Sw. COELESTIN I. zwolen l. 424. † l. 432.

L. P. 428. Nestorius biskup Constantino-polský bludné učenj o dwau w Kristu osobách počal přednáseti. On Krista Boha od Krista člo-wěka dělil, a prawil, že Kristus gako dvě při-rozenosti, tak také dvě osoby má. O blahosla-wené Panně Marii však učil, že matkau Krista člowěka, ne matkau Božj má nazjwána býti. L. P. 430. umřel sw. Augustin učitel cjr-kwe, bi-skup Hipponenský. L. P. 431. slawen byl sněm w Efesu hlawnj čili obecuj III. na němž 200 bi-skupů se sešlo, a učenj Nestoriowo proklelo.

46. Sw. SIXTUS, zvolen léta 432. † léta 440.

Nestorius do Egypta na ostrow Oasim byw wypovězen, po krátkém čase zemřel.

47. S. LEW I. zvolen léta 440. † léta 461.

Tento wrchnj zprávce cirkwe nařjdl, aby darowé obětnj na oltářikadění byli, a aby ku konci swaté Mše buď: *Ite Missa est*, a neb *Benedicamus Domino* se zpjwalo. L. P. 441. slawen byl sněm Arausikánský we Francii, na němž o kázni cirkwe se gednalo. L. P. 444. slawen byl sněm w Řjmě, proti kacjřskému učenj Manicheů. L. P. 455. cjsař Valentinianus III. byl zamordowán, po němž panowal Fl. Eparchius Avitus, genž po dwau na to letech od Ricamera k odřeknutj se panowánj přinucen byw, w Placentii biskupem byl učiněn, kde také žalostj sewřen byw, zemřel. Po něm panowati počal Julius Valerius Majoranus. L. P. 448. powstal kacjř Eutyches, genž učil, že gen gedna w Kristu gest přirozenost, totiž Božská, niž wše, co se na Kristu zdálo Božského býti, gako pohlceno bylo. L. P. 449. slawen byl sněm w Efesu II, na němž 128. biskupů se sešlo. Tento sněm, proto že učenj Eutycha na něm potvrzeno bylo, od Lwa papeže, a celé cirkwe katolické gakožto neprawý proklet a zawržen byl. L. P. 451. slawen byl IV. obecnj sněm w Chalcedonu, za panowánj východnjho cjsaře Martiana, na němž 630. biskupů učenj Eutycha a Dioscora zawrhlo a proklelo. L. P. 457. umřel východnj cjsař Martianus, gehož nástupcem byl

Lew. Po něm panował Severus Libius, genž geště téhož roku byl otráwen. Po něm panował Anthemius Flavius.

48. Sw. HILARIUS, zwolen léta 461. † léta 467.

On nařídil, aby před slawnostj na nebe wstaupenj Páně, po tři dni prosby w celé cjrkwí konány byly, které toho času Mamertus biskup Wjdenský (we Francii) konati počal. L. P. 461. zamordowán byl cjsař Julius Valerius Majoránus od Severa w Špaňhelch. Ten Severus Libius po něm ani rok nepanowaw, usmrčen byl od Ricimeria, 15. srpna 461.

49. Sw. SIMPLICIUS, zwolen l. 467. † léta 483.

On přikázal, aby od wěřejch přinesené o-
běti na tři djly rozděleny byly. Prwnj djl aby náležel biskupowi a kněžjm; druhý djl aby patřil ku zprávě chrámu, a třetj djl aby k obživě chudých byl odhodlán. L. P. 472. 11. čerwence usmrčen byl cjsař západnj Anthemius Flavius, gehož nástupcem byl Anicius Olibrius, genž geště téhož 472. roku zemřel, po němž panowati počal Glycerius Flavius. Na východu, l. P. 474. umřel cjsař Lew welký, gehož nástupcem se stal Zeno Izaurus, genž l. P. 476, od Basiliska z wládařstwí zapuzen, a do wyhnanstwí odeslán byl. Od toho Basiliska katoljci welkého trpěli pronásledowánj. L. P. 477. král Odoacer toho Basiliska z wládařstwí zahnal, a do wyhnanstwí zapudil, kde on i se swau rodinau bjdně zahynul.

L. P. 480. umřel cjsař západnj Glycerius Flavius, po němž, an l. 485. z vládařstwj ssazen byl, panowati počal Julius Nepos, genž od Oresta wůdce Gothů vlády zbawen, a do Dalmacie zapuzen, a tam od swých zabit byl.

Po něm panował Augustulus, genž ani rok nepanowaw, od Odoacera krále Herulů do Lucullanu byl zapuzen. (Lucullan ostrow we Wlašjch, někdy Megarim nazwaný.)

50. Sw. FELIX II. zwolen léta 483. † léta 492.

On nařjdl, aby chrámowé gen od biskupů consecrowáni byli. L. P. 491. umřel východnj cjsař Zeno Izaurus II. S Augustulem cjsařem západnjm, celé vládařstwj západnj zhynulo, a tak zhynulé za 324 let leželo, až teprw Karel Veliký západnjm cjsařem byl učiněn.

51. Sw. GELASIUS, zwolen léta 492. † léta 496.

Panował toho času východnj cjsař Anastasius, a Theodorius král Wlaský. Dle kronikáře Kosmasa neystaršjho, a Pubičky neynowějšjho, za tohoto papeže panował w Čechách prwnj knize České, genž l. P. 480. s lidem swým ze Sarmacie sem přitáhl. L. P. 492. slawen byl sněm cjrkewnj w Řjmě, na němž prawé a půwodnj pismo Božj od neprawého s neywětšj pilnostj se rozeznáwalo a rozsuzowalo. *)

52. Sw. ANASTASIUS zwol. léta 497. † l. 498.

*) Cassiod. in Chronic. Socrat. lib. 7. Oros. lib. 6 et 7. C. Baronius in Annal. Eccles. Harduin. heil. und welt. Gesch.

Stoletj VI.

53. Sw. SIMACHUS, zwolen l. 499. † l. 514.

Za zprávy tohoto papeže panował východnj cjsař Anastasius, a wlaský král Theodoricus. Hned na počátku cjrkewnj zprávy gehu powstala roztržitost cjrkewnj, an Wawřinec (Laurentin) Caelius, arcikněz swaté Praxedy, pomocj Festa Consula Řjmského, na vzdory prawého papeže Simacha, na stolici sw. Petra byl dosazen. Trwala ta roztržitost až do l. P. 502., kdež Simachus papež na sněmu do Řjma svolaném od všech naň od Caelia vymyšlených neprawostj očišten, a na stolici sw. Petra nowě usazen byl. On poručil, aby při Mši swaté w neděli a w den památný swatých mučedlnjků, Sláva na wýsostech Bohu etc. se zpjwalo.

54. Sw. IIORMISDA, zwolen l. 514. † l. 523.

L. P. 518. Anastasius cjsař východnj hromovým bleskem poražen byw, umřel, po němž panowati počal cjsař Justinus. W Čechách panował Krok.

55. Sw. JAN I., zwolen l. 524. † l. 526.

Tento wrchnj zpráwce cjkwe, an z Konstantinopole, kam pro potlačenj sekty Ariánské se zabral, se wracel, rozkazem Theodorika krá-

1. c. Evagr. lib. 2 Theophanes in Chron. Gregor. de Tours lib. 2. Hist. cap. 11. Sidon. lib. 3. ep. cap. I. Procopius lib. I. de bell. Vandal. Jornand. in Chron. Roman. Pontif. brevis notitia a Guilielmo Bourio.

le Wlaského polapen, a do žaláře wsazen byl, kde gelikož mučedlník bjdně zahynul. Geště toho 526 roku, týž král bjdně zahynul.

56. Sw. FELIX, zwolen l. 526. † l. 530.

On přikázal, aby krom w poswátných mjstech Mše swatá nikde se nekonala. Dle učenj sw. Apoštola Jakuba, a giných sw. Apoštolů, obnowil přikaz, aby nemocnj před smrtj swatým olegem mazáni byli.

57. Sw. BONIFACIUS II., zwolen l. 530. † l. 531.

Ilneď po dosednutj tohoto 'papeže na stolici sw. Petra powstala roztržitost cjrkewnj skrze Dioscora jábna, genž násilně stolice sw. Petra si oswogil. Ale ten nepravý papež po několika neděljch smrtj byl zachwácen; a tak ta roztržitost přestala.

58. Sw. JAN II., zwolen l. 532. † l. 535.

L. P. 533. slawen byl sněm Aurelianenský III., a l. P. 535. slawen byl sněm Arvernenský, na němž o rozličných obřadech a způsobech cjrkewnjch se gednalo.

59. Sw. AGAPITUS, zwolen l. 535. † l. 536.

On nařjdl, aby čtvrtek, genž w prwnj cjrkwí, tak gako neděle se slawil, pro umenšení počtu swátků, wjce slawen nebyl.

60. Sw. SILVERIUS, zwolen l. 536. † l. 540.

L. P. 538. slawen byl sněm Aurelianenský III., strany kázně cjrkewnj, a l. P. 540. sněm Barcionenský, též z toho ohledu.

64. Sw. VIRGILIUS, zwolen l. 540. † l. 555.

Pořstala nowá roztrřitost cirkewnř, an Virgilius geřtě za řiwota Silveria stolice sw. Petra se zmocniw, Silveria do wyhnanstwř zapudil. Po smrti sw. Silveria od kněřstwa řřmského za prawého papeře uznán byw, předeřlého řinu swého, a daného pohorřenř swatým obcowánřm swým, všemořně naprawiti se snařil. L. P. 553. slawen byl sněm obecňř, řili hlawnř V. w Constantinopoli, w mági měřci, na něřř 289 biskupů se seřlo, a kacřřswř Antymina patriarchy Constantinopolského, a kacřřstwř Severa, Theodora a Zoray, prokleta bylo.

Tento wreňř cirkwe řřditel poručil, aby slowa Consecracř nad chlebem a wřnem wyřknutá, ne wřce gako za prwnř cirkwe se dáo, hlasitě, ale tiře se wyslowowala, aby těch přeswatých slow obecňř wěřřř lid řastým gich slyřenřm nezneuctřwal.

62. PELAGIUS, zwolen l. 555. † l. 559.

L. P. 557. slawen byl sněm w Pařřři, na němřř o zlepřenř kázně cirkewnř se gednalo.

63. Sw. JAN II., zwolen l. 559. † l. 572.

Slawen byl sněm Bracareňřř I. w řpaňhelřř l. P. 560. proti kacřřřm Priscilianistům. L. P. 567. slawen byl sněm Luřdunřřř. L. P. 567. slawen byl sněm Turoněřřř II. L. P. 565. umřel wýchodňř cřsař Justinianus, gehořř nástupňřkem byl Justinus, ze sestřř syn.

64. BENEDICTUS I., zvolen l. 572. † l. 577.

L. P. 572. slawen byl sněm Pařížský, a téhož roku slawen byl sněm Brachanenský. W Čechách panowala tehdaž kněžna Libuše, dcera Krokowa.

65. PELAGIUS II., zvolen l. 578. † l. 590.

L. P. 582. cjsař východnj Justinus umřel, po němž panowati počal Tiberius. L. P. 589. slawen byl sněm Luždunský III. L. P. 589. slawen byl sněm Toletánský III. L. P. 589. sněm Narbonenský, a l. P. 590 sněm Hyspalenský byl slawen. W Čechách panowal knjže Přemysl s kněžnau Libuší.

66. Sw. ŘEHOŘ WELKÝ, zvolen l. 590. † l. 604.

Na východu po Tiberiowi cjsaři, genž l. P. 586. zemřel, panowati počal Mauricius, a w Čechách knjže Přemysl.

Tento swatý zpráwce cirkwe Božj nařjdl, aby na počátku Mše swaté šestkrát Kyrie eleison, a třikrát Kriste eleison ke cti swaté Trojice střjda se opakowalo. On také ustanowil, aby popelečnj středa počátkem byla postu čtyřidcetidennjho. Poručil též, aby od Dewjtnjku až do Welikonoci zpěw radosti Alleluja při swaté oběti zpjwán nebyl. Ustanowil též, aby w den očišlowánj přeblahoslawené Panny Marie, a na kwětnau neděli, processj, čili průwod prosebnj okolo kostela držán byl. L. P. 597. slawen byl

sněm Tolletánský, na němž ku čistotě mravů powzbuzováni byli ti, kdož oltáři slaužj. *)

(Pokračowánj.)

5. Zdaliž, a gakby mohl duchownj pastýř napomáhati, aby se nočnj, dobré mrawy porušgjcj taulánj přetrhlo?

Slowo w čas.

Od M. P. Fučjka, kaplana w Prachatiejch.

Pracuge přes osm let na winici Páně, negednau gsem přemeyšlel o příčině tak hrubé u nynějšj mládeže rozpustilosti, a tuť gsem pozorowal, že neyhlawnějšj toho příčina gest — nočnj taulánj. Neboť kdo newj, gak ona stydliwosti, která newinnosti gest co růži bodlawé trnj, aby se gi dotknauti rozpustilost neopowázila, osidla kladě — porušuge a kazj dobré mrawy — horšj a swádj nezkausenau mládež? Ach! nejdjké rodičů stjžnosti na děti nezdárné; časté hospodářů žaloby na čeládku newázanau; a tak řka obyčegná nestydatost a hanebnost mládeže obogjho pohlawj — tolikeřj též gsau prawdy té swědkowé. Nelzeliby bylo tento tak nečistý pramen zacpati, a preyštjcj se z něho hanebnosti přetrhnauti?

*) Card. Baronius in *Annal. Eccles.* Harduini heil. und weltliche Gesch. I. c. *Romanorum Pontificum brevis notitia* a Guilielmo Burio. *Cosmas Hist. Bohemiae. Series Chronologica Rerum Slawo-Bohemicarum opere P. Franc. Pubitscka.*

Zdátě se to nesnadná — ba nemožná práce. Však žeby nebyla marná a bez aučinku, ano žeby rozpustilosti nesnadně překročitelná hráz se položiti, a tak welmi mnoho dobrého mohlo zj- skáno býti, dokázalby následek: gen kdyby duchownj pastýř s rodičemi, s hospodáři a s před- stawenými se srozuměl, a sgednoceně s nimi na wykořenění tak gedowatého u mládeže neřádu nennaweně pracował. Ó cožby tu bohabognj wynikali mládenci, nápotomnj šediwých rodičů podpora — blažené vlasti čest, a — radost cjrkwě swaté. Děwčátkaby co garé pod křowjčkem fial- ky wůni swých ctnostj a neauhonné powěsti wů- kol sebe rozmnožowaly, z nichžby napotom mau- dré staly se manželky, dobré matky, příkladné hospodyně!! Což tedy činiti gest duchownjmu pastýři, by takowéto krásné kwjti w geho kwet- lo zahradě?

Gsauce my pastýřowé stáda Kristowa, tedy geho w swaté cjrkwě náměstkowé, slušj, abychom gako on byli swěřených sobě owcj pastýřowé dobří; totiž abychom owce swé znali, i od nich znáni byli, a za ně i žiwot swůg položili, Jan. 10. t. g. aby naše gednání s našimi se srowná- walo slowy, abychom žádných sebe obtěžněgšich se neštjili pracj, žádných se nelekali překážek, aniž patrnému se wyhýbali nebezpečenstwji — kdeby gediná duše našich swěřenců mohla býti zachowána, před záhubau obhágena, a kdy po- blauidila, zpět na dobrau cestu uwedena. Aby

wšak takowé djlo se dařilo, a žádaný poskytlo užitek, třeba, by duchownj pastýř byl muž moudrý a w řeči opatrný, přjwětliwý a k službám ochotný, nábožný a we swém gednánj neauhonný; těmito vlastnostmi lásku a důwěrnost swých si zjšká oweček, a s prospěchem k nim bude mluwiti. Geli muž takowý, zdalíž nebude moci uwedený zhůru neřád přetrhnauti? A gak?

Poněwadž od mládeže zlé ono vychází, u mládeže začni. Gako otec vyhledáwage blaženost djtek, napomjney, kárey, trestey dle onoho sw. Pawla 2. Tim. 4, 2. „Kaž, usilug w čas pohodlný i nepohodlný, kárey, přikazug, napomjney se wšj snášenliwostj a wyučowánjm.“ Nestací tedy genom u weřegném shromážděnj z kazatelnice, a o křesťanském cwičenj wychwalowati spanilost čistoty, a horliti proti hanebné nečistotě — ale zvlášť kdy mládenci i panny k welkonočnj se připrawugj zpowědi, kdy k sw. zpowědi přicházegj, kdy od rodičů aneb hospodářů k duchownjmu pastýři přiwedeni býwagj, aby ge pokáral, ponaučil: tuť se gim řekne, že mládence mrawné chowánj nad wšecko šlechtj, a pro pannu nad newinnost dražšjho nenj klenotu; přjasně se gim domluwj, gak nočuj taulánj neslušné a hanebné — gak powěsti panen škodliwé — dobrým lidem odporné — rodičům bolestné — pro nezkušenu mládež pohoršliwé a nakažliwé — mládecům i pannám nebezpečné a zhaubné! — Kdo do nebezpečnstwj se pauštj, w něm také scházj.

Tak dlouho se džbánem se chodí pro vodu, až se rozbije: tak také častější segiti bývá příčinou hrozného pádu, a hroznějších gestů následků; neboť ďábel a tělesnost pokaušegj, tma, a to představenj, nebyti pozorování — na Boha ani pomyslenj — bogugj proti stydlivosti, dowolugj a wymlawagj smělejší, swobodnější chování, až se i — stalo, co bývá příčinou hořké žalosti, nenahraditelné ztráty, hrozného života, i — zauřadivosti. Ach, po účinku zlá rada! Ó kýmby se pádu předešlo, a kdo chce ugiti záhubě, nechť se waruge nebezpečnostj, t. g. w smilstwu nechce ztracen býti, ať se střeže nočního taulání. A kde neřád ten zwykem se již stal, tam ať hromějš slova Pawłowa ke Korintům — — — „ani smilnjci, ani cizoložnjci, ani rozkošnj — — — králowstwj Božjho neobdržj.“ Nechť rozkošnjci celau částku tuto čtauce w neyhlubším se zastydj srdci, když uwážj, gak smilstwo — a to jediný gest záměr nočního nawštěwování — tělo, chrám Ducha sw. hyzdj, duši, obraz Božj hubj, audy J. K. zneuctjwá, swatému manželstwj škodj, a bohabognému životu odporuge. „Mládenců napomjney, (ten samý apošt. k Tit.) ať gsau maudřej.“ Ať nemilugj swět, napomjná sw. Jan I. 2, 15. — — ani toho, co w swětě gest, ale ať gsau silnj, a slovo Božj w nich ostává, a přemáhajj zlé — — Gen ušlechtilé ctnosti, a sice nábožnost, mravné chování, pracowitost, pořádnost neylijp mládencům slušj. Panenkám

pjše sw. Paw. 2 Kor. 11, 23. aby byly čisté zasnaubené Kristu, a nad sebau bděly, aby snad gako had Ewu i ge nestydatj neswedli hoši, a neporušili. Panně sebe menšj poškwrna welmi škodj, rychle zlá se onj roznese powěst, a překážj gegjmu zaopatřenj. Newěř aulisným slowům, nedbey na marné sliby, dary se porušiti nedey, neboť wše to gen ďábelské mámenj; obletagj tě lehkomyšlnj hoši co motýlkowé, a okusiwše zlehcenau opauštěgj, auprkem utjkagjce, a tobě ostáwá po hřjchu hryzenj — hanba — zaufánliwost. Předegděte tedy pád, magjce na paměti toto kratičké napomenutj: Střez se prwnjho gen kroku, nebo druhý gako wskoku — k pádu tě giž přiwede!

Gednau ranau se strom neporazj. Proto duchownj pastýř newida hned aučinek swého wynasnaženj, nesmj ustydnauti; ale usilug a usilug. S laskawým napominánjm a přjsným dotjránjm přiměřené též spog pokánj, aby pamět měla nač se upřjti. Snadby i nemálo prospělo rozhřešenj, wšak s opatrnostj, na něgaký čas odepřjti s tjm doloženjm, aby při následugjcj zpowědi upřjmně se řeklo, že a proč w předešlé bylo rozhřešenj odepřeno — tuť potom když se ukázalo, že skutečné polepšenj aneb aspoň násilné zwyku odporovánj následkem bylo, čiň co káže náboženstw, a čemu radj opatrnost; gen nezapomeň poraditi i uložiti brzke opět swátostj užjwánj.

Což newedloby k žádanému též cji, kdyby s chtějcemi wstaupiti w swaté manželstwj buď přisněgi aneb mjrněgi se nakládalo tenkrát, kdy ke zkaušce — na katechismus — přicházegj, což gim bez toho dosti strachu nahánj? Snadby rozpustilým, a kteřj řjdce do školy chodili, s prospěchem i na něgaký čas wyswědčenj se odepřjti mohlo; těm pak, kteřj pilně školu nawštěwowali, a mrawný, chwalitebný žiwot wedau, by se zkaužka zcela prominauti, a gim wyswědčenj dáti mohlo. Tjmby na citliwé srdce mohlo aučinkowáno, a mnozj zjskáni býti.

Z takowého gednání utěšené zbjrati se bude owoce. Wšak dobrá štěpnice nezakládá se starými stromy, ale autlými pláňaty, a i tēm neylepšj wočkuge se owoce: tedy i w nadgmenowaném pádu třeba pomoci rodičů, aby totiž srdce djtek w neyautlegšjm giž wěku zděláwali a připrawowali, t. g. djtky dobře wychowáwali. Na dobrém dětj wychování záležj blaženost lidstwa; prwnj ale a přirozenj djtek pěstaunowé gsau rodiče. Neboť gestli nemá howádka swé hljdagj a ošetřugj mladé: čjm wjce rozumnj, k obrazu Božjmu stwořenj lidé — rodičowé o swé se starati magj djtky, aby z nich, k čemu stwořeny gsau, Bohu podobnj stali se lidé. Powinnost ta i w pjsmě sw. swúgmá základ: aby rodiče děti wychowáwali, k Efez. 6, 4., aby ge cwičili a w kázni drželi, Syr. 30, 2 - 4., aby trestali, Přjsl. 13, 14. Na takowau pak powinnost rodiče upamatowati, ge-

gj užitečnost na srdce gim wložiti, gakož i o nenahraditelné gegjho zanedbánj škodě ze zkušenosti ge přesvědčiti, negedna nahazuge se příležitost, a sice z kazatelnice, na křesťanských cwičenjch, we zpovědnici, při udělowánj sw. křtu, při uwáděnj šestinedělky — a kdy duchownj pastýř osadnjky swé buď náhodau, buď schwalně nawštěwuge, kde dobré slowo w čas i jci se dá, a gindy, kdeby se widělo přjhodno maudré s prospěchem k rodičům promluwiti slowo.

Tu slyšjm námjtku: nemám potřebných k wychowáwánj schopnostj; a geště ginau: nedostává se mi k tomu času. Obé prawdiwé; však čiň každý seč gest, a řed se podle maudrých a wychowáwánj bedliwých rodičů — porad se se swým duchownjm pastýřem, a djtky swé pilně do školy posjley. Tam mjsto rodičů učitelowé rozum dětj obohacugj užitečnými známostmi, a w spasitelném ge cwičj náboženstwj, tam blaho dětj wezdeyšj i wěčné se zakládá. Neboť ze škol dobrj vycházegj poddanj, sprawedliwj auřednjci, schopnj řemeslnjci, maudřj hospodářowé, slowem swědomitj a rozšafnj lidé.

Aby pak tyto ze školy do swěta přesazené bylinky skutečně utěšený wydávaly užitek, slušno gak domácj wychowáwánj, tak i školnj cwičenj dobrým doma opodstatniti příkladem, protože zgewno, že djtky wjce pozorugj to, co rodiče činj, než to, čemu učj. Zkušenostj též stwrzeno, že nedaleko od stromu gablko padá, t. g. že

po otci wrhne se syn, a podobná matce bývá dcera. Nad to chce sw. pjmo, aby rodičové byli swětlo dětj, Mat. 5, 14. 16., a gestli pro pohoršení, Mat. 18, 6., každému běda: čím wjce rodičům, kteří, magjce býti strážnj djtek andělé, pohoršlívými gsau gim ďábly, a s slepými slepý padaj do gámy.

Sem též patřj nawrženj, aby rodičové i swých dospělých dětj hlídali, a na to celý swüg zřetel obrátili, s kým ony zacházegj? gaká mjsta nawštěwugj? zdali newbjhagj do rukau zlých, do přiležitostj nebezpečných? zdali synové co nočnj se netaulagj sowy, a k dceruškám lehkomyslnj newkrádagj se tagně swůdnjci? Takové bedliwosti tjm wjce potřebj, čím wjce známo, gak nebezpečné a nakažlívě gest zlé towaryšstwo; tak že ono pošlo přjslowj: Neznášli koho, poznáš gegz towaryše geho. W pjsmě sw. Žalm. 17, 26. Přjsl. 1, 15 — 16. 1. Kor. 5, 11. proti zlému towaryštwu výstraha se dáwá. Ano gako gedna prašiwá owce celé stádo může nakaziti: tak gedennepokogný, nešlechetný člověk gest w stawu, celau zbauřiti obec, celau pohoršiti a zawésti osadu. Netřeba mnoho slow, kde sama zkušenost dost často smutnau dáwá výstrahu.

Tulby na swém též stálo mjstě upřjmné nawrženj, aby zwlášť matky swé dcery co neybedlívěgi ostřjhalý nespauštěgjce gich nikdý s očj; aby ge s sebau we swětnici, aneb wedlé sebe w komoře ljhát nechaly, kamžby nemohli a nesměli

rozpuštilj heyskové wgjti. Což tjm způsobem nepřetrhlaby se mnohá neřest? neobhágila by se newinnost, neydražšj mládeže klenot, neylepsj panen wěno? Takby stará mezi mládež nawrátila se stydliwost, andělskéby kwetly mrawy.

Ach! nenj nás též tagno, gak někdy rodičowé sami, třeba ostatně djtky swé sebe ljp wychowáwali, a w domě sebe chwalitebnějšj kázeň drželi, třeba ani swým příkladem dětj nehoršili, ani do zlého towaryšstwa gim gjti nedali, předc přčinau býwagj tagného dětj sljzánj; a sice kdy chtjce syna oženiti, aneb prowdati dceru, bez ohledu na gich náklonnost sami gim ženy a muže zwolgj. Ach tuť se stáwá, že takowau neopatrnost, swéhlawost draze, a hořkými slzami zaplatit muselj; neboť takowé nucené děti dle možnosti hledj s obljbenu sobě osobau kde a gak gen mohau se segjti; tu, gakby rodiče přelhati, přelstjti mohly, se radj; a newědauce gináč, cos pro sebe smutného a pro rodiče bolesiného dowedau, aby tak, k čemu rodiče nechtěli dobrowolně — swoliti byli přinuceni. A dowědlili to rodičowé, že děti proti swé náklonnosti dle gegich wúle učinily, ach gak truchliwé a hrozné to mjwá následky: nespokogené manželstwj, prokljnánj rodičů, a zaufanliwost — a nebo hanebný, neřádný žiwot. Kýžby pak smutná zkušenost rodiče w tom pádu křesťanské naučila opatrnosti, aby maudrau k dětem wedeni láskau ne tyrany, ale wůdci a rádci swých dětj se stali.

Co se tuto nawrhlo z ohledu dětj rodičům, řečeno budiž i hospodářům z ohledu čeledjnů, z nichž, pokud tito pod ochranau gegich gsau, odpowjdati budau dle onoho sw. Paw. 1. Tim. 5,8. „Gestliže se někdo swých a zvláště domácjch ne-ugjmá, ten zapjrá wjru, a gest horšj než newě-řjčj.“ O nich též, o hospodářjch a hospodynjch platj ono wyřčenj Ježjšowo, aby byli swětlo a wůdcowé domácjch. Maudrý, rozšafný a boha-bogný hospodář chwalitebnau bude držeti kázeň w domě; tichá, pořádná a nábožná hospodyně si naklonj a za sebau potáhne swé domáej. Deyž Bože k tomu swé požehnánj!

Že konečně neypohodlnějšj příležitost k nočnjmu taulánj dáwa musika, při které mládež ne wždy gakby měla stydliwě a mrawně se cho-wá, ano která mnohým býwá hrobem newinno-sti — neznámo gen tomu, kdo se we swětě anj trochu neohljdl, a chowánj a mrawy lidské po-zorowati držj za wěc zbytečnau. Tuhle nadha-zuge se pastýři duchownjmu žádaná příležitost, aby swětskau wrchnost, policeynj auřad si na-klonil, a s gich pomocj a spoluaučinkowánjm ten hogný pramen tolika rozpustilostj a hanebnostj zacpal, přjčinu tak smutných a bolestných ná-sledků všemožně odstranil. A gak to? Kdy na nich wymůže, aby musiky zřjčka, a gen do ur-čitého času držeti dowolowali; aby přestupitelé uwedeného pořádku a kazitelé mládeže dle oko-ličnostj buď peněžitau pokutau k chudému usta-

wu, aneb i tělesně trestáni byli; aby s gich wědomostj w každé obci geden neb dwa starostowé-muži pro swau maudrost, a rozšafnost, pro neauhonné žiwobytyj w dobré powěsti a wúbee wáženj se zwolili, kteřjby wždy a wšude na to gediné pozor dávali, aby žádný nepořádek wúbec, a zwlášť u mládeže nic darebného se nestalo. Gegichžby byla powinnost, kdy cos takowého pozorowali, napomenauti, pokárati, rodiče o tom zprawiti, a s duchownjm pastýřem se poraditi, gakby se chowati, coby w gistých okolnostech činiti měli. Tito starostowé, i auřadowé policeynj pozornost swau by w sobotu a před swátkem měli zdwognásobniti, neboť w ty noci obyčeg se taulati gako zákonem se stal, ano mnohýby za hanbu si kladl, kdyby doma ostal. Tak daleko to přišlo s našj mládežj při nedbanliwosti rodičů, lhostegnosti hospodářů, ospalosti swětských auřadů!

Nechť lehkomyslnj nestydatj heyskowé, w noci w cizjm domě dopadeni gsauce, i nekřesťanštj hospodářowé, u nichž dopadeni byli, nechť přjsně se pro výstrahu potrestagj, děwčatům pak, gichž powěst šetřena býti má, ať se pohrozj, žeby budaucně i ony pro swau nestydatost weřegně zahanbeny býti musely. Neboť kdo nechce poslechnauti, musj pocjtit. Rodičům pak i hospodářům geště na srdce wloženo buď, aby swůg dům opatrowali, denně gsauli všickni doma, se přeswědčili, cizjho w domě ne-

trpěli, nechtěli hanbě a trestu se podrobiti; aby při musikách a giných weselostech swau mládež wždy na očích měli, aneb gi někomu rozsašnému poručili; swých pak nedospělých djtek ani s sebau nebrali, tjm méně samým giti dowolowali.

Bylo by i k přání, aby obyčegné při weselkách dost pošetilé, a pro mládež pohoršliwé způsoby, při kterých rozpustilé ženy často nestydatě i hanebně si počínagj, zcela se zapowěděly.

Nehledage ani krásných slow, ani vysokého šetře slohu snesl gsem tyto myšlénky whromadu, abych pozornost duchownjch spolubratřj na wěc welmi nakažliwau, a přec málo wšjmanau obrátil. Mladšjm snad tjm bude poslano; a kteřj si na winici Páně wjce giž nashromáždili zkušenosti, ti aspoň k přemeyšlowání powzbuzeni budau, gakýmiby, nechtěli místo dáti nadeslaným, prostředky neřádu dotčenému přjtrž se učiniti dala.

6. Rozwřhy,

kázanj a homilij na nedělnj a swátečnj Epištoly celého cirkewnjho roku.

Od D. M. S. * ka.

Předmluwa.

Hlasatelowé slowa Božjho obyčegně předměty swých kázanj z předepsaných nedělnjch a swáteč-

ewangelij berau, a skoro za celý čas swého kazatelského auřadu na ewangelia kážj: proč též z epištol nedělních a swátečních mnozj snad nikdy neb aspoň welmi zřjdká a ne skrz celý rok předměty ku kázanjm aneb homilijm newolj? Neobsahujj ony též slowo Božj? Negenom neyduležitégšj naučenj wjry, nýbrž i obšjrná naučenj mrawná o powinnostech křesťana we všelikerých stawech lidských, ano prawidla o zřjzenj mrawu a weřegných služeb Božjch w sobě obsahujj, všeligaké námjtky a pochybnosti z strany wjry důkladně wywracujj, tak že co často we sw. Ewangeliu gen podotknuto, w epištolách obšjrněgi wyswětleno se nacházj. — Proč tedy hlasatelové slowa Božjho předeřpsané epištoly swým osadnjkům gak při rannjch, tak při welkých službách Božjch newykládajj? Snad proto, že to obyčejné nenj? Má snad zastaralý chybný obyčej wjce platiti, nežli ustanowenj cirkewaj, které ge při mši swaté owšem w latině čjsti welj, a žááá, by se vše, co se při službách Božjch děge, wěřjcmu lidu wykládalo? — *Conc. Trident Ssne. XXIV cap. 7. de reform.* Snad proto, že nemáme tolik pomůcek, tolik psaných a tištěných kázanj a homilij na epištoly, gako na ewangelia? A právě proto, že gich málo gest, *) mělyby se w našj mateřské gádrné řeči tjm horliwěgi wzdeřlawati. — Snad že wýklady na epištoly těžké gsau?

*) Wjz Jungmanna historii literatury české, w Praze 1826 pag. 283, 284. 287. 289. 290. 408. 599.

*Ideo, odpowjda Fr. Pollasek, *) analyses epistolarum feci: quod difficiliores sint intellectu epistolae, quam Evangelia; et hac forte ex causa exponi soleant populo rarius: cum tamen morum doctrinam contineant uberriam.* Kdyby tedy hlasatelowé slova Božjho častěji epištoly wykládali a s ewangeliemi střídali, tím samým bylaby rozmanitost w předmětech našich kázanj, a tím horliwější pozornost u našich poslauchačů. Neb proč mnozj mezi kázanjm gsau roztržitj, ospalj, aneb proč se w modlicjch kněžkách neb na růženci modlj? Gistě mezi jinými i ta příčina se nalezne, že se jim výklady na ewangelia již dosti známé ano vždy stegné býti zdagj? *Varietas delectat!* Nebyloby tedy prospěšné, aby hlasatelowé slova Božjho, jeden rok ewangelia, druhý rok epištoly za předmět swých kázanj brali? Aneb aby tam, kde se více duchowenstwa nacházj, tentýž pořádek buď při rannjch aneb při welkých službách Božjch se zachowal? Aby této swé žádosti spisowatel něgak zadosti učinil a k vyplněnj gj něčjm přispěl, ustanowil dwognásobnj rozwrh na každau epištolu celého cjrkewnjho roku wyhotowiti, z nichžto prwnj synthetický, druhý analytický slauti bude dle prawidel, která udává Šott we swé theorii.**)

*) Rannj výklad epištol nedělnjch celého roku od Fr. Polaška w Brně. 1792, 1802. **) Theorie der Beredsamkeit mit besonderer Anwendung auf die geistliche Beredsamkeit 3. Theils. 1. Abthl. Leipz. 1827.

Proč spisowatel celá wypracowaná kázanj a homilie wydáwati mñnj, přičina gest, že ze swé vlastnj zkušenosti wj, ano se každé prawidelně wypracowané kázanj gen pro gistau křesťanskau obec hodj, a genom na ni spasitedlně působj, kdežto na giném místě pro rozdljnau vzdělanost a mravnost poslauchačů gináče zřjzené býti musj. Přitom nechce spisowatel swým duchownjm spolubratrům a kazatelům všecku samostatnau aučiniwost wzjti a zameziti, pročez gim toliko gen rozwrhy podává, které oni dle potřeby neb vzdělanosti swých osadnjků obšjrněgi wyswětliti, rozšjřiti, a přiměřená mravná naučenj přidati mohau. Tjm připomjnam s výše gmenowaným Polaškem: *Breves vero feci hac de causa, : quod e proprio addere et facile sit et amoenum.* —

I.

1. R o z w r h s y n t h e t i c k ý na neděli I. Adwentnj.
Text: Řjm. XIII. — 11 — 14.

U w o d. Tento nastáwagjcj poswátný čas ejrkew sw. Adwent nazjwá. — Adwent latinské slovo znamená přjštj — a tento čas před památkau narozenj Syna Božjho Adwent se gmenuge, poněwadž w sobě w něm přjštj Syna Božjho na tento swět připomjnatj — gehu nesmjrnau lásku k pokolenj lidskému rozgjmati, a se k gehu druhému přjštj — skrze provozowanj od ejrkwe ustanowených dobrých skutků, skrze po-

sty, modlitby — skrze zdrželiwost od všech swětských weselostj — a roztržitostj, a skrze warowánj všech těžkých hřjchů připrawowati máme. Slowem cjrkw sw. předpisuge, aby čas Adwentnj pro nás byl čas pokánj a čas pobožnosti. Z té přjčiny nám čjsti welj částku z Epištoly sw. Pawla k Řjmanům XIII — 11 — 14., w které sw. Pawel zřegmě pjše; čeho se křesťan warowati, a co činiti má — který se k přjštj Syna Božjho slušně připrawiti chce. To wám z obsahu dnešnj nedělnj epistoly wyswětliti bude předmět mé dnešnj řeči.

1. Čeho se křesťan warowati má, předpisuge sw. Pawel těmito slowy: Čas gest, a bychom ze sna — hřjchu powstali — noc předešla, den pak se přibljžil. — Odwrzmež tedy skutky temnosti — gakožto we dne poctiwě choďme: ne w hodo wánjch a w opilstwjch, ne w smilstwjch a nestydatostech, ne w swáru a záwisti. Sw. Pawel přirownáwá pohanský žiwot Řjmanů noci, poněwadž oni w temnosti bludů, modloslužebnosti žiwi gsauce, se dle přjkladu swých wymyšlených — nešlechetných bohů všem neprawostem oddali — totiž hodo wánj s opilstwjm spogené we swých chrámjch ke cti gistých bohů strogjce, smilstwo a nestydatosti při swých slawnostech prowozugjce — swár a záwist mezi sebau cho-

wagjce. — A proto řjmské křesťany napomíná, aby gsauce nynj swětlem náboženstwJ Ježjše Krista oswjceň, gako we dne poctiwě chodili, ase wšech gmenowaných neprawostj — k gegichžto páchánj obyčegně lidé noci aneb temnostj hledagj — warowali. Nenacházegjli se, milj křesťané! tyto neprawosti, které sw. Páwel na Řjmanech kárá, geště i nynj mezi námi? — Bohužel! owšem že se nacházegj! — Newidjmeli, gak rozpustile sobě mnozj při swých radowanách, hodowaních — swatbách — počjmagj — obžerstwj a opilstwJ se oddáwagj! — Newidjmeli očitě příklady smilstwa, nestydatosti mezi našj mládežj, mezi manžely — ano neslyšjmeli, že se z nestydatosti wmlauwagj, za hřjch nepočjtagj — ano že se mnohé osoby s patrným dukazem ztracené newinnosti honosj? — Netýkagj se nás tedy slowa sw. Pawla: gako we dne &c. aneb cok Efezským V. 3 — 5 pjše: Smilstwo pak a wšeligaká nečistota, aniž gmenována buď mezi wámi, gako slušj na swaté &c. — Newidjmeli mezi námi patrně mnohý swár, nepřátelstwJ, záwist — nenáwist mezi sausedy, manžely, příbuznými — panowati? — Odwrzmež tedy, m. k., wšecky tyto skutky — kteréby nás do temnosti wěčného zahynutj uwrhnauti mohly. Sám Kristus Ježjš napomíná, abychom se warowali takowých skutků, kteřj noc a temnost k spáchánj hledagj, řka: Každý zagisté, kdo zle činj, nenáwi-

dj světla, a negde k světlu, aby nebyli trestáni skutkové geho: kdo pak činj pravdu, gde k světlu, aby byli zgeweni skutkové geho, že w Bohu učiněni gsau. — Chodmež tedy w světle, gako we dne; o tom w djlu II.

2. Aby ale řjmštj křesťané věděli, kterak se chowati, w gakém světle choditi, podlé čeho se řjditi magj, pjše: oblecme se w oděnj světla, oblecte se w Pána Ježjše Krista — Chce řjci sw. Pawel, aby nowě nawjru Kristowu obrácenj křesťané řjmštj — podlé náboženstw — a podlé příkladu Ježjše Krista se we swém smeyšlenj a gednánj řjdili — což též zřetedlně dosvědčuje miláček Páně sw. Jan w I. epišt. II, 3 — 6. A potom wjme, že gsme geg poznali, gestliže přikázanj geho zachowáwáme &c. a sw. Petr I. ep. II. 21. pjše: Kristus nám pozůstawił příklad, abychom následowali šlapěge geho. Co giněho tedy znamená obleci se w Pána Ježjše Krista — geho swatá přikázanj zachowáwati, a dle geho swatého příjdladu žiwu býti? Oblecme se, m. k., w Pána Ježjše Krista — následugme geho lásky k geho nebeskému Otci, — geho přičinliwosti w wykonáwanj powinnostj sesláanj swěho, an sám prawj: můg pokrm gest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal, abych dokonal djlo geho. — Jan. IV, 34. — newinnost geho žiwota, abychom s njm řjci mohli: kdo z

wás mne bude trestati z hřjchů — geho upřimau aučinliwau lásku k bližnjmu — geho tichost, trpěliwost až k smrti křjže — Chodme i my, neymilegšj, w tomto swětle, neb tak se sám Kristus Ježš nazjwá, řka: Gá gsem swětlo swěta, následugme učenj a přjklad Spasitele našeho — odwrzmež zvláště tento poswátný čas — wšecken hřjch, každý skutek temnosti — Jan III, 20., aby i ginj widauce naše dobré skutky chwálili otce našeho, genž gest w nebesjch, Mat. V. 16., tak se neylépe k památce přjstj aneb narozenj Syna Božjho pripravjme — a gsauce wždy oděnj aneb oblečeni w Pána Ježše Krista důwěrně i geho druhé přjstj očekáwati můžeme, když přigde sauditi žiwé i mrtwé, aby odplatil gednomu každému podle skutků geho Amen.

2. Rozwrh analytický té Epištoly.

Swatj Apoštolowé dle rozkazu mistra swěho: Gdauce po wšem swětě kažte Ewangelium &c. — šli — kázali wjru Ježše Krista, křtili ty, kteřj uwěřili, — zřjdili wšudy obce křesťanské a služby Božj. Poněwadž ale dle úřadu swěho na gednom mjstě zůstati nemohli, ustanowili mjsto sebe muže, Tit I. 5., kteřj shopni byli nowě pokřtěné wěřjcy we wjře Kristowě potwrditi, gj rozšiřowati — swátosti rozdáwati, služby Božj konati a obec tuto řjditi. — Wsak poněwadž w nepřjtomnosti Apoštolů mnohé bludy a pochybnosti w některých obcej křesťanských

powstaly, wšeligaké otázky strany náboženstw
a služeb Božjch Apoštolům k rozsauzenj předlo-
ženy byly, mnohý nepořádek se wlaudil — to wše
Apoštolům přježitost a přjčinu dalo, aby wy-
hotowili listy k naprawenj omylů a k odstraně-
nj pochybnostj, k uwedenj pořádku, k rozhodnu-
tj otázek ustanowené. Tjm způsobem powsta-
la apoštolská psanj, nazwaná řeckým názvem e-
pištoly. Dnešnj sw. nedělnj čtenj gest částka z
psanj sw. Pawla k Řjmanům na wjru Krista Je-
žjše obráceným, kteřj bywše před křtem sw. dj-
lem židé, djlem pohané, mezi sebau o předno-
sti w Cjrkwi Božj hádali se, w swáru a závisti
žiwili byli, ano též, ačkoliw křesťané, mnohých
pohanských neprawostj se přjdrželi, z kterých
ge sw. Pawel kárá, a gakby gako křesťané žiwili
býti měli, wyučge. — Slowa neb napomjnanj
sw. Pawla i my dnes při začátku času adwent-
njho k našemu wzdělánj rozgjmati budeme,
totiž :

1) Apoštol národů pjše: Bratřj! wědau-
ce ten čas: že giž hodina gest, aby-
chom ze sna powstali. Nebož nynj
bližšj gest spasenj naše, nežli když
gsme uwěřili, to gest: bratřj! wězte, že ny-
nj pro wás, kteřj gste do samospasitedlné Cjrkwe
Kristowy přigati byli, čas nastal giný, rozdjlný
od toho, w kterém gste gako pohané w bludu a
temnosti wězeli, falešné bohy ctili, a podlé swých
tělesných žádostj žiwili byli, w kterém gste žád-

nau známost a naděgi o budúcnjm žiwotě a o wěčném spasenj skrze Ježše Krista neměli — nynj ale na wás gakožto na prawé a bohabogné křestany, žiwot wěčný čeká: protož nynj ze sna hřjchu, lenosti a wáhawosti powstati, horliwj a bedliwj býti musjte, byste sobě skrze ochotné zachowáwánj přikázanj Božjch králowstwj nebeské zjškali. Zdaliby, m. k., i za našjch časů zbytečné bylo, nám častěgi slowa sw. Pawla opakowati, abychom ze sna powstali? Negsau mezi námi mnozj wlažnj a leniwj křestané, kteřj mimo gména žádně giné známky aneb vlastnosti křestana do sebe nemagj? Negsauli mnozj mezi námi, kteřj ljbezným snem swětských a tělesných rozkošj ukolébáni, na spasenj duše swé docela zapomjnagj? Nedomnjwagj se mnozj, že pro křestana dostatečné gest, genom všeco wěřiti, co Ježš učil, co Apoštolowé kázali, a co cirkew sw. k wěřenj předstawuge, kteřj ale z té wjry vyplėwagcj skutky opomjgegj? Těm wlažným wáhawým křestanům s sw. Pawlem ona slowa častěgi opakowati musjme, čas gest, abychom ze sna powstali! Aneb co pjše sw. Jakub II, 14, 26.— Co prospěge bratřj mogi, prawjli kdo o sobě, že má wjru, zdaliž bude moci wjra spasiti geg? Powstaňme, m. k. ze sna wáhawosti, wyhledáweyme horliwě duše našj spasenj. Neuj na tom dosti, abychom genom náboženstwj Ježše Krista znali, aneb ge wěřili, zapotřebj gest, ge skutky dokázati, neb dj Ježš: **N e k a ž d ý,**

kdož mně řjká Pane &c. Mat. VII, 21. Začneme hned dnes při začátku posvátného adwentního času, a to sice: gako napomjná sw. Pawel: Noc předešla, den pak se přiblížil.

2. Odwrzmež tedy skutky temnosti, a oblecme se w oděnj swětla. Gsauce nynj křestané, gsauce oswjčení swětlem náboženstwj Krista Ježjše, chodme w tomto swětle, a warugme se všech oněch skutků, kteřj se w temnosti, wnoci páchagj, kteřj se pro swau hanebnost swětla štjtj, neb gak prawj spasitel: (Jan III. 20, 21.) Každý, kdo zlé činj &c. Agacj gsau to zlj skutkové, které od sebe odwrhnauti máme? Sw. Pawel ge zřetedlně gmenuge: lłodowánj a opilstwj, smilstwo a nestydatosti, swár a záwist. Odwrzmež i my, m. k. tyto nepravosti! Warugme se nestřjdmosti w užjwánj pokrmu a nápoje, obžerstwj a opilstwj, zachowáweyme swědomitě nám w tomto posvátném čase od Cjrkwe ustanowené posty. Warugme se smilstwa a wšj nestydatosti, a rozwažugme často, co pjše sw. Apoštol, Efez. V. 3—5. Smilstwo pak a wšeliká nečistota neb lakomstwj aniž gmenowáno buď mezi wámi, gako slušj na swaté. Wypuďme ze srdce našeho wšecku záwist a nenáwist, aľ nenj swár a newole mezi námi a bližnjm našjm, nýbrž gednota a láska křesťanská, neb potom poznagj, dj Kristus, že gste učedlnjci mogi, budeteli milowati sebe wespolek. —

3. Oblecte se tedy w Pána Ježjše Krista, nebo: kteřj pokřtěni gste, Krista gste oblekli, Galat III. 27. Co tedy, m. k., giného znamená Krista obleci, nežli swá smeyšlenj, swá gednánj aneb swé mrawy dle zákona a příkladu Krista Ježjše zřjdiť? Skaumeyte sebe gedenkaždý, zdali gste, gsauce pokřtěni, Krista oblekli? A snad wám swědomj vaše wycýtati bude, že gste swět, a swětské mrawy, neprawosti swěta zkaženého oblekli, a podlé gehu marných a hřjšných obyčegů smeyšlenj a gednánj swá zřj dili, a ne dle zákona a příkladu Krista Ježjše. Ježjš byl ponženy, a ay wy gste pyšnj a hrdj; Ježjš byl chudý, nehleděl poklady tohoto swěta nashromáždiť, a wy swět a gehu zbožj hledáte a nemjrně milujete; Kristus byl dobročinný, chodil po wšj zemi wšem dobročině, a wy gste zatwřelj, newljdnj, nemilosrdnj; Kristus byl zrcadlo čistoty, že řjci mohl nepřátelům: Kdo z wás mne bude winniti z hřjchu? a wy se w kališti neprawosti, w nečistotě brodíte. — Kristus byl tichý, smjřenliwý, a wy w zášti, w nepřátelstwj &c. žigate. Slecte, m. k., toho starého hřjšného člowěka, oblecte nowého, který podlé zákona a příkladu Ježjše Krista zřjzen gest; neboť on nám sám prawj: Příklad dal gsem wám, abyste, gako gá gsem činil, i wy činili. Zemřeme tedy i my wšem hřjchům, odwrzme od sebe wšecky zlé nawyklosti, wšecky skutky temnosti; budme žiwi sprawedlnosti, totižto sprawedliwě dle zákona příkladu Je-

žjše Krista; tak gsme geg práwě oblekli, a tuť důwěrně očekáwati můžeme, že i skrze něho spasenj wěčně dosáhneme. Amen.

II.

1. Rozwrh synthetický na neděli II. Adwentnj.

Text. Řim. XV. 4. Kteréžkoli věci napsány gsau, k našemu naučenj napsány gsau: abychom skrze trpěliwost a potěšenj pjsem naději měli.

Uwod. Rozljčně a mnohými způsoby někdy Bůh mluwjwage otcům skrze proroky, pjše sw. Pawel k Žid. I. 1. 2., neyposléze w těchto dnech mluwil nám skrze Syna swého Ježjše Krista, t. g. Bůh se často otcům našjm zgewil, gim swau wůli oznámil, a swé zasljbenj týkagjcj se přjštj Messiáše často skrze proroky obnowil, až ten přestastuý čas přišel, že Bůh Syna swého gednorozeného Ježjše Krista na swět poslal — který nás auplněgi wůli Božj wyučil, od wěčné smrti skrze smrt kříže wykaupil, a nás dědici králowstwj nebeského učinil. — Tato zgewenj a zasljbenj Božj mnozj bohabognj mužowé před přjštjm Ježjše Krista sepsali, a tak powstaly knihy starého zákona; — však i některj z apoštolů a učedlnjků Krista Pána nám pjsemné zpráwy o žiwotu, učenj a zázracjch Ježjše Krista, gakož i o rozšjřenj nowě zřjzené cjrkwě Kristowj zanechali, aneb listy k poučenj a napomenutj cjrkwj křesťanských sepsali, a tak powstali knihy nowého zákona. Cjrkew nazjwá weškeré knihy, totiž gak starého, tak nowého zákona pjsemem s w a t ý m neb biblj. Weliké

nám dobrodinj Bůh proukázal, že z wnuknutí Božjho ony knihy sepsány, že neomylné Cjrkwi Kristowě odewzdány byly, která ge neporušené chowá a swědectwj o gegich prawdiwosti až do skonánj času a swěta wydává; neb z nich my gak naučenj, tak potěšenj nabýwáme; neb píše sw. Pawel w dnešnjm sw. čtenj: kteréžkoli věci napsány gsau, k našemu naučenj napsány gsau: abychom skrze trpěliwost a potěšenj pjsem naděgi měli; pročez dnes dokáži, že užitečné aneb prospěšné křesťanu gest, pjsmo swaté čjsti, neb on z něho 1. naučenj, 2. potěšenj nabýwá.

Dj1 I. Giž Spasitel nabjzel židy, aby četli, pjsmo sw. řka: Čtěte, skaumeyte w pjsmě, wžalmjch, w knihách prorockých, neb tam psáno gest o mně, Jan V. 39. Sw. Pawel chwálj Beroenské křesťany, Skut. Apošt. XVII, 11, k Timotheowi w 2. epišt. III. 15.— 17. píše: od dětinstwj sw. pjsmu znáš, kteráž mohau tebe naučiti k spasenj, skrze wjru, kteráž gest w Kristu Ježjši. Wšeliké pjsmo od Boha wdechnuté, užitečné gest k učenj, k trestánj, k napravowánj, k wyučenj w sprawedlnosti: aby byl dokonalý člověk ke všelikému skutku dobrému hotový. Podobně 1. Tessal. IV. 17. Též swatj otcowé napomjnagj křesťany, aby pilně četli

pjsmo swaté. Sw. Polikarp pjše křesťanům w městě Filippis : „Mám důvěrnost, že w pjsmě sw. dosti zběhlj gste, a že wám nic skrytého nenj.“ Bibl. Pat. Tom. II. part. 1. p. 105.

Sw. Justin zowe i pohany, by četli pjsmo swaté, řka: Pogďte wy sprawedliwj, a buďte aučastni oné wzácné maudrosti. — Nechte se skrze slovo Božj vyučiti. Ono gest našjm ustawičným wůdcem. Ono krotj neyprudšj náružiivosti a dusj oheň žádosti. (Bibl. Patr. Tom. II. part. 2. pag. 16.) Sw. Basilus (in Psalm. Serm. 1.) gmenuge čtenj pjasma sw. neygistěgšj a neylepšj cestu, se naučiti znáti swé powinnosti, proto že wněm nalezáme prawidla našich činů, a příklady bohabogných lidj k následovánj. Sw. Augustin prawj (libr. Confess. VI. C. 5.) že pjsmo sw. od všech čteno býti může. Proč? poněwadž gak pjše sw. Pawel w dnešnjm čtenj, nabýwáme z pjsem naučenj. Čemu nás učj pjsmo sw.? Učj nás znáti Boha, a geho nestjhlé vlastnosti; učj nás znáti neskončenau lásku Božj k padlému pokolenj lidskému, lásku Ježše Krista spasitele a vykupitele weškerého lidstwa; předstawuge nám cjl a konec našeho wezdegšjho žiwota; učj nás buďaucj staw náš po smrti, učj nás powinnosti naše k Bohu, powinnosti k nám samým, powinnosti k bližnjmu, učj nás powinnosti stawu a powolánj našeho, znáti; učj nás sobě wezdegšjch časných statků a rozkošj tohoto swěta náležitě wážiti, gich křesťanským způsobem hle-

dati a užjwati, slowem, učj nás všemu, co nám k šťastnému gak wezdegšjmu, tak wěčnému žiwotu wěděti zapotřebj gest. Z které giné knihy, m. k., se tomu všemu učiti můžeme? Nenj ona kniha všech kněh? Co gsau proti nj knihy swětských mudrců? Wšak negenom dle slow sw. Pawla naučenj, nýbrž i potěšenj z pjsem sw. nabýwáme, o čemž: Djl 2. Nenjli potěšitedlná pro nás wědomost, že Bůh gest náš laskawý Otec? my gehu djtky, dle gehu obrazu stwoření, a k žiwotu wěčnému powolání? Nenjli to potěšenj wěděti, že prozřetedlnost božská všeco řjdlj a zprawuge, že ani vlas s hlavy náš bez wůle Otce nebeského nesege? Nenjli to potěšitedlné, že každé nešťestj, každá nemoc, trápenj, pronásledowánj, křjž, pocházj od Otce nebeského, který nás protiwenstwjm buď trestá, aneb stálost ctnosti náš skaumá? Nenjli potěšenj z pjisma sw. se naučiti znáti počátek hřjchu aneb w nás přebýwagcej náklonnosti k hřjchu? totižto pád prwnjho člowěka? Nenjli to potěšitedlné wěděti, kterak gsauce w hřjšjch se s Bohem zas smjřiti a odpuštěnj hřjchů a milost Božj dosáhnauti můžeme? Nenjli potěšitedlná wjra w Ježjše Krista, gakožto našeho spasitele, wykupitele a budaucjho saudce žiwých i mrtwých? Gaké potěšenj pro nás slabé a hřjchu podrobené lidi, že Bůh i chtěnj i pluňj milostj swau w nás působj, a nám gj při hodném přigjmánj sw. swátostj uděluje? Nenjli potěšitedlné aneb utěšené pro nás,

že we všech našich potřebách důvěrně k Bohu volati, geg prositi, a se na zásluhy Krista Ježíše odvoláwati můžeme dle slow geho: Cožkoli prositi budete we gménu mém &c. Gak utěšená gest pro nás naděge žiwota věčného.

Záw. Čtěte tedy, m. k., rádi w pjsmě sw. aby-
ste z něho inaučenj, i potěšenj, nabyli, však čtěte
a) pozorně, neroztržitě, b) čtěte užitečně, to-
tiž rozgjmeyte to, co čtete, a ptejte se sami se-
be, zdali to zachowáwáte, co pjsmo sw. naří-
zuge, a se toho zlého warugete, které zawrhu-
ge, aneb gestli se slowy aneb wjrau tau těšjte
w křížich a protiwenstwjch žiwota tohoto. Však
poněwadž w pjsmě sw. mnohé věci temné, a
neučenému nesrozumitedlné gsau, gak giž sw.
Petr 2. ep. III. 16. o listech sw. Pawla swědčj,
pročež c) nechtěgte si ge dle vašeho
slabého rozumu gednostranně aneb sa-
mi wykládati, nýbrž ptejte se vašich
duchownjch pastýřů, oni wám ukážj,
co z pjsem sw. k vašemu vzdělánj čj-
sti, aneb gak tomu aneb onomu, dle
smyslu sw. katolické Cjrkwe rozu-
měti máte. Tak, m. k., z čtenj pjsem sw. hog-
ný užitek nabudete, který wám s slowy sw. Paw-
la w dnešnj epistole přegi, totiž: aby ste skrze
trpěliwost a potěšenj pjsem naděgi měli, a Bůh
naděge naplniž wás všelikau radostj a pokogem
w wěřenj: aby ste se rozhognili w naděgi a w mo-
ci (milosti) Ducha swatého. Amen.

2. Rozwřh analytický. Epištola k Řimanům XV. 4—13.

U w o d. Sw. Paweł w psanj swém k Řimanům trestá pýchu, gak židů tak pohanů, a dokazuje, že tito přirozený, onino pak Mogžjšůw (od I. až V. kap.) zákon přestaupili, a proto gak gedni, tak družj hřjchu podrobeni gsau, a Wykupitele Krista potřebuj, a že sprawedlnostine skrze skutky zákona Mogžjšowa: ale skrze wjru a milost Ježše (V. VII. k.) Krista dogjti mohau. Pak dáwá Apoštol wěřjcjm naučenj, gakby mohli w dosaženě skrze Krista sprawedlnosti prospjwati, a hřjchům a tělesné žádosti odporowati; dáwá jim naučenj, (XII — XV. k.) gak se magj chowati, a napomjná gich, aby se cwičili w rozličných křesťanských etnostech, zwlášt prawj: přigjmeyte se wespolek, gakož i Kristus přigal wás ke cti Božj, chce řjci sw. Apoštol těmito slowy: buďte wespolek swornj, trpěliwj, gednomysluj, warugte se wšj rozepře o přednosti w Cjrkwi Kristowě, vzdálena buď wšecka pýcha od wás, neb proč byste se nad giné wypjnali? Že gste we wjře wycwičeněgšj? aneb dokonalegšj w etnosti? anebo sobě na časných statcjch, čili na sljčnosti a zdřawj těla, na důstognosti, na wznešeněgšjm rodu zakládáte? Wšecky tyto wěci před Bohem ceny nemagj; ponjženost, swornost, láska společná wás Bohu mile činj, té žádá Bůh od wás, který wás z pauhé milosti do Cjrkwe swé powolal, a wás wykaupenj Ježše Krista aučastny

učinil. K gedné wjře, k gedné službě Božj, k gedné naděgi žiwota věčného powołáni gsauce, budte i wy gednomyslňj, swornj, snášegjce a přigjmagjce sebe wespolek. Před Bohem nemá, ani který prw žid, ani který prw pohan byl, gakau přednost, neb Bůh nehledj na osobu lidskau, ale čistý a newinný žiwot činj křesťana Bohu milého; a ačkoliw Kristus gen swému národu, z kterého podlé těla pocházel, kázal, aby se naplnila proroctwj, tak přec i pohané, dle týchž předpowěděnj Božjch do Cjrkwe Kristowy z paulhé milosti Božj powołáni gsau, aby i oni ctili gednoho prawého Boha, a kterého poslal, Ježjše Krista, aby každý kdo wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot věčný. To wše, pjše sw. Pawel, má wás napomjnat, abyste byli gednomyslňj, swornj, trpěliwj, snášegjce a přigjmagjce sebe wespolek, aby láska křesťanská mezi wámi se wždy wjce a wjce rozhognila skrze milost Ducha swatého, a wy naplněni gsauce wšelikauradostj a pokogem, we wjře a w naděgi žiwota věčného gedněmi usty a skutky ctili Boha a Otce Pána našeho Ježjše Krista. Zdali se i nás, m. k. toto napomjnanj sw. Pawla netýká? Negsau i mezi námi wšeligaké rozepře, hádky? Nepowstáwagj i ty mezi námi z pýchy? z nedostatku lásky křesťanské? — Owšem nám pjše sw. Pawel: přigjmeyte sebe wespolek. Koho máme tedy přigjmati? slabé we wjře, slabé w etnosti, slabé na těle. —

a) Přijměte, snášejte slabé ve světě, t. g. neumělé, newycvičené w náboženství, newypjneyte se nad nimi, nepohrdejte nimi, nýbrž se přičiňte, ge vyučiti w spasitedlné světě Ježíše Krista, neb prawj písma: Gestli tobě rozum, odpověz nemaudrému. Nemáte-li k tomu častau příležitost wy rodičové? hospodářové? představenj? Nenjli to powinnost vaše?

b) Přijměte slabé w ctnosti, mějte s nimi autrpnost a trpěliwost. Pročbyste nimi pohrdali? Zdali vaše ctnost giž dokonalá gest? Čili gste podobni onomu Fariseowi, o kterém Ježíš, Luk. XVIII, 9 — 14, wyprawuge? Spasitel nám dáwa toto nálezť iřka: Zhřešili bratr twůg &c. a sw. Pawel Galatům takto píše, VI, 1, 3., Bratři bylliby i zachwácen člověk w něgakém hřjchu, wy kteřj duchownj (w ctnosti dokonalejšj) gste, učte takowého w duchu tichosti, prohlédage každý sám k sobě, abys i ty nebyl pokaušjn. Geden druhého břemena neste, a tak naplnjte zákon Kristůw &c.

c) Přijměte, snášejte s trpěliwostj slabé na těle, nemáte wždy chudé, churawé, nemocné, mezi sebou? Čiňte co prawj písma: Lámej chléb swůg lačnému; a co spasitel zřetedlně prawj Mat. XXV, dáli kdo čjši wody studené &c.

Budme tedy gednomyslňj wespolek, newysokomyslňj, ale s ponjženými se srownáwagjce, Řim XII, 16. Snášegme chyby gedni druhých,

měgme autrpnost a trpěliwost s slabým našjm spolubratrem, wyučugme slabého we wjře, napomeňme hřešjcjho, a předcházegme všem našjm vlastnjm dobrým příkladem, tak swět swětlo naše před lidmi &c. přigjmeyme rádi mdlé, churawé, nemocné, chudé, gsauce ugištění, že co gsme neymenšjmu z našjch spolubratrů učinili, to neztratj odplatu swau w nebesjch. Ať společná křesťanská láska gest swazek ten, který nás w gednotu spoguge; tak gisté Bůh neylaskawěgšj naplnj srdce naše wšj duchownj radostj, pokogem swědomj, a blaženau naděgj žiwota wěčného skrze zásluhy Ježjše Krista a moc Ducha swatého. Am.

(Pokračowánj.)

7. Welebná prozřetelnost Božj.

Přeložil W. J. Kamaryt.

Ty, genž neprávě w swé žalosti
 A tjži reptáš na Boha,
 Užasni, hlasem hněwiwosti
 Když ozjwá se obloha!
 Déšť, wichry, mraky probleskuge
 I hromy hlasem přetrhuge
 On! — slowenu nebe otrásal,
 Když druhdy Joba k slowu bral:
 „Sběř sily swoge, wzchop se z pádu,
 Zmužiž se, stůg, dey odpověď:
 Kdes byl, kdy gá diwného skladu
 Překrásný stwořil tento swět?
 Kdy pewnost země gsem postavil,
 A nebes mocni zweleslawil
 I welebnost i mocnost mau?
 Nuž, progewiž mi maudrost swau!“

„Kdes byl, kdy sluncj stotísjce
 Na mžik má ruka rozžala,
 Když poneypřw swé zlaté lje
 Má každá hwězda dostala?
 Prwnj slunečnj papřskowé,
 I tiché gasno luny, nowé
 Kdy zemi této zářili,
 A welebnost mau gewili?“

„Kdo moře w břehy uzavřá,
 Kdo w mezech držj hlubinu,
 Že wlna zemi nepožřá,
 Kdo gistau chowá tišinu?
 Propast pokryta bywši nocj
 Zda neodkryta mogj mocj?
 I mrak mau rukau rozehnán,
 Se země zdwihnut oceán.“

„Gsi-li ty sto, kaž medle přjsně,
 By raněg wzešel gitra swit;
 Zkus pole w den prahnaucj žjžně
 Prochladným deštěm napogit;
 Neb dobrý wjtr plawci dáti,
 A k přjstawu lod' geho hnáti.
 Či země osau by gsi chwěl,
 Že bezbožnjc by strachy mřel?“

„Zda strminami pautj hrůzných
 Prošel gsi moře útrobu?
 I wypočet zde diwů různých
 A zřel dna geho podobu?
 Zda před tebau se obgewila
 A wěčnau tnu poodwalila
 Se strachem brána smřtelná?
 Wjš, gaký Hádcs gjeen má?“

„Snaď wíehrem stisniw nebe mračné

Ty slunce můžeš zakryti,

A zkaliť powěťřj prozračné

A blesky w dešti roditi ?

Co mžik bystřeletjcem bleskem

A w srdci hor trnaucejm třeskem

Wše swěta krage otrásať,

A tworům hněw swůg rozhlásať ?“

„Twogj - li chytrostj wzlétáwá

Orel knesmjrné prostoře,

Po wětru křjďla prostjráwá,

Illedjwá w řeky, we moře ?

Od oblaků zřj přewysokých,

Co we propastech přehlubokých

K pokrmu geho gá mu dal ;

Zdaž od tebe to oko wzal ?“

„Wiz Behemota přehrozného,

Gegž prst můg utwořil s tebau ;

Trnj ostré lahůdka geho,

Bezpečnau naň šlape nohau.

Gak prowazy gsau geho žjly

Zkaušeg ty na něm swoge sjly !

W něm žebra — kruhy z ocele,

A geho roli — kdo rozmele ?“

„Ty můžeš - li Lewiathána

Wytáhnaut udicj na břeh ?

On w prostřed hlaubi oceána

Swůg bystrý rozehánj běh.

On stkwělými kryt šupinami,

Twrdého těla záštitami :

Twé kopj, meč i palice,

To gemu stěblo z metlice.“

„Co žernow gemu srdce gesti,
 A zuby - strašný srpů rád :
 Wlož ruku swau w ně bez bolestj ! —
 Wždy do boge se pustj rád ;
 Na ostrých skalínách leháwá,
 Gich twrdost aniž znamenáwá ;
 Neb sjla gehu ohromná
 To za drobnaunký pjsek má.“

„Kdy k bráněnj se hotowuge :
 Toť strach , že moře wykypj.
 Chřtán gehu plamen wydychuge,
 Že tůně warem zasipj.
 I giskřj oči rozdrážděné,
 Gak wýheň uhľj rozžawené,
 I řeky honj od sebe ;
 A wše to — gest mu od tebe?“

„Když nezčjslných swětů sklady
 Gsem wystrogit a krášlit chtěl,
 Rci, twěli gá prosil gsem rady
 Pro množstwj tolikerych děl ?
 Gak na počátku wšeho wěka
 Prst založil gsem na člowěka,
 Co tenkrát gsi se neozwal,
 Bych ginau twářnost tobě dal?“ —

„To dobře hled' na srdci mji :
 Gen předstaw sobě tworce moc,
 A wůli swatau budeš ctiťi,
 A wzjwati geg o pomoc.
 On wše k prospěchu twěmu strogj ;
 On kárá , ale zase hogj :
 Nes w náděgi swé břemeno,
 A pros — Njm bude složeno.

II. OZNAMOWATEL.

a) Literatura.

1. Reliquien aus den Schriften von Heiligen. Zu Andachtsübungen und zur Erbauung gewählt und übersezt von Aloys Adalbert Waibel. Mit k. k. Censurs - Bewilligung. Innsbruck. Erste Sammlung 1821. str. XVI. a 303. Zweite Sammlung 1821. str. 306. Dritte u. lezte Sammlung 1822. str. 227. 8.

Gestiř zvláštnj a znamenitý ráz věku našeho, že poklady, kteréž prvé swémyslná hrđost zawrhla, opět se wyhledáwagj a znova na swětlo pronášegj; což patrným nám důwodem, gak málo přestáwáme na plodinách, kteréž přjtomný neb nedáwno minulý věk wytwořil. Věk náš taužj gako ztracený syn po opuštění otcowském domowu prawé cjkwe Božj. Gest tedy welmi chwalitebno, že muži oswjcenj duchem a we swatyni cjkewnj starobylosti prošj, poklady gegj wyhledáwagj a ge buďto lidu wzdělanému w rauše učeném, buď lidu sprostému w řeči prostonárodnj předkládagj.

Že přjtomný spis: „Waibels Reliquien“ také přispěti má této potřebě nyněgšjho věku, oznamuge titul geho. Může se také považowati za pokračowánj dřjwe wyšlého spisu „Kleinodien aus den Schriften von Heiligen“ 1819 od téhož spisowatele, u Petra Paula Bollinga, w Augsburce.

Mjsto předmluwy, kteráž se pořjdku čjtáwá, položena gsau wážná slova bohomyslného Sambugy, z nichž kratičký wýtah i zde mjsta zasluhuge. „Gak důležito gest,“

dj Sambuga, „aby Ježíš horliwě hlásán byl! — Wjrai láska utuchla, mrawowé pustnau, neprawosti se rozhognily. Gedno skrze Ježíše můžeme býti zachowáni. On-tě byl giž gednau spasau padlého člowěčenstwa, a protož i w těchto dnech spasil ge může. Naše wyučowánj, naše mrawořečenj marné gest bez Ježíše. On srdce proniká, čistj, napravuge, léčj a utwrzuge. — Čjm wjce prospjwám wěkem, čjm wjce sw. pjsma čjtám, čjm hogněgi o nich rozgjmám a s Ježíšem se seznámugi, tjm důležitějšj widj se mi potřeba Ježíše kázati, — gelikož On od Boha učiněn gest nám maudrostj, sprawedlnostj, poswěcenjm a wykaupenjm.“ —

„Nehorši se na řeči některých učených listů, w nichž tak nehodně Kristu a positiwnjmu křesťanstwj se odpjra. Řeč swěta nemůže býti lepšj než duch swěta; neboť nepocházj duch ze slova, ale slovo z ducha. Páni ti gsau nad mjru skrownj, oni smálem za wděk přigjmaj, když se jim gen něco maličko z e studené kuchyně o mrawnosti předložj, gest jim dostatečné pro toto těžké břjmě dne a pro horký bog žiwota; my však tjm newystačime. Nám potřebj nowého, nebeského chleba; kterýž nedostal se nám se zákonem starého neb nowého Mogžše, nýbrž s milostj a prawdau, s Kristem s nebe nám gest dán.“ —

„Wěčným mudrowánjm a pochybnostj roztrušowánjm nechali gsine srdce ustydnauti a téměř wšecky city nábožné wypáchnauti, nawodjce lidi toliko na to, aby usta-wičně gen odkljzeli a bořili; o to sine ale nepečowali, aby srdce gegich čistějšim se stalo, a pewněgi na Bohu založeno bylo. Nechtěgili si učenj tito o d Boha dáti ukázati cestu a prostředky, k dosaženj swého a bližnjch swých blahoslawenstw, obáwám se, že se gich geště dlahu nedohlédaj, an národowé za tjmto smutným rozptýlenjm geště dlahu hynauti budau.“

„Dosti gsem se již přesvědčil, že to slovo *Oswjcenj*, na mnohé tak kauzedlně působěj, celau swau moc z gegich srdce wzalo, kteréžto gmněna takowého potřebuge, aby bláznowstwj swé něgakau ljbegnau twářnostj zastřiti mohlo. Smysl prawý gmněna tohoto skau-mati nenj gegich wěc.“

„Nikdý gsem nebyl nepřitelem prawé oswjcenosti, gelikož gsem se nikdý rozmysliti nemohl, abych nepřitelem prawdy se stal. Podlé mjry skrowných schopnostj swých snažil gsem se wždy gj hágiti a rozširowati. Ale wyzneyme: sbor ten, gehož heslo bylo: *Oswjcenj*, wywedl welmi špatně swůg aukol, a welmi neprávě mu rozuměl. Znamenitá geho část hledala gen důwodů pro swé nárůziwosti, a co ge omalauwalo neb obálelo, nazjwala oswjcenjm.“

„O ostatnj části mohlo se právě říci, co pjsino sw. prawj: Oni nepošli od těch mužů, skrze něž spasenj se státi má Izraeli.“

„Gestli to gmněno *Oswjcenj* u mnohých w lehkost přišlo, gednak odtud to pocházj, že mnozj ginák prawěho oswjcenj schopnj mužowé welmi neprozřetedlně ruky podali lidem nehodným, sobětliwým, nárůziwostem powolgjejm, a gen rušiti a bořiti žádostiwým. Kdo to medle schwálj, když každý gak w měštanském tak cirkewnjm řízenj bořiti chce, a všeco co starého zkořena wywratiti; však gistotu nemůže dáti, že něco dokonalěšjho, než co potud stáwalo, ustawj? Geli oswjcenj u mnohých obuzeno, kdo gest tjm winen, nežli oswěcowatelé sami? Necht se oni gakkoli proti tomu zpjragi, potomstwo a geho letopisowé na gegich list to napjšj, a toto neblahé mudrowánj gegich, w němž ani mjry ani mezej neznagi, škaredě někdy wyobrazj.“

„Pohaněnj, gjmž hrdj sobjkowé ti mjrněšjch bratřj swých zhyzditi usilowali, hrob gegich kryti bude, a gmněno gegich we wěčné zůstane neslávě.“

„Samým o práwch rokowańjm zapomněli gsau lidé tito, že powinnosti magj; a když téměř celý swět gsau zapálili neopatrně whozenau giskrau, nic giného (prý) nečinili, nežli že newinná práwa swá gsau wykonali.“

„Kdo upřímně chce mluwiti, wyznati musj, že tato dobrá wěc giž dále padesáti let pod tisjcerými zámysly a tisjcerými úklady se kuge, a všecko se gen strogilo a směřowale k tomu, aby ze swrchowaného dobra člowěčenstwo olaupilo. Milionové nešťastných hlasným gsau důwodem, co se stalo; a při všem odporu předce gen zůstane prawdau, že, gestli za času hrubé newědomosti powěra obětj swých si wyhledáwala, liché mudráctwj našeho wěku ani s miliony se nenasytilo; neb poněwadž nadwětrnými abstrakcemi se krmj, neuahlédá nikdy na swět skutečný, a nemůže se tudy pohledu geho zhroziti.“

Spisowatelé, z nichž ony pozůstalosti, neb gak ge skladatel nazjwá, „Reliquien“ sneseny gsau, gsau následujej:

W sbjrce prwnj: 1. Sw. Ambrož. 2. Sw. opat Benedikt. 3 Sw. Anselm.

W sbjrce druhé: 1. Sw. František Saleský. 2. Ctihodná Margarita Maria Alacoque. 3. Fenelon.

W sbjrce třetj: 1. Sw. Klemens Řjmský. 2. Sw. Ignac mučedlnjk. 3. Sw. Polikarp. 4. Sw. Cyprian. 5. Sw. Hilarius. 6. Sw. Athanasius. 7. Sw. Leo Welký. 8. Sw. Řehoř Welký.

K tomu připogeny gsau dvě přjlohy: 1. Odpowěd na některé odpory proti ascetickým spisům. 2. Powzbuzenj Božj k důwěrnému s njm obcowánj; z pjisma sw. wybrané. Zlomky tyto obsahujj výbor modliteb, mravných naučenj, rozgjinánj a důtkliwých průpowědj.

Ze sw. Augustina nenj tu nic přigato, poněwadž spisowatel zvláštnj sbjrkou ze spisů tohoto oswjceného učitele wzdržel, kteráž pod následujcjm názwem na swět-

lo vyšla: Schätze aus den Schriften des heil. Augustin, zu Andachtsübungen u. zur Erbauung gewählt u. übersetzt. Augsburg. bey P. P. Bolling 1824. 8 str. IV. a 339.

Při této práci použil spisu, kterýž zasluhuje, aby se v rukau každého vzdělaného křesťana nacházel; gehož názew: Divus Augustinus vitae spiritualis magister &c. a Felice Mayr. Venetiis 1758.

Wšecky tyto tři spisy welmi způsobné gsau, křesťana na cestu prawé ctnosti uvesti, a geg w nj utwrditi, protož všechno schwálenj zasluhuj. J. Černý.

2. Jzidor, Sedlák Lbotský. Ušlechtilý přjběh pro lid wenkowský i městský. Sepsaný od Josefa Hubra, faráře w Ebersbergu, a Josefem Megstříkem, děkanem Swětelským, w češtinu uведенý; dwa djly 8. W Praze u Josefy Vetterlowé 1822. str. XII. 235. a 304. wáz. za 48 kr. střjbra.

Každý, gen poněkud zkušený a na neyhlawnějšj potřebě lidské hledjci, uznati musj, gak welice potřebné a užitečné by bylo, by lidé tělesně pracujci w prázdnych hodinách schopnostem přiměřené a k dobrému wedaucj knihy čtali. Gak mnoha hřjebům, které lidé takowj často gen za tau přjčinau páchaj, že newědj gak prázdny čas sobě ukrátiti magj, by se cesta zamezila! Gak by se gegich obyčegně newzdělaný, předsudky a powěrami zatmělý rozum oswjtil, rozgasnil, a gich často neohobné a zatvrzelé srdce wzdělalo! Potom by teprw každé sjně w chránu Páně rozsijwané w dobru zemi padlo, a stý užitek wydáwalo. Má nám tedy pastýřům duchownjm, kteří z gich dnšj odpowjdati musjme, na tom záleženo býti, abychom se všemožně wynasnažili, dušjm nám swěřeným přjležitosti a chuti k užjwánj toho spasitedlného prostředku dodati. To se stane, když mládeži školnj neb w opakujcejch hodinách (když se kniha předepsaná celá přečtla) na odměnu pozornosti a pilnosti z takowé wyu-

čugjej knihy eos přečteme, smysl a užitek náležitě wyložjme; když to samé uswých domácjch w prázdnych hodinách učinjme; když takowé knihy nemocným, kteří powstáwagj, ale pracowati geště nemohau, zapůgčjme, aby w nich buďto sami čtli, aneb sobě čjsti dali a t. d. Horliwý pastýř sto příležitostj nalezne, osadnjkům swým takowé wyučugjej knihy w powědomost uwesti a gim k pilnému čtenj chuti dodati. Přitom ale také nápomocen býti musj, gak a odkud by ge sobě za neylewněgšj penjz zaopatřiti mohli.

Takowá, schopnostem sprostného lidu přiměřená a we všech okoličnostech wyučugjej kniha gest J z i d o r, s e d l á k L h o t s k ý.

1. Obsahuge prawdy lidu wenkowskému welice potřebné a užitečné, u p. gak domácj a polnj hospodářstwj rozumně zprawowati, gak swé djtky po křestansku wychowáwati, gak we všelikém trápenj sebe a swé domácj potěšiti, sobě i gim poraditi, bližnjmu dobře činiti, newinných radostj newinně požjwati; gak se wždy w neyinaudřegšj prozřetedlnost Božskau důvěřowati, gak požehnánj Božjho aučastnými býti, sebe wespolek k pobožnosti wzbuzowati magj a t. d.

2. Způsob psanj této knihy gest dle příkladu o wychowatelstwj welice zaslaužilého Salemana tak swětly a přjgemný, že i ten neysprostněgšj gak čjsti počal, gen bezděky knihu tuto stranau odložj. Zde se klade všecko w ušlechtilých přjbězjeh před oči. Wšecko zde žije, všecko tak zřetedlně a spanile se wyobrazuge, gakoby čtenář na to patřil, sám vše poslauchal, sám každému přjběhu přjtomen byl. A což knihu tuto geště užitečněgšj činj, gest:

3. že přjběh tento nenj wybrán z předešlých stoltj, gak w giných knihách z wětšjho djlu nalezáme, ani z cizjch vzdálených kragin, ani od králowských dworů,

neb z welikých měst; nýbrž wzat gest z společnosti wesnic neb městeček našeho věku. Gestit to přiběh rádneho a bohabogného wesničana, a proto tjm swětlegšj, uslechtilegšj a kratochwilněgšj. W cele této knize čtenář jako doma gest; všecko snadno pochopj, co se o poli, o worbě, o zahradách, o auhořenj a olukách, co o dluhu dělání a splácenj, o nauzi a pomoci, o žiwotu a smrti, a o giných důležitých věcech powjád.

3. Rozličná Poučowánj křesťanská na neděle přes celý rok, sepsaná k duchownjmu užitku a potěšenj pobožných čtenářů od Josefa Gawurka, kněze cjrkwujho, 8. W Praze 1819 wytištěna pjsnem Josefy Vetterlowé 2. djly, stran. 416. a 702. za 1 zl. 36 kr. stříbra.

Aby se poznalo, co se o této užitečné knize sauditi má, za neyaučiniwěgšj držjm, krátký obsah gedneho nedělnjho pogednánj wytáhnauti, totiž na neděli prwnj po třech králjch: O poslušenstwj dětj k rodičům, a gak ge rodičowé k poslušnosti zwáděti magj.

Aby děti k poslušenstwj pohnul, předstawuge Pan Spisowatel :

1. Příklad dwanáctiletého Ježjše s wzbuzenjm Mat. 16, 24. že děti wždy, ohotně i w těžkých věcech poslauchati magj, gak on, an i dalekau cestu do Jerusalema konal, a tam přjmo do chrámu Božjho se bral, Otci nebeskému w neyhlubšj pokoře se klaně. Tak že i oni od rodičů do chrámu Páně poslány se Pánu Bohu klaněti a t. d. magj.

2. Magj děti rodičů poslušny býti, proto že ge ctjti magj, což gen poslušenstwjm dokazugj.

3. Zasluhngj toho rodičé, proto že se o děti staragj, zač se gen tak odslaužiti mohau.

4. Děti poslušné gsau Bohu milé, zde a po smrti šťastné.

5. Poslušnost gest dětem prospěšná, proto že neznaej, co ge k dobrému wede.

R o d i č o w é z w á d ě j j d ě t i k p o s l u š e n s t w j :

1. Když hned w prwnjm wěku, pokudž se geště na rukau nosj, gich swězkawosti (myslnosti) odporugj, a gim w tom, což křikem žádagj, po wůli nečinj, gegich kwjlenj sobě newšjinagjce.

2. Chybugj rodičowé, chtjce dětem ustawičně poraučeti, hřmotným hlasem rozkazowati, ge klenjm k poslušnosti nutiti a t. d.

3. Magj rodičowé dětem poslušnost odměnami oblehčowati, gako Otec nebeský to činj.

4. Pročež magj rodičowé dětem dobré následky poslušnosti náležitě wygádríti, a ge také těch následků, pokudž na wůli záležegj, aučastnými učiniti.

5. Obzwlášť ale magj gíž záhy do autlého srdce djtek swých zákon Božj wštipiti. Efez. 6, 4. I. Tim. 5, 10. Koloss. 3, 20. a ge na to pozorny učiniti, gakí odměna dobré I. Tim. 4, 8. gaký trest naproti tomu zlé děti očekáwá. V. Mož. 27, 16. Přjsl. 30, 17.

6. To wše magj rodičowé laskawě a w přjhodném času konati, odporugcj ale hned potrestati, což přjkla-dy wyswětluge.

Na ten způsob gsau wšecka giná nedělnj ponaučenj zhotowena, s tjm gediné rozdjlem, že P. Spisowatel důwody, pohnůtky a giné průpowědi, gak w tomto obsa-hu se nacházegj, nerozdělil; nébrž bez wšeho poznamená-nj gedno po druhém wyprawuge.

b) S m j š e n i n y.

α) Z á k o n y.

1.

Dwornj dekret dne 4. března 1828. Na dotaz, zdali dwornjm dekretem dne 18. zárj 1827. pro-

hlášené osvobozenj farnjeh stawenj od domownj třjdnj a činžownj daně toliko na obydlj farářů a lokalistů obmezeno, aneb spolu na oddělené obydlj kaplanů, kostelníků, na farnj hospodářská stawenj, a na byty u filialnjeh kostelů přebýwagjcjeh beneficiatů a wenkowských duchownjeh wztaženo býti má, rozhodnulo se, že genom na obydlj farářů, lokalistů a kurátnjeh kaplanů osvobozenj ode daně ze stawenj vymezeno gest; poněwadž gen u těch stawenj gakožto auřednické obydlj (Aints - ubication) a přebýwánj w něm, gakožto in partem salarii kuratnjmu knězi popuštěné považowáno býti může, na kterémž ohledu přjčina osvobozenj se zakládá. Co se hospodářských stawenj dotýká, důtaz onen rozhodnut gest giž 1. března 1820. w §. 7. instrukci ku klassifikowánj obydlj, an wůbec takowá (hospodářská) stawenj do té třjdy nepatřj, pokudž toliko k swému vlastnjmu ustanowenj slaužj, a k obýwánj se buď nepotřebujj aneb dokonce nehodj.

2.

Dwornj dekret dne 2. čerwence 1828. Neupaštj se od nařizenj dne 29. března 1800; podle kteréhož kostely, pak i swětská i duchownj nadánj (fundacj) po odraženj ustanowených a nadaných wýloh pozůstalý čistý zbytek wykazowati, a z něho třjdnj daň odváděti magj.

3.

Dwornj dekret dne 12. čerwence 1828. K zamezenj wšeliké ucmj, která se školnjmu fondu tjn činila, že platy pomocnjům učitelským, toliko do trwánj nemoei učitelowj powolené, geště po čase se wykazowaly, kurátnjmu duchowenstwu se nařizuge: aby pokaždé od učitelů i pomocnjků obapolně podepsané kwitance negenom s doloženjm potwrzowali, že kwitugjcj se dosawad u té školy nacházegj, alebrž i přjčinu zřegmě udáwali, proč přjdawek na pomocnjka powolen byl.

β). C j r k e w n j z p r á w y.

1. Z P r a h y. Geho kněžecj Milost náš Knjže - Arcibiskup uznáwage, že pro znamenitý počet kagjcech w běhu ročnjm do chrámu sw. Wjta na hrad Pražský k zprávě Božj chwátagejch wjce zpowědlnjků zapotřebj gest, přjslušnými důehody ročnjni nadal dwa tak nazwané P o e n i t e n t i a r y, kteřj wážným přjsluhowánjm swátosti sw. pokánj všem wěrným křesťanům w záležitostech swědomj k spasitedlnému prospěchu pomoci býti magj.

2. Z P r a h y. W zastánj G. Kn. Mil. Pána, Pana Wáclawa Leopolda, Neydůstogněgšjho Knjžete Arcibiskupa našeho, po weliké nemoci zemdleného, wykonal Neydůstogněgšj Suffragan a Biskup Pan František de Paula Pištěk, w kragi Plzenském, we wikárstwjch: Plzenském, Strjberském, Haydském a Taužetinském letošnj hlawnj kanonickau visitaej, přitom na 26 stanowištjch 91 beneficij a w Tachowě a w Plzni spolu dwa františkánské kláštery k prohljženj přišli. Každého dne následugiej pořádek zachowáwán: Ráno, gak mile lid a mládež k biřmowánj byli shromážděni, odebral se G. B. M. w průvodu z fary do kostela, kdež, u welkého oltáře přjslušnau řečj k lidu promluwiw, swátost sw. biřmowánj udělowati počal. Po biřmowánj gedem zpowolaných duchownjch w přjtomnosti G. B. M. měl kázanj, po němž Neydůstogněgšj P. Biskup obět mše swaté wykonáwal, po gegjnjžto skončenj k mládeži u stupňů oltárnjch shromážděné, o dwogjm ejli swého přjchodu mluwil, a přiměřenau katechisacj gednomu z přjtomných duchownjch držeti welé, kterau posléz řečj přiměřenau sám skončil, a kostelnj věci prohljžew tak nazwané officium pro defunctis w kostele a na hřbitowě wykonáwal, odkud do fary předešlým pořádkem uweden, stawenj farnj prohljžet a pak saukromným dotazovánjm komissařů patronát-

njch a občanských představených, záležitosti duchovenstva, učitelstwa, staw kostelů, škol, farních a giných podobných stawenj wyšetřowal, a k dalšjemu wygednání poznámenáwal.

Při této wisitaci bylo biřmowáno :

we wikárstwj Plzenském	4044
— — Střjbrském	3682
— — Haydském	5615
— — Taužetinském	3440
wšubee	<u>16,781.</u>

Téhož roku G. Kn. Milost P. Arcibiskup biřmowal w hlawnjim chrámu sw. Wjta w Praze	1285
w domácj Kapli	37
Dohromady tedy	<u>18,103.</u>

3. Památná slawnost w Plasjch.

Desátý a gedenáctý den měsíce Srpna r. 1828 stały se netoliko Plasům, nýbrž i celému tamnjmu okolj z mnohého ohledu památnjní: a sice den prwnj pro slawné wyswěcenj nowě přestaweného kostela Swato - Wáclawského a přiloženj pozemských ostatků Sw. Mučednice Walentiny, druhý pak pro přenešenj w Pánu zesnulých audů neyosw. knžecj rodiny Metternich - Winneburgské do nákladně wystawené hrobky pod výše gmenowaným chrámem, — a prohlášenj od Geho Swatosti Papežské Lwa XII. tomuto kostelu bullau od 14. zářj 1827. milostiwě udělených plnomoených odpustků skrze 10 dnj w každém roce *). Krátké popsánj této dwau-

*) K zjškánj tohoto cirkewnjho pokladu ustanoweni byli od neydůst. Ordinariatu dnové následugcej :

a) den Sw. Wáclawa ;

dennj slawnosti stůg zde na památku zbožného snažení našeho welectěného knjžete Klementa Wáclawa Lothara z Metternichu, gakož i na důkaz newšednj lásky k náboženstwj, kterau i uté příležitosti lid náš okolnj wyge-wil. S nábožnau, a takořka dětinnau radostj těšili se bljzej i podálnej obywatelé na tento slawný den.

Ale záře zornj zahalila se tenkrát do pláště mračného. S oblohy zakalené spustil se déšť hustý, který trwage po několik hodin nastáwagij všeobecnau radost pokaziti hrozil. Než na wzdor newljdné powětrnosti hrnuli se hned za časného gitra ze všech stran zástupové pobožných pautnjků, kteří ač weskrz promoklj, nicméně s utěšenau twářj spěchali s pahrbků do prostranného audolj, kde vážné zwuky zwonů se všech věžj chrámových přjchozjm brzky začátek slawnosti oznamowali.

Nynj však i obloha ukázala nám gasněgšj twář, temnj mrakowé se progasnili, a déšť přestáwal. K šesté hodině wyšlo duchowenstwo z farnjho kostela blahosl. P. Marie w bjých prostých rauchách, aby Geho bisk. Milost, Neydůstogněgšjho P. P. Františka de Paula Pištěka, Pražského Suffragana z Geho obydlj do kostela Sw. Wáclawa w slawném průwodu doprovodilo. — Hudby zněly, praporce wály, zpěwy se rozléhaly, a w krásném pořádku odebjralo se shromážděné množstwj na ljbý, newysoký pahorek, z kterého nákladně přestawený, pro knjžecj hrobku určitý chrám Páně se swým vážným i utěšeným portálem každému oku mile zawjtal.

Po wykonané modlitbě přede dvěřmi chrámovými wstoupil Neydůst. P. Biskup do nowého stánku Božjho,

b) den dušiček a následugjcjch 8 dnj pořád po sobě zběhlých,

c) den aumrtj poslednjho wládyky oswjcené rodiny Metternichské tudž na ten čas 11tý d. Srp.

a nesčíslné množství pautníků, které, pro newelkau prostrannost kostela, slawnému swěcenj přjtomné býti nemohlo, rozložilo se po zelených výšinách wúkel kosteljčka, z kterého zaznjwały hlasné modlitby swětjeho Biskupa a slawné antifony pěgjejo kněžstwa. Téměř 5 celých hodin trwali krásnj, wýznamu plnj obřadowé při wyswěcowaňj, na které pro poswátnau wážnost, s kterau od Geho bisk. Milosti konáni byli, oko citliwego diwatele bez slzj patřiti nemohlo. Po wyswěcenj kostela odebral se Neydúst. P. Biskup s přísluhgjcjm duchowenstwem w ténjž pořádku gako prwé do farnjho kostela, aby wyzdwihl tělo Sw. Walentiny, od Swattosti Papežské kostelu Swato-Wáclawskému darowané.

Ilaholenj zwonů, hlučná hudba, hlasné zpěwy a modlitby doprovázely swaté tělo nešené od osmi kněžj do nowě wyswěceného stánku Božjho, kde na připraweném mjstě pod oltářem s přjslušnou sláwau uloženo bylo.

Podánj bližšj zpráwy o této Swětici nebude snad zde nemjstné.

Tělo Sw. Mučedlnice Walentiny nalezeno bylo dne 8. pros. r. 1827. w Řjmských Katakombách (in cornetorio Calisti) mezi hroby prwomučedlnjků cirkwe sw. s nádobkauskleněnou, gegj krwj naplněnou. K rakwi přiložen byl bjlý mramorowý, na způsob podlahulé tabule tesaný náhrobnj kámen, s následugjcjm dobře zachowaným nápisem :

SATUBBIUS MAXIMINUS BENE MERENTI CONIUGI
VALENTINAE QUAEVIXIT MNCVM NVNXXXV ✠
✠ MENS. III. DEPOSITA XIII. KAL SEPT. IN PACE ✠.
to gest :

Satubbius (seu) Saturrius Maximinus benemerenti
Conjugi Valentinae, quae vixit mecum annos 35. mens. 3.
Deposita 13 Kal. sepulta in pace.

Z těchto řádek, které věhlásnj professoři starobylosti, Nibbi, Visconti a Carlo Fea w obšjrném pagednánj, genž před sebau máme, wyswětliili, lze saudit, že tato sw. mučedlnice buď ku konci 3tjho neb začátkem 4tého stoletj mučedlnickau korunu obdržela. — Dotčený náhrobnj kámen se nynj w Plasjeh w nadřečeném kostele Sw. Wáclawa we zdi za tumbau chowá.

Tělo Sw. Walentiny, Řjnským umělcem překrásně ozdobené, a gako znova do žiwota powolané, darováno bylo před neďáwným časem od Swatosti Papežské Gcho Oswjcenosti knížeti Klementowi Wácl. Metternichowi; odeslánj pak obstaráno bylo neydůst. Arcibiskupem Tarsisským, Petrem Ostinim.

Spanilá gako angel umjragiej ležj podoba tato w rakwi zlatem draze ozdobené, gakby se nynj teprwé se swětem laučiti chtěla. W gegjnu napolo zhaslém oku obrazj se žhaucj taužebnost po krásnějšjmu žiwotu; slitná blednaucej twář gewj poklid wnitřnj. — Drahý národj oděw, zlatý náčelek i sponky u brunátneho pláště oznamuj nám Řjnanau wyššjho stawu. — Celá podoba tato, gakby z oné wypúgčená řjše, wzbuzuge w diwateli cit gakýs nábožný, pro wyššj cnost wraucj, owšem pak připomjnuá na oné, ač krwawé, nicméně w mnohém srownánj blažené a krásné časy prwnj křesťanské cjrkwě.

Referent nemohl to wnitřnjmu puzenj odepřiti, aby city swé, které w něm patřenj na tyto drahé ostatky zbudilo, několika prostými řádky neproněsl. Zde gsau:

Swětice Božj! Twůg žiwot překrásný
Dokad gsi putowala na zemi,
Winul se co potůček čistý, gasný,
Během newinným mezi růžemi.

W pobožném srdci twém gen láska plála,
Hraucj láska k Bohu, k bližnjmu:
A pewně gsi u wjře lásky stála
Wždy wěrná až k dechu poslednjmu.

Pomocná ruka twá byla žehnána
 Kde bjda nuzné bratry swjrala,
 Kde wljdné, tiše, co s nebe seslána
 Utrápeným gsi slzy stjrala.

Duše když twá na prosbách trwagjej
 Suebeštany se zbožně spogila,
 Ne wjce zemi té pomjgegjej,
 Nebeské vlasti gsi giž patřila.

A pro tu vlast gsi statně bogowala
 Co skálosilná wjry rekyně,
 Pro nj žiwot katům gsi ráda dala,
 Usmjwagje se w smrti hodině.

Tu angel Páně s palmau kynul tobě,
 Co wůdce k blaženějšm kraginám :
 A gen twé kosti uložené w hrobě
 Drahau památkau pozůstaly nám. —

Giž po tomto bezděčném pozastawenj k dálšjmu popisowánj našj slawnosti se nawrátme.

Nynj se všeecko z kostela wyhrnulo wen na kázanj, které ctihodný p. Wáclaw Dryák, Administrator fary kozogedské, pro weliké množstwj pautnjků, gežto se do chrámu P. směstknaťi nemohlo, s balkonu chránowého, tudjž pod šjrým nebem držel. Mocně rozléhala se slowa řečnjkowa, zřetelně opakowaná bljzkým echem, které ač se zdálo gakoby newiditelný gakýsi kazatel sausednjm horám hlásal, nikoliw předce srozumitelnosti ugmu nečinilo. Řečnjk mluwil o dwogjm pokladu od Swatosti Papežské nowě wysvěcenému chrámu Paně uděleném, o drahých totižto ostatech Swaté Walentiny, a desjtidennjch plnomocných odpustkách, s horliwostj i gádrnostj, gakauž tito důležitj přednětowé žádali. — Bylo-li dole shromážděné množstwj, genž zwysokých i nizkých stawů posestáwalo, důkladnau řečj geho pohnuto; tedy wystaupilo to pohnuť na neywyššj stupeň, když neydůst. p. biskup po skončeném kázanj na krag stupňů po-

wystaupna, ku křesťanskému lidu se známou Apoštolskou horliwostí slova spasení mluwiti se gal. — Sotwa několik srdečných slow pronesl, již se třpytily slzy w každém oku. Čin děle mluwil, čím wíce se množilo wzdychání a přešlo konečně w hlasitý pláč, který se před skončením geho hluboce zajímavé řeči owšem neutišil. Ale i sočj neydůst. řečnjka zářil se radostný ples, zvláště když we gménu našeho Neyvyššího Pastýře, Wáclawa Leopolda wraucně díky vzdával Geho Oswjcenosti Knžeti Metternichowi, genuž pro důležité státnj gednání nedostalo se potěšení, této njm připrawené slawnosti přítomnu býti. I děkowal we gménu vlasti, we gménu sw. náboženstwj za to duchownj potěšení, které welectěný kujže swým pobožným poddaným připrawiti ráčil, an to skwostné stawení k wěšjnu uctění Božjmu a k powzbuzení wraucnějšj mezi lidem nábožnosti znouu do krásnějšjho žiwota powolal. Potom všeco se opět odebralo do kostela, kde neyd. p. Biskup pontifikálnj mši sw. konal, a posléze plesagij zpěw sw. Ambrože slawně napěl.

Při stolování prowozen byl následugj Hymnus, k této příležitosti od P. Prof. Sedláčka složený, kterýžto i tiskem w obogjm gazyku wydaný mezi přítomné wznesené hosty rozdáwán byl. Zde následuge.

Den počjuá, a noc swá černá křdla spaušj hbitě,
 Sen mjgj, každý žiwok procituge na uswjtě:
 A slawněgi než giudy wbrunatném wystaupá pláši
 Dnes záte zornj, gakby zwěstowala sláwu vlasti!
 Twor každý wraucně přjchoz nebeského swěta slawj,
 A plesem nesmjrným, a ragskau rozkošj se bawj:
 A ze všech wěžj chrámowých gesti slyšet hlaholenj,
 A oblaukowě sláwy pnau se laurem ozdobenj.
 Tu hudeb zwuk, tam zpěwů hluk, zde z baucharonů rány
 Se střdagjce probjhagj hory, lesy, stány,

A audoljeko, okrauzené lesem, w ciu płowe,
 Ay! což wás táhne do Plas zbožnj pautnjckowé?
 Proč mjhá se a walj lid w tak přenesmjrném množstwju?
 Co znamená shou před chrámem, a klaněnj se Božstwju?
 Čtwerá dnes radost gest zde srdci, duchu připrawena
 Od Kujzete, Gehožto nabožnost buď welebena!
 Dnes nowý Božj dům zde obdržuge poswěcenj,
 By srdce nalezlo w něm úlewy a potěšenj.
 Zde Kujže, Gehož gméno žehná swět, zas důkaz dáwá,
 Že Genu nade wše gest Cjrkwe čest, a Božj sláwa.
 Proto geg Františkowa důwěra nad giné wznesla,
 Proto mu mnohá králowstwju wděčnosti wěnce nesla.
 Geg Spanělsko i Neapolsko počtau ozdobuge,
 Před Gehož mandrostj a cinostj zlost se oddaluge.
 Což znamená tam w chrámě podoba ta přespánilá?
 Giž otec swatý Mu na důkaz pocty odesláš?
 Genž w rakwi zlatoskwaucj, čarokrásné, odpotjwá,
 Giž darował nám ten, na Něgž swět s důwěrau se djwá?
 Ha! toť gsau swaté ostatky, gest Walentiny tělo,
 Gež Klement chtěl, by audolj to za poklad swůg mělo,
 Gest mučedlnice vlastnj krew! giž wylila pro Pána,
 Pro swaté Ewangeliium, njmž swětu blahost dána.
 Zde spočjwá choť Kristowa, nás wábje k swaté cinosti,
 Až po wezdeyšjm žiwotě i nás smrti těla sprostj.
 Wšak Otec swatý hogněgi chrám tento obdařuge,
 Otwjrá poklad cjrkewnj, odpustky uděluge
 Wšem těm, kdož s dobrým aumyslem chrám tento nawštěwugj
 Zhaweni hřjchů, pokrmem se božským občerstwugj.
 Skrz deset w každém roce dnj, lze nám těch darů dogjt,
 Se s cjrkwj swatau aužegi, se s Kristem Pánem spogit.
 Wšak pod tauto gen weymjukau: „když s wraucj pobožnostj
 „Se modljme, by zachował Bůh kujžat we swornosti,
 „By poblauzené bratry On naučil prawdu znáti,
 „By ráčil swatau cjrkew swau od zkázi uchowati,“
 O, plesey Plaské audolj! buď wěčně welebeuo,
 Žes bylo dary tolika od cjrkwie obdařeno.
 Giž na tisjce lidu zřjm sem ročně putowati,
 A slyšjm zpěwy nábožné se odwšad rozljhati.
 A žehnat častné Kujže, od Něhož to štěstj pošlo;
 Skrz Něgž to tiché audolj tak mnohé sláwy došlo.
 Genž Plasy wraucně miluge, nedlj gich blaho množit,
 A po swém slawném žiwotě zde kosti swé chce složit.
 Giž nádherne to stawenj gest k tomu spořádáuo,
 Giž čtweru w Pánu zesnulých sem zbožně odesláuo:

Giž František zde spočjwá, důstogná někdy hlawa,
 A vážný Knjže, lidomil, Rakauských zemj slawa.
 I Eleonora ležj zde choť Klementowa gasná,
 S njmž žila, w swazku růžowém, tak mnohá léta šťastná!
 A Klementina, drabá deč, ta spanilá a ctnostná!
 Giž, pro Bůh! zachwátila w mladosti smrt nelitostná.
 Zde slavná Marie též spj, giž Estrházi želj,
 Genž láskau geště po smrti s nj srdce, ducha zdělj:
 Však spustme strasti oponu, a patřme nad nebesa!
 Zde spj gich tělo w pokogi, tam w radosti duch plesá.

Jehowa! silný, swatý, wěčný!
 Zde klanjme se před tebau!
 Po tobě taužj cit náš wděčný,
 Tě wzjwá wraucj modlitbau.
 Slyš Wšemohaucj všecka přánj
 Pro knjžecj náš celý rod,
 Deyž Mu swé swaté požehnánj,
 Sřez Geg od bauře, od nehod:
 Ať na těle i duši blaze
 Wše se Mu weđe w stálosti:
 Na této žiwobyťj dráze,
 A weď Geg k nesmrtnosti.
 Zachowey Františka též Krále,
 By dlouho šťastně panowal,
 K dobrému vlasti, k Božj chwále,
 A nás wždy w srdci uchowal.
 Požehney Knjžata a Pány.
 By wládli w swatém pokogi,
 Ať — swornosti duch milowaný
 Ge citem lásky opogj.
 I Lwa, pastýře neyvyššjho
 Chraň od wšj strasti, nemoce,
 Ať užj stáda neydražšjho
 Swé Cirkwe mnohé owoce.
 A naše bratry poblaudile
 Oswět, by pochopili Tě,
 Šli nazpět k matce drahé, milé,
 Se nawrátili k gednotě.
 A Wěnceslawa nábožného
 Wrchnjho w Čechách Pastýře
 Žehney! a dey, by stáda swého
 Wznik spatřil w ctnosti, we wjře.

A Suffragána horliwého
Swým swatým duchem podporug;
Při wšem, co počne wznešeného,
Wždy, Pane, při boku Ma stůg!

A tak ten wázný den ať slawj pozdnj potomkowé,
Ať njm se počnú zde nowá blaženost!
Ať spasitelnj gim se wywinugj duowé,
Wšak wždy gim w paměti buď Klementowa ctnost!

* * *

O šesté hodině s poledne bylo obyčegné poželmánj w Swato - Wáclawském chrámu Páně, po kterém Neyd. P. Biskup, a okolnj duchownj téměř do dewjti hodin s večera zpowěd wyslýchali. A tak se skončil té památne slawnosti den prwnj.

Den druhý počal se swěcenjnj knjžecj hrobky, načež w kapli Sw. Margarety, kde čtwero rakwj prozatjnn se chowalo, officium defunctorum za zemřelau knjžecj rodinu wykonáno bylo. Weliký černě přistřený wůz, přiozdobený šjtj neyosw. rodiny, pogał tyto rakwe *) we swé temné, zakryté luno. Zdlauhawým wázným krokem blížil se průwod k hrobce. — Mezi tjm časem, co se knjžecj těla s wozu do temné krypty odnášela, pozdwihl neydůst. P. Biskup opět hlasu swého, stoge gako předešlého dne

*) Otec nyněgšjho neyosw. knjžete Klementa, Frant. Giřj Knjže z Metternichu, státnj Minister † 11 Srpna 1818, wěku swého 73 let.

Eleonora kněžna z Metternichu, prwnj manželka Geho Oswjc. Knjžete Klementa, rozená hraběnka z Kaunic - Rietberg † 19 Března 1825 w Pařjži, wěku swého 50 let.

Princezna Klementina, dcera Geho knjž. Oswic. w 16 roku stáří swého † 6 Mäge 1820.

Princezna Marie, též dcera Geho Oswjcenosti, prowdaná hraběnka Esterhazi, † 20 Čerwence r. 1820.

na stupnjch chrámowých přede wchodem kobydlj smrti. — Wážná slowa, která wznešený Řečnj k této příležitosti o smrti a o gegjm původu, hřjchu, pronesl, neodrazila se od srdce shromážděných tisíců bez žádaného aučinku. Hluboké mlčenj panowalo w celém shromážděnj; genom na ljech obrazilo se hnulj wnitřnj. Pomodliw se Neyd. P. Biskup s klečejm zástupcem hlasitý srdečný Otče náš za w Pánu zesnulau knžecj rodinu, postaupil w průvodu kněžstwa do chrámu Páně k wykonánj slawného Requiem, s kterým se slawnost památky za zemřelé dokonala.

Mezi tjm časem 20 kněžj okolnjch, gak zde w Swato-Wáclawském, tak i w prostranném farnjm, druhdy klášternjm chrámu Páně ustawičně zpowěd wyslyčalo.

Připomenauti pak slušj, že příčiněnjm důstogného P. Děkana Plaského, Jos. Streera, gakož i tamnjho wrchnjho, p. Wácl. Suttnera, žádný neporádek radostně slawenj těchto dnů nepřjgemně nezrušil, gelikož i shromážděné množstw samo, při všem poswátném konánj wraucj nábožnost progewugje, patrný nám důkaz podalo, že wůbec láska k tomu, co naše Sw. Náboženstw podporuje i zwelebuge, posud w srdcech křesťanských newyhasla, nýbrž zvláště tenkrátě w potěšitelném se ukázala swětle.

Jan Gindrich Marek.

4. Z Prahy. Gestit to diwadlo ze všech zde na swětě neykraššj a neywýtečnějšj: widěti kneta gakož ušlechtilym rodem, tak ctnými šedinami a welewážnau ctnostj se stkwaucjho, a slyšeti z úst gcho slowa plná swaté a neljčené pobožnosti, a duchem srdečné a práwě otcowské milosti wosti a starostliwosti nadšená. — Takowéhoto diwadla použilo w úplné a wrchowité mjře mladé duchowenstwo, dne 15. Srpna b. r. w chrámu Páně s. Woršily na nowém městě Pražském, na hodnost kněž-

skau wyswěcené. Nebo ledwa Geho kněžecj Milost, náš neydůstognějšj Pán, Pan Wáclaw Leopold, Arcibiskup Pražský, obřady při swěcenj kněžstwa cirkwj swatou uložené dokonal: giž i také, po nemalém unawenj, gal se w kněžecjm semeništi swých mladých chowanců, kratičkau sice, ale tklíwau řeč, k panům nowowswěcencům držeti. Každé slowo, co ohniwá střela, proráželo gich citedlné srdec, každá průpowěd, co libozwuk z úst welestkwaucjho se posla nebeského, dotýkala se gemné mysli gegich, a bohatá slza zde onde roněna po'ljecjch rumněncem zbožné a ctné mladosti se lesknaujcjch; slowem: takowěto bylo všecných přítomných wnitřnj pohnutj, takowáto všech posluchačů žádost slowa právě otcowská i také budaueně duchem opětowati: že gak Páni Předstawenj sami, tak Páni Nowowswěcenci o wydánj té řeči právě apoštolské gsau gednohlasitě a wraueně žádali, kterážto také slowo od slowa se tuto podává, na věčnau památku: gak neunawenau a právě otcowskau péčj rozžato gest wezdy srdce našeho neymilostiwějšjho Knjžete k swým mladým chowancům, a kterak wšjm právem netoliko Geho weleslawným Gménem, nýbrž i také Geho horaucj láskau před obličejem celého swěta se chlubiti může weškeré Duchowenstwo Geho pastýřské zprávě swěřené a odewzdané. Znj pak řeč neydůstognějšjho Knjžete našeho takto:

Filii in Christo Lectissimi!

Quod a primo in has aedes ingressu pientissimis desiderastis votis, annuente Patre luminum contigit tandem adsequi, quum per impositionem manuum mearum, sacramque unctionem ad Sacerdotii ordinem hodie promoti, ministri Christi et dispensatores mysteriorum Dei efficeremini. Quodsi Servator divinus discipulos suos, priusquam eos ad prædicandum Evangelium dimisisset, variis mandatis et monitis informandos duxerit: quanto magis

pastoralis, quo fungor, officii ratio exigit, ut Vos, imbecilles sacerdotii tyrones, priusquam in vineam Domini missi manum ad aratrum admovertis, gravissimarum, quæ vos ibidem manent, obligationum commonefaciam, atque in mentem revocem, quæ sancta a Vobis expectat ecclesia, fidelis sperat populus, præstolorque Ego, qui in spiritu Sancto genui Vos.

Non est quidem aninus mihi, fusius tractandi cuncta, quæ ad sacerdotii provinciam spectant, quod dum per temporis angustias hodie non licet, pauca quædam, quæ temporibus nostris magis necessaria videntur, commemorabo.

Sacerrimum sane, quod Vobis singulis quotidie occurreret, sacerdotalis muneris officium celebratio est sanctissimi missæ sacrificii. Scitis Charissimi! quæ sit hujus mysterii dignitas, in quo ipse Jesus Christus, Filius Dei vivi continetur, incruenteque immolatur idem ille Agnus cœlestis, qui testante Apostolo per spiritum sanctum semet ipsum obtulit immaculatam Deo hostiam in odorem suavitatis. De excelsa hujus sacrificii dignitate sacra Tridentina Synodus confitetur: nullum aliud opus tam sanctum ac divinum a fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur. Sancti itaque estote, qui ad tractanda sancta vocamini. Si enim sacerdotibus V. T., qui, ut ait Apostolus, umbræ solummodo deservierunt cœlestium, dictum legimus (Exod. 19, 22.): „Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur“; quanto magis vitæ sanctitas requiritur in iis, qui incarnatum Dei filium offerentes cum Deo quasi Ejus amici et domestici quotidie conversantur? Intrantes aedes sacras ad agenda missarum solemniam animum ab omnibus hujus sæculi negotiis abstergite, piis precibus ad tantum mysterium vosmet præ-

parantes; si enim sine digna mentis elevatione orationi unquam vacare prohibemur, ne Deum tentare videamur: quo magis præparatos nos esse oportet, dum ad altare N. L. accedentes tremendam illam, oblationem agere intendimus, quæ est unicus Deo dignus, Eique acceptabilis cultus? Sacrum facientes, ea cum devotione et gravitate agite, ut adstantes fideles perinde ædificentur, eorumque mentes per hæc visibilia pietatis signa ad altissimarum, quæ in ipso sacrificio latent, rerum contemplationem excitentur. Absit omnis properatio, levitas, animique tepor, ne vel unus quidem inter Vos inveniatur, de quo valeant verba Prophetæ (Jerem. 48, 10.): „Maledictus, qui facit opus Dei fraudulenter.“ Peracto tandem sacrificio mentem ad gratiarum actionem pari religiositate accingite, grata memoria recolentes, quæ quantaque fecerit Vobis Dominus — novaque sanctæ vitæ proposita concipientes.

Verum homines sumus, peccato obnoxii, in multis offendimus omnes et vel ipse justus septies de die cadit. Quare si unum alterumve Vestrum maculam conscientie contrahere acciderit, nolite eadem adpersi altare accedere, ne in iudicium Vobis vergat, quod pietas Salvatoris in tutamentum mentis et corporis instituit; sed contractam maculam lavacro pœnitentiæ absterгите, ut hostiam puram, sanctam et immaculatam puri et immaculati offeratis, monitum Apostoli exequentes (1. Cor. 11, 28.): „Probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat; qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit non dijudicans corpus Domini.“

Verum enim impossibile est purum semet servare et immaculatum absque frequenti orationis exercitio, dicente S. Chrysostomo (Libr. I. de orand. Deum): „Arbitror cunctis esse manifestum, quod simpliciter impossibile sit,

absque precationis præsidio cum virtute degere, cumque hac vitæ hujus cursum peragere.“

Quod lumen est coloribus, penna volucris, eibus animantibus, hoc ferme sacerdoti oratio est, qua gratiæ divinæ ubertatem in se, fidelesque sibi creditos pia mente flagitat. Eapropter Servator divinus Apostolis suis frequentem orationem commendavit dicens (Luc. 18, 1.): „Oportet semper orare et non deficere.“ Hac ex causa ipsi Apostoli instantes erant in oratione et ministerio verbi. Et hæc ipsa ratio fuit, quod ecclesia a primis inde sæculis Clerum ad perennem rerum divinarum meditationem et assiduam orationem obligaverit, præscriptis hunc in finem specialibus precationum formis, quæ cum distinctis horis juxta statutas regulas persolvendæ essent, horarum canonicarum nomen inde traxere. Sic Concilium Lateranense IV. cunctis Clericis in virtute sacræ obediencie præcipit, ut divinum officium diurnum pariter et nocturnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent et devote. Pari ratione Concilium Basileense cunctos in sacerdotibus constitutos admonet, ut sive soli, sive associati, diurnum nocturnumque officium reverenter, verbisque distinctis peragant. Equidem non ignoro, dari e sacerdotibus ævi nostri non paucos, qui salva conscientia a sacri officii obligatione dispensare se ipsos posse autument, prætendentes sive jam insufficientiam temporis ab aliis pastoralibus functionibus liberi, sive jam inconvenientiam exterioris Breviarii formæ, sive denique copiam aliarum orationum et lectionum genio ævi magis accommodatarum, quibus neglectum breviarium in majorem orantis utilitatem commode suppleri possit.

Verum quam vanos et futes id genus prætextus esse, quibus suam in ecclesiam irreverentiam et inobedientiam tegere satagunt, ex eo jam patet, quod solertissimi animarum pastores, qui in vinea Domini indefesso zelo et

uberrimo fructu laborarunt, ad persolvendum breviiarii officium sufficiens otium invenerint, qui tantum abest, ut oneri sibi duxerint sacri officii obligationem, ut potius novas se inde collegisse vires, nutrisse sacrum fervorem, hausisse animi solatium sincera mente et grato animo fassi fuerint. Econtrario quot sacerdotes, hujus officii minus studiosi aut penitus negligentes, tristi experientia teste, de ipsa virtute et pietate periclitati fuere?

Neque audiendi sunt, qui neglectum breviiarium aliis orationibus a se suppleri prætendant; haud enim nobis persuadebunt, se, qui posthabita omni in ecclesiam reverentia legem ejus vel ipsa vetustate venerandam, auctoritateque tot Conciliorum sancitam absque conscientiae læsione violare non erubescunt, legem proprio arbitrio statutam majori religiositate servaturos. — Nolite itaque, Filii Charissimi! vanis ejusmodi sophismatibus a recto officii tramite seduci; sed piis majorum exemplis insistentes hoc sanctæ matris ecclesiæ præceptum debita veneratione servate, cujus saluberrimos fructus ipsinet experiemini, dummodo eodem spiritu ad cantandos hymnos et psalmos accesseritis, quæ repleti, sacri autores manus iis exarandis admove, prouti monet S. Augustinus (in Psalm 30. enar. 11.): „Si orat psalmus, orate, et si gemit, gemit; et si gratulatur, gaudete et si sperat, sperate, et si timet, timete. Omnia enim, quæ hic conscripta sunt, speculum nostrum sunt.“

Quemadmodum autem irreligiosus ævi hujus genius preces ecclesiasticas impugnare non dubitavit, ita nec disciplinæ ecclesiasticæ, præsertim ei, quæ externum habitum concernit, pepercit, seductis e sacerdotio non paucis, ut neglecta veste clericali sibi que convenienti, vestitum mundanum anhelent, reputantes meliores se evasuros, vestem si induerint clariorem. Quam indecens, viroque ecclesiastico indigna hæc vanitas sit, necesse haud erit exponere Vobis, quos præceptum Concilii Tridentini non la-

tet: „Etsi habitus non faciat monachum, oportet tamen Clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant.“ Et profecto, sacerdos, qui deposito signo distinctorio veste mundana utitur, ita, ut ab homine laico vix dignosci possit, suspicionem vix effugiet, animum sibi esse patrandi quædam, quæ sacerdotem dedecent, et in sacerdote vel ab ipsis laicis reprehenduntur.

Vilate itaque prouti in moribus, ita in vestitu, quæcumque fidelibus scandalo esse possint aut offensionem; absit a Vobis, quod animum vanum, non maturum redolet, ne vanitates hujus mundi videantur in Vos dominium exercere, qui constituti estis fideles ab iisdem vanitatibus avocare. Servate omni religiositate, quæ circa habitum clericalem ab antiquissimis inde temporibus in ecclesia statuta fuere, tonsura et colari semper ornati, ut omnibus Vos observantibus appareatis tanquam homines Deo sacrati, qui et ipse possident Dominum, et a Domino possidentur. —

Et hæc sunt, quæ Vobis Filii Charissimi! priusquam e sinu meo digrediamini, pro amore in Vos paterno et pastoralis officii ratione suggerenda duxi, in Domino sperans, fore ut ultimam Patris jamjam deficientis voluntatem filiali pietate excipiat, saneteque servetis.

Ite igitur, quo Vos vocabit spiritus Sanctus — Evangelium Dei prædicaturi, regnum Ejus propagaturi. Agite fideles et sinceros parochorum, quorum in juvenem assignabimini, Cooperatores, iisdempue tanquam venerandis in sacra militia veteranis in virtute obedientiae et humilitatis subjecti estote, memores, humilibus a Deo gratiam conferri, superbis vero recusari. Satagite, ut in omnibus Vos exhibeatis exemplum bonorum operum. Studeate pietati modestiae, sobrietati et castitati, ut verbo et exemplo ædificetis domum Dei, et ego bonum operum

vestrorum testimonium habens de Vobis cum Apostolo dicere possim (1. ad Thess. 2, 20.): „Vos enim estis gloria nostra et gaudium.“

Quod ut Vobis Omnipotens Deus pro immensa clementia sua quam largissime concedat, dum pia mente precor, in pignus paternae in Vos dilectionis pastoralementem benedictionem Vobis impertior.

3. Z Prahy. Geho arcibiskupská milost, wysoce důstojný Pán Josef František Nowák, gakož všemi ctnostmi tak důstojnému auřadu potřebnými, tak obzvláštně utvrzenjm školnj kázně w Záděře wýtečným se stal, o němž w budauejch listech tohoto bohomi. časop. něco wjce se proneše; zde toliko se předkládá kratičká řeč od něho držána při slawném otewřenj školy pro mládež ženskau w klášteře P. Marie u W. P. Benediktinek dne 3 listopadu 1827, kteráž z wlaštiny přečeštěna znj takto:

„Djky budtež wzdáwány swrehowané a wždy dobročinné prozřetelnosti božské, též i otcowské péči našeho neymilostiwějšjho mocnáře!! — Dnešnjho dne lze gest nám srdečnjm potěšenjm swětiti tuto gakož pohnutelnau, tak i pamětihodnau slawnost, w nižto takowýto ústaw weřegný swüg béře počátek, kterýž dobrota a maudrostj našeho neygasnějšjho mocnáře a Pána gestiť určen k wychowánj a wzdělánj ženské mládeže tohoto hlawnjho města našj slawné Dalmacie.“

„Tamto nedaleko onoho poswátnebo oltáře, kdež gsme se wprachu swéin přede Pánem kořili, tamť gsme spolu také wzjwali ho w prospěch tohoto nowého ústawu o Geho všemohaucj Božj ochranu a miřost Duchu swatého; a tu giž rozum náš to káže, srdce naše nás w tom wzbuze, swatá powinnost nám to ukládá, abychom gsauce weskrz proniknutí synowskau a autlau wděčnostj a po-

hřížení w hlubokau uctiwost zgewně pronesli naše wřele a ochotné díky k weleskwaucjmu a neygasněgšjmu trůnu našeho milowaného mocnáře, našeho neymilostiwěgšjho cjsaře a krále Františka prwnjho, který, co wzor wšj welikomyslnosti, nadewšecky ostatuj zeměwładce nad mjru se třpytj.“

„Zwynjkánj tohoto nowého ústawu spolu děkowati máme horliwému a laskawému spolupříčiněj Gcho Excelencj našeho wrchnjho zpráwce a celého welesl. zemského řizenj, antě oba wždy ochotnými se proukázali, gakož k vyplněnj wšech otcowských nařizenj, tak i k wšemožnému rozšjření prawého blaha zdegšj vlasti, kteréž gich maudré zpráwě od G. cjsařské milosti swěřeno gest. Také gim budtež proneseny při dnešnj hlučné slawnosti naše wěrečné díky, a gak gich památka, tak naše wděčnost za tak welecepná dobrodinj nechť žigj wěčně w srdcích našich!“

„A nynj k wám swau řečj se obracugi, milj rodičowé a etihodnj pěstaunowé! Wás tuto wzbuzugi, ano gménem žiwého Boha wás tuto snažně zawazugi, budtež piluj a dbalj w posílánj djtek, wašj aneb otcowské aneb pěstaunské zpráwě odewzdaných, do tohoto poswátneho ústawu (recinto), kdež se gim počnau wyswětlowati prawdy našeho swat. řjmsk. katolického náboženstwj, a podáwali wšecky známosti ženskému pohlawj gakož newyhnutedně potřebné, tak i na neyweyš prospěčné. W powinnosti tak důležité, gegjžto následkowé se wzťahugi na celý žiwot, a celé společnosti se dotýkaj, w takowěto powinnosti kdybyste měli býti widjni zgewně nedbalými a wáhawými, toby uwedlo na wás neytěžšj winu, toby uwalilo wšecky příkrau sprawedlnostj božskau zaslaužené tresty, gakož na wás, tak na waše decry a celau waši rodinu. Užjweytež tedy k wašemu prospěchu této milostiwé dobročinnosti cjsařské, abyste někdy w etihodném stářj swém

mohli zakusiti této nad mjrú sladké srdci otcowskému útěchy, widěti totiž, dobře vychované dcery své, a aby-ste mohli někdy zwolati: Budiž požehnán, kterýžto nám rodičům tjmto spasitedlným ústawem ulchčil péči našj, a břjmě wychowánj djtek našich.“

„Tato přjpadnost krásná utřelau mi spolu stele cestu, bych wám, welebná Máti Abatiše, též i wám welebná matka řjditelkyně tohoto nowě vznikagjejho ústawu, co ney-wraucněgi mohu, poručil tyto mladé byliny, které G. cjsařská milost wašj mateřské citedlnosti tak moeně swě-řila! Gak weleskwaucj nowé okrasy wámj pozjšká tento řád wáš welebný a starožitný! gak milé tjm se prokážete Bohu, a gak hodné wašeho zakladatele Beneše sw., antě k wašjm klášternjm záwazkům také tuto ctнау powahu přj-pogil, býti učitelkyně, matky, wychowatelkyně ženské mládeže tohoto celého města! Gsemť sice přeswědčen, žeč vaše pokora a swatost při tom všem nehledá nižadných hlučných chwal, aniž marné sláwy swětské, anobřž že k tomu welikému dobročinu wždy samy sebau odhodlány gste, a gediné podpáleny wraucj láskau k Bohu a k bliž-njmu; nicméně tkwjti budau wěčně w srdci tohoto ná-božného shromážděnj powinnj citowé lásky a wděčnosti gak k wašj nábožné dobrotiwosti, tak k celému wašemu welebnému a zaslaужilému řádu.“

„Také od wás, welebný Pane Katecheto, a zwláště od wás welebné sestry a zwolené učitelkyně této nowé ško-ly mohu se wšjm práwem sobě slibowati: žeč celým srd-cem se přičinjte tomuto nowému a tak důležitému po-wolánj zauplna zadost učiniti; a žeč přjkladem wašj welebné matky řjditelkyně, co nĕgakým ostnem pobodnuty gsauce, wšj bedliwostj na wlas vyplnjte vaše přigaté powinnosti, gakož i také! žeč swědomitau láskau a trpĕ-liwostj se propŭgĕjte budaucjmu wychowánj těchto ne-winných djtek, aby-ste sobě tjm zaslaужily aĕ nehledanau,

předce gen wděčnost weřegnau a wšeobecné dĵky, a pak — wěchnau odplatu.“

„Wy pak konečně, dĵtky šlechtné a rozinilé dcery mé, nawštěwugte wždy wĵe a wĵe duchem poslušnosti, duchem po wšelikém uměnj dobrém taužebným a wolným, školu tuto, kteráž k wašemu welikému gak časnému tak duchownjmu štěstĵ se tĵmto počĵná, abyste naučiwše se wnj swaté bázni Božĵ, wykonánĵ ctnostĵ křesťanských, cwĵčej se pobožnosti křesťanské a wšem ostatnjm wědám k wašemu dobrému newyhnutedlaě potřebným, mohly napotom westi žiwot dobrý, mrawný, počestný, a tĵm samým blahoslaweny.“

„Také wy s námi se všemi zde přĵtomnými a se všemi nábožnými měšťany tohoto požehnaného města přednesle Bohu našemu waše neywraucněgšĵ modlitby za stále zdrawĵ, dlauhé a wždy šťastné zachowánĵ našeho dobročinného a o dobré a prawé wychowánĵ útlé mládeže znamenité starostliwého, neyslādšĵho otce a milowaného Mocnáře, cĵsaře a krále Františka prwnĵho; také wy se mnau zarowen nepřestáweyte Gemu a Geho Neyzwětěgšĵ osobě z nebes wyprositi, trwánliwého zdrawĵ, bezletného blaha, a oplýwagĵĵho požehnánĵ.“

Z Wlaštiny přečeštil

Procházka, Spoluredaktor.

6. Z Mety (Metz). Pan Mik. L é v ê q u e, býwalý zdegšĵ Rabĵn, který od P. Generálnĵho Wikáře, Abbé Macquanta w Remách (Rheims) dne 15 srpna 1826 pokřtěn byl, ohlašuge pozoru dostogný spis pod názwem: „Erreurs de Juifs en matière de Religion.“ W oznámenĵ prawnĵ: „S dwogĵm úmyslem, abych totiž hospodinu swau wděčnost na gewo dal, a bratřĵm swým se prospěšným prokázal, dĵlo to počal gsem, gež celému národu swému

oddávám, zvláště Rabjům, kteří, naučivše se něčemu lepšímu, jakožto opatrovníci a vykladači starobylé wjry i blaudjcjm bratřjm přesvědčenj swé zděliti mohau.“

„Kněz a Rabjn, w nowé i staré tradicj zběhlý, nenacházejn leč blud we wjře mladosti swé, gegž, důvěřuge se w pomoc Božj, ukáži každému, kdož dobré wůle gest. Židům ukáži, co hned po stwořenj swěta Bůh lidem připowěděl, Mesiáše totiž; co jim slibil w pjsmě, a co znamenagj ústnj podánj w Talmudu, w knihách Sanhedrin a Medras. Neodolatelně dowodjm přjštj Mesiáše, zaslibeného Adamowi a potomkům geho Abrahánowi a Jákobowi, gakežto zaslibenj skrz Mogžjše, Eliáše a jiné proroky bylo obnoweno. Ukáži, kterak Rabjni, nacházegjce weškeré důwody (o přjštj Mesiášowu) w biblj, s prawdau se minuli, poněwadž gi we všech úkazjch nepogjmali, a podlé celého obsahu newyswětlowali. Biblj stala se zhaslau pochodnj w rukau židowských učitelů. Pomocj biblj wložjm knihu o tagemstwj wjry, knihu, giž Kabalau nazjwáme, a giných wjce, gichžto wyčtenj zde zbytečno. Wšelikau prawdu swětlými, a gakž daufám, nepodwratitelnými pronesu důkazy. Prwnj swazek mimo na hoře udané wěci 25 listů k Rabjnům obsahowati bude, w nichž obgasnjn zákon a učenj gegich, a pronesu několik ney-nebezpečněgšjch nedůwodnostj Talmudu, té neblahé knihy, která ge dlanhý čas giž, podobná čjši gedem naplněné, lžemi a bludy napágj.“

L i t e r n j z p r á w a.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně u Josefy Vetterlowé práwě na swětlo wyšly agsau tamtéž, gakož i u giných knihkupců za podotknutau cenu k dostánj, následugjčj knihy:

Krátké wyswětlenj Katechysmu k prospěchu učitelům a dítčám, kteréž wydává Mikoláš Tomek, katecheta na cjs. král hlawnj wzornj škole Pražské. 8. W Praze 1828. stran 192. wáz. w obálce za 24 kr. střjbra.

Kázanj u příležitosti uwedenj do chrámu Páně Teynského, nowého duchownjho pastýře welebn. Pána Wiléma Gewinnera, když dne 11. Kwětna 1828. od G. Biskupské Milosti P. P. Františka Pištěka slawně instalowan byl. Držané od Fr. Kautského, faráře Hostiwařského. 8. W Praze 1828. stran. 18. wáz. za 6 kr. střjbra.

Homilie, aneb Wyučowanj lidu křesťanského při rannjch službách Božjch, dle výkladu swatého Ewangelium, na wšecky neděle a slawnosti Páně, od Fr. Fryče. Djl druhý, 8. W Praze 1828. za 40 kr. střjbra. Djl prwnj prodává se též za 40 kr. střjbra.

Příležitostná řeč duchownj o znouwu stawěnj hřbitownjho chrámu Božjho Těla na Winici, ginák na hoře Oreb w Trebechowicjch, kterau složil a w tamnjm chrámu farnjm o weyročnj pauti na prwnj neděli adwentnj r. 1827. vlastencům swým přednesl Jan Ew. Hawelka, kaplan Dobrušský. Weliký 8. w Praze 1828. S wyobrazenjm tehož stawěti se magjcjho chrámu, wáz. za 12 kr. střjbra.

Bibliotéka Mládeže. Zbjrka powjdek od J. W. Wlasáka. Swazek A. Obsah gehu tuto klademe: 1) Dřewěný Křjž. 2) Pomoc w nauzi. 3) Wjtězstwj dobrého srdce. 4) Odplacená láska. 5) Řjzenj Božj. 6) Rada. 8. W Praze 1828. stran 80. wáz. w obálce za 10 kr. střjbra. Bude se pokračowat.

Eustach - Příběh z dáwnowěkosti křesťanské, znouwa wyprawowaný pro dobré křesťany od skladatele Genowetty, přeloženjm J. W. Wlasáka. 12. W Praze 1828. s obrázkem, wáz. za 12 kr. střjbra.

Poznamenánj P. P. Předplatitelů.

(Pokračovánj.)

A. W Čechách.

1. W Arcibiskupstwí Pražském.

- Pan Karel Aksamit, kapl. na Welkém Augездě.
— Ludw. Berger, lok. w Řenčowě.
— Jos. Fenzl, kapl. na Břistwí.
— Jan. Fibiger, koop. w Ljbeznici.
— Wácl. Horáček, far. w Ondřegowě.
Důst. Pan. Fr. Hlona, Probošt w Raudnici.
Pan Jan Jirkowský, lok. w Loděnici.
— Wácl. Karderal, lok. na Stochowě.
— Jos. Kopal, far. w Tmání.
— Tom. Kosler, adm. na Nižburku.
— Ant. Knobloch, bohoml. w II. roce, z řádu Malt.
— Jan. Marek, kapl. w Kralowicích.
— Fr. Matěgowský, učitel w Neustupowě.
— Wácl. Pawlowic, koop. w Petrowicích.
— Gířj Pešice, arcib. alumn.
— Fr. Přibjk, kapl. w Čisté.
— Fr. Rádlo, arcib. alumn.
— Fr. Salášek, lok. w Sluze.
— Jos. Schwarz, měšťan Pražský.
— Thad. Settelein, zám. kapl. w Kammerburku.
— Ludv. Slawjk, kapl. w Petrowicích.
Důst. Pan Jos. Suchánek, kanownjk w Staré Boleslawi.
Pan Jos. Suk, arcib. alumn.
— Hugo Sykora, z řádu Præmonst. Vicebibliothecarius na Strahowě.
— Fr. Scholz, lok. na Wranowě.
— Fr. Štika, arcib. alumn.
— Jan. Nepom. Štěpánek, spoluředitel stawowského diwadla w Praze.
— Jos. Walter, arcib. alumn.
— Kašpar Widtmann, knihkupec w Praze.
— Jos. Zaufalý, kapl. w Auněticích.
Budinská wikářská bibliotheka.
Kalwowské knihkupectwí.
Negmenowaný.

2. Biskupstwí Buděgowické.

Pan Jos. Baňka, kapl. w Rožnitále.

Časop. p. Katol. Duch. I. 3.

Pan Ign. Brtnický, koop. w Horažďowicjch.

— Jan. Dreysing, kapl. w Záborj.

— Jan Kratochwjle, far. w Steinkirchen.

— Jos. Němec, kapl. we Wlahobřezj.

— Mat. Šegnoha, kapl. w Chrástanech.

— Fr. Šindelář, far. w Berloze.

— Karel Štastný, kapl. na Hošjně.

— Jan Klenc, bohomluwec w 4 roce.

— Tom. Hutar

— Jos. Lender

— Petr Müller

— Mat. Prokopec

} bohomluwci
w 3. roce.

— Wogt. Chlum

— Jan Figner

— Wác. Hazuka

— Jan Kauba

— Wác. Michal

— Wogt. Trnka

} bohomluwci
w 2. roce

— Karel Bjlý

— Wác. Máchnjk

— Norb. Peyša

— Mich. Thums

— Tom. Vollgruber

} bohomluwci
w 1. roce.

3. W Biskupstwj Králowé - Hradeckém.

Pan Jan Arnold, far. w Miletjně.

— Jan Brehm, bisk. alumn.

— Jan Buřwal, far. w Slaupenicjch.

— Ant. Černý, kapl. w Miletjně.

— Jan Černý, lok. w Chodowicjch.

— Jos. Feifar, far. w Nowé wsi.

Důst. Pan Jos. Dewoty, čestný kanownjk na Wyšehradě,
farář w Sedlicjch &c.

Pan Ant. Hágek, kapl. w Poličce.

— Ignác Hanuš, far. we Smidarech.

— Karel Hradecký, far. w Sebranicjch, wik. tagemnjk.

— Jos. Chalaupka, kapl. w Poličce.

— Fr. Josephi, lok. w Knjrowě.

— Ant. Kolářský, kapl. w Polné.

— Wác. Konečný, kapl. w Něm. Heřmanicjch.

— Vinc. Krombholz, far. w Borowé.

— Jan Küntzel, far. w Něm. Běle.

— Mat. Křjž, lok. w Telecj.

— Kubát, cichornj fabrikant w Časlawi.

— Ign. Neubauer, klerik z řádu Præmonst.

- Pan Wácl. Nowák, koop. w Mladočowě.
 — Jos. Pacák, kapl. w Ledči.
 — Fr. Paul, Adm. fary w Čerekwici.
 — Jan Pospjšil, knihlačitel w Králowé Hradci 2
 — Jan Rezek, koop. w Kružburku.
 — Jos. Swoboda, koop. w Borowé.
 — Karel Scharfenberger, lok. w Kurowě.
 — Fr. Školnj, kapl. na Kopidlně.
 — Fr. Tobolka, kapl. w Labské Teynici.
 — Karel Třjska, far. w Petrowicjch.
 — Ign. Tuma, kapl. na Wysokém Meytě.
 — Jos. Turek, far. w Dačicjch.
 — Fr. Wambera, far. na Zbislawi.
 — Fr. Wjtek, kapl. w Polné.
 — Karel Wrána, far. w Jablonci.
 — Wácl. Zahradnj, kapl. w Hořicjch.
 Wikářstwj Chrastské. 1.
 — — Chrudimské — — 4.
 — — Gičjnské — — 16.
 — — Náchodské — — 1.
 — — Pardubické — — 8.
 — — Skučské — — 5.
 — — Wrehlábské — — 3.

4. W Biskupstwj Litomeřickém.

- Pan Filip Auer, koop. w Mřičné.
 Důst. P. Jos. Bělohaubek, děk. w Kosmonosech.
 Pan Wácl. Beránek, far. na Wosenici.
 — Jos. Černý, bisk. alumn.
 — Fr. Dworský, kapl. na Wosenici.
 Důst. Pan Jos. Fiala, bisk. wikář, děkan w Lisé.
 Pan Wácl. Grolmus, Exp. w Křeseyně.
 — Ilubuček, bisk. alumn.
 — Ant. Horna, bisk. alumn.
 — Ign. Hujer, zám. kapl. na Sychrowě.
 — Jos. Kauble, kapl. w Laukowě.
 — Wácl. Kawaljr, bisk. alumn.
 — Jos. Krahulec, kapl. w Nimburce.
 — Wácl. Král, bisk. alumn.
 Důst. Pán Jos. Kramář, bisk. wikář, far. na Wysoké.
 — Fr. Luštinec, far. w Boskowě.
 Důst. Pan Ant. Marek, děk. w Libuni.
 Pan Jos. Matauš, lok. w Mladé.
 — Mat. Merklas, far. w Mladěgowě.
 — Ign. Michl, děk. w Libochowicjch.

Pan Fr. Mišák, zám. kapl. w Rohoseči.
 — Fr. Náhlowský, bisk. alumn.
 — Jos. Nigrin, bisk. alumn.
 — Jos. Nowák, bisk. alumn.
 — Jan Nosek, far. w Semilech.
 — Ant. Pacowský, far. w Libáně.
 — Wácl. Pauliška, bisk. alumn.
 — Jan Raymann, bisk. alumn.
 — Jos. Renner, far. w Mzeljch.
 — Fr. Rubeš, lok. w Pasece.
 — Vinc. Siegmund, bisk. alumn.
 — Joach. Schaurek, far. w Držkowě.
 — Jan Scholz, kapl. w Libuni.
 — Jos. Scholz, kapl. w Lisě.
 — Jos. Štěhule, lok. w Laučjně.
 — Amb. Tepper, far. w Rohpraticjch.
 Důst. Pan Jos. Teynil, bisk. wikář, far. na Skalsku.
 Pan Jos. Wolf, bisk. alumn.

B. Na Morawě.

1. W Arcibiskupstwj Olomuckém.

Pan Karel Budař, kooperator w Kroměříži.
 — Jan Daubrawa, koop. w Kogelně.
 — Tom. Pěruška, koop. w Huleyně.
 — Wácl. Záplatský, koop. w Kroměříži.
 — Ant. Sagasser, far. w Dačicjch.
 Negmenowaných - - - - - 46.

2. W Biskupstwj Brněnském.

Pan Jan Adolf, koop. w Morawských Prusjch.
 — Jakob Baader, knihkupec w Nikolšpurce 3 exp.
 Důst. P. Karel Bayer, Spiritual bisk. alumn. w Brně.
 Pan Jan Blatný, far. w Domanilu.
 — Ant. Brosser, far. w Bobrowě.
 — Ant. Břežanský, koop. w Běhařowicjch.
 — Karel Břunšak.
 — Jak. Dwořák, koop. w Sardicjch.
 Důst. Pan Eitelhaber, děk. a far. w Eibenschützu.
 Pan Aug. Gabriel, koop. w Čeykowicjch.
 — Seb. Gamperling, Jurisdicent w Šatowě.
 — Jan Gastl, knihkupec w Brně.
 — Vikt. Girjk, koop. w Gedownici.
 — Jan Hanke, far. w Daubrawicjch.
 Důst. Pan Fr. Heller, děk. a far. we Welkých Mezeřicjch.
 Pan Jan Herber, kapl. w Dědicjch.

Pan Jos. Holášek, far. w Blansku.

— Ant. Chlaupck, koop. w Eibenschützu.

— Fr. Jan, lok. w Ochozj.

— Fr. Jurowský, koop. w Kučerowě.

— Paw. Kotzmann, lok. w Hořegšjch Bojanowicjch.

— Fr. Kratochwil, far. w Brandicjch.

— Jos. Kregěj, koop. w Dubřanech.

— Wácl. Krenner, far. w Olši.

— Fr. Křiwánek, kapl. w Höstingu.

Důst. Pan Aug. Kupka, děk. a far. w Stěnicjch.

Pan Fr. Lenocho, far. w Krásné.

— Wolfg. Lobgott.

— Fr. Marek.

— Em. Melnický, lok. na Ostrowě.

— Fr. Mikšjček, far. we Fröllersdorfu.

— Fr. Nowotný, koop. na Slaupu.

— Jan Padaur, far. w Horách. (Bergen.)

— Dom. Palla, lok. w Babicjch.

— Jos. Polnický, lok. w Měnicjch.

— Ben. Prehal, kapl. w Jaroměřicjch.

— Jak. Procházka.

— Mat. Procházka.

— Tom. Procházka.

— Mat. Ruprecht, koop. w Bojanowicjch.

— Ant. Stehljk, far. w Lipicjch.

— Wácl. Strjž, far. w Kynětjně.

— Jos. Sušil, koop. we Wolframowicjch.

— Jan Swoboda, koop. na Křjžanech.

— Ant. Šjrek.

— Ber. Špaček, far. w Žeraticjch.

Důst. Pan Fr. Urbánek, děk. a far. w Biskupicjch.

Pan Jan Wašjček, far. w Běhařowicjch.

— Ferd. Weiser, Adm. lok. w Nemeticjch.

— Ant. Wlach, koop. w Blánsku.

— Leop. Wodička, far. w hořegšjch Kamenicjch.

Důst. a Wysoce Uřený Pan Ant. Woša, dokt. w Bohoslo-
wj, arcikněz a děkan Znoginský, farař w Šatowě.

Biskupský Brněnský alumnát.

Děkanská bibliotheka w Nowém Městci.

— — — w Želetawě.

C. W Rakausjch.

W arcibiskupstwji Wjdenském.

Ustaw k wyššjmu bohoslownjmu wzdělánj we Wjdni.

Pan Jos. Ackernaun, cjrčk. kněz, wzdělanec na témž ustawu.

Pan Tom. Eichler, cirk. kněz, vzdělanec na též ústavu.
 — Wogt. Mokrý, — — — — —
 — Wimmer, we Wjdni.
 — Graeffe.

D. W Uhřech.

1. W Ostřehomském Arcibiskupstwj.

Pan Schwaiger, knihkupec w Prešpurce 3 exp.
 — Eggenberger.

2. W Biskupstwj Bystřickém.

Wysoce Důstogný Pan Giřj Budatjnský, opat Neybl.
 Panny Marie z Babolci, Dr. w Bohoslowj, Prodirector
 bisk. Liceum &c.
 Důst. Pan Mich. Fodor, čestný kanowník w Bystřici,
 Vice Archi-Diakon Breznobáňský &c.
 Důst. Pan Mat. Kováts, čestný kan. a far. w Bystřici.
 Důst. Pan Fr. Steinlechner, V. A. D. a far. Sučanský.
 — — Jan Hawáš, V. A. D. a far. w Nagy-Ugróczy.
 — — Jan Scherer, V. A. D. a far. w Sw. Křiži.
 — — Jan Strba, V. A. D. a far. w Žarnowě.
 — — Jos. Mozor, Prof. bohoslowj, a Vice Rektor
 Semináře biskupského w Bystřici.
 Pan Tom. Cherven, Sekretář G. M. Pana biskupa.
 — Ign. Sipoš, far. Jelsö-Zdáni.
 — Ign. Varoš, far. na Staré Hoře.
 — Jan Jušt, far. w Panském údolj (vallis Dominorum.)
 — Aug. Hanauer, far. w Tajowě.
 — Jan Varzell, far. w Radwanech.
 — Tom. Vanga, far. w Beňušně.
 — Jan Mačko, far. w Sklenných-Warech.
 — Ign. Galaš, far. we Křtěné.
 — Giřj Nečey, far. na Výšce.
 — Tom. Hromada, far. w Mjčjně.
 — Vinc. Holmiky, far. w Oslanech.
 — Ondř. Meššjk, Adm. w Lažanech.
 — Jan Hawelka, koop. w Bystřici.
 — Jan Čermák, koop. w Bystřici.
 — Jan Ryšák, koop. w Bystřici.
 — Luk. Grohnus, koop. w Baymoči.
 — Mich. Hlinický, koop. w Oslanech.
 — Mat. Rak, koop. w Sw. Křiži.
 — Štěp. Daniš, koop. w Bodini.

Pan Val. Scheichel, Præfekt.

— Emer. Getnecky, z řádu pobožn. škol. kazatel w Breznobáni.

— Fr. Kocowský, z řádu pobožn. škol.

3. W Biskupstwj Košickém.

Důst. Pan Martin Jarabin, čestný kanownjk, V. A. D. Stropkowský, far. na Waranowě.

Wysoce Učený Pan Jan Miller, Dr. w bohoslowj a Profesor na bisk. Liceum.

Důst. Pan Jos. Oslák, Archivar. a Consist. Notarius.

— — Fr. Stankowič, V. A. D. a far. na Zborowě.

— — Giřj Schulek, V. A. D. a far. w Kurj ně.

— — Štěp. Duka, V. A. D. Širocký, far. w Nyarsardowě.

— — Anselm Wrabec, V. A. D. a far. w Sowarowě.

Pan Giřj Skurkay, farář w Alsó - Szaloku.

— Ondř. Krasňanský, Adm. we Zsefalwě.

— Jan Kadlubják, far. w Bužku.

— Jan Balogyanský, koop. w Kurj ně.

— Lamb. Kuřich, Guard. konv. we Stropkowě, z řádu Sw. Františka.

— Guido Sonderlich, Dwornj kaplan w Zboře.

— Emerich Kostjk, far u Sw. Petra.

— Jan Marzeny, far. w Jerně.

— Jan Stetz, koop. w Šjně.

4. W Biskupstwj Nitranském.

Wysoce Důstogná Kapitola Nitranská.

Wysoce Důst. Pan Fr. Habel, kanownjk.

Důstogný Pan Fr. Czigler, čestný kanownjk.

Biskupský Kancellář.

Františkánský Konwent w Solné.

Vice - Arciděkanstwj Warnenské.

Pan Jan Bělek, far. w Solné.

— Fr. Bučanský, far. w Dubnici.

— Val. Čerwený, far. w Kološi.

— Jan Hann, far. na Wišnowě.

— Ant. Horecký far. w Ljtawi.

— Jos. Horecký, far. we Friwaldu.

— Jan Janáč, far. w Rosjně.

— Paw. Majdan, koop. w Trenčjně.

— Mich. Rešetka, koop. w Dubnici.

— Ludw. Stárek, koop. w Solné.

— Luk. Tormassy, koop. w Rajci.

Pan Jan Trnowský, koop. w Kaši.
— Mat. Tučko, far. w Rajci.
— Fr. Walter koop. w Jllawi.

6. W Biskupstwí Spiském.

Dwogjetihodný a Urozený Pan Adam Moyšš z Demenowé,
farář we Welkém Bobrowci.
Pan Giřj Bartoš, far. w Sw. Mikuláši.

E. W Polště.

Pan Pfaff, knihkupec we Lwowě.

N á w ě š t ě.

 Poněwadž kněžecj Arcibiskupská Pražská Konsistoř wydáwáním časopisu toho toliko prospěch Welcbneho Duchowenstwa nablížj: ohlašuge se, že všem, kdož za prwnj a spolu za druhý ročnj běh našeho časopisu wysazený plat, dohromady 4 zl. na stříbře, složj, dosawád negen přjdawek, který k přjštjmu čtwtému swazku časopisu našeho připogen bude, ale spolu i prwnj, giž na swětlo wyšlý zdarma dodán bude.

W překládánj spisu sw. Augustina: „O městě Božjm“ se stále pokračuge, a bohďa druhému swazku budaucjho běhu ročnjho prwnj částka giž se připogiti bude moci. Od setrwalosti p. p. Odbjratelů a p. p. Spoluspisowatelů všeliké zwelebenj časopisu našeho záwiseti bude. Pročež se žádá, aby předplacenj na druhý ročnj běh dvěma zlatýma na stříbře záhy bylo obnoweno.
